

ӨРЛЕУ

ҮЗДІКСІЗ БІЛІМ ЖАРШЫСЫ

ВЕСТИ НЕПРЕРЫВНОГО ОБРАЗОВАНИЯ



Республикалық ғылыми-әдістемелік ақпараттық журнал
Республиканский научно-методический информационный журнал

№2(29)/2020

ӨРЛЕУ.

ҮЗДІКСІЗ БІЛІМ ЖАРШЫСЫ

ӨРЛЕУ.

ВЕСТИ НЕПРЕРЫВНОГО ОБРАЗОВАНИЯ

№2(29)/2020

сәуір-мамыр-маусым
2013 жылдан бастап шығады
Жылына 4 рет шығады

апрель-май-июнь

Издается с 2013 года
Выходит 4 раза в год

Меншік иесі – «Өрлеу» біліктілікті арттыру ұлттық орталығы» АҚ филиалы Қарағанды облысы бойынша педагогикалық қызметкерлердің біліктілігін арттыру институты
Собственник – Филиал АО «Национальный центр повышения квалификации «Өрлеу»
Институт повышения квалификации педагогических работников по Карагандинской области

Бас редактор – С.Д.МУКАНОВА,
педагогика ғылымдарының докторы, профессор

Бас редактордың орынбасары – М.А. Жетписбаева,
филология ғылымдарының кандидаты, доцент

Редакция алқасы

С.К. Абильдина	пед.ғыл.докторы, профессоры
Н.В. Мирза	пед.ғыл.докторы, профессоры
К.У. Кунакова	пед.ғыл.докторы, профессоры
А.А. Мухатаев	пед.ғыл.кандидаты, доцент
А.К. Мухамеджанова	тарих ғыл. кандидаты, доцент
Г.К. Ибрагимова	PhD
М.П. Кушнир	пед.ғыл.кандидаты
А.Н. Сакаева	пед.ғыл.кандидаты
С.Б. Мукушева	пед.ғыл.кандидаты, жауапты хатшы

Адрес редакции: 100019, г. Караганды, ул. Жанибекова, 42

Тел.: +7 7212 41-68-59; факс: +7 7212 41-70-10.

Адрес сайта: orleu-krg.kz E-mail: ipk.karaganda@mail.ru

Басуға 29.06.2020 ж.
қол қойылды.

Пішімі 60x84 1/8.
Офсеттік қағазы.
Көлемі 4,4 б.т.
Таралымы 100 дана.
Бағасы келісім бойынша.
Тапсырыс №182

Подписано в печать 29.06.2020 г.

Формат 60x84 1/8.
Бумага офсетная.
Объем 4,4 п.л.
Тираж 100 экз.
Цена договорная.
Заказ №182

Беттеген:
С.Б.Мукушева

Қазақстан Республикасы Мәдениет және ақпарат министрлігімен тіркелген
03.05.2013 ж. №13605-Ж мерзімді баспасөз басылымды тіркеуге қойылғаны туралы куәлік
Зарегистрирован Министерством культуры и информации Республики Казахстан. Свидетельство
о постановке на учет периодического печатного издания №13605-Ж от 03.05.2013 г.
Филиал АО «Национальный центр повышения квалификации «Өрлеу» Институт повышения
квалификации педагогических работников по Карагандинской области, 2013

БІЛІМ БЕРУ ДАМУЫНЫҢ ЗАМАНУИ ТЕНДЕНЦИЯЛАРЫ СОВРЕМЕННЫЕ ТЕНДЕНЦИИ РАЗВИТИЯ ОБРАЗОВАНИЯ

КАСТАЕВ Р.К., ИБРАГИМОВА Г.К.	
Модель профессионального самоопределения школьников в лицее	3
МУКУШЕВА С.Б.	
Библиотека как информационно-образовательный ресурс	9
КОШЕРБАЕВ Е.К.	
Қашықтан оқыту – уақыт талабы.....	14
СЫЗДЫКОВА А.И., ОМАРОВА Г.Х.	
Электронды білім беру ресурстарының мүмкіндіктері.....	19
КИСАБЕКОВА М.Е.	
Ищем ответы на актуальные вопросы организации дистанционного обучения в школе.....	27
АЙТКЕНОВА М.Б.	
Педагогикалық қызметтің жаңа форматы – қашықтан оқытуда мұғалім жұмысын үйлестіру жолдары.....	31
ДОСОВА Л.А.	
Мұғалімдердің ХХІ ғасыр дағдыларын дамытуға бағдарлануы	36

БІЛІКТІЛІКТІ АРТТЫРУ ЖҮЙЕСІНДЕ ПЕДАГОГТЫҢ КӘСІБИ ДАМУЫ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЕ РАЗВИТИЕ ПЕДАГОГА В СИСТЕМЕ ПОВЫШЕНИЯ КВАЛИФИКАЦИИ

ЖЕТКЕНБАЕВА Р.Т.	
Курстан кейінгі әдістемелік жұмыс.....	41
РАЗБЕКОВА З.К.	
Кәсіби байқаулар арқылы педагогтардың кәсіби құзыреттілігін дамыту.....	46
КАИРБАЕВА Ж.Х.	
Оқушылардың функционалдық сауаттылығын дамытудағы мұғалімнің курстан кейінгі әрекеті	51

АШЫҚ АУДИТОРИЯ: ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ТӘЖІРИБЕДЕН ОТКРЫТАЯ АУДИТОРИЯ: ИЗ ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ ПРАКТИКИ

МУКАНОВА С.Д.	
Лайфхаки успешности	56

ЖАҢАРТУ ИДЕЯЛАРЫН ЖҮЗЕГЕ АСЫРУ: ӘДІСТЕРІ МЕН ТҮРЛЕРІ РЕАЛИЗАЦИЯ ИДЕЙ ОБНОВЛЕНИЯ: ФОРМЫ И МЕТОДЫ

ФИЛИНОВА Н.А.	
Интернет-платформы для дистанционного обучения школьников	63
МАЙБАСОВА У.А., КӘРІБАЙ Ж.	
Бастауыш сынып оқушыларын қашықтықтан оқытудың ерекшеліктері.....	69
ТЛЕУБАЙ С.Т., ТУСУПОВА Г.С.	
Саралап оқытудың өзектілігі және мүмкіндіктері.....	73
КОШКИМБАЕВА Ж.С.	
Сабақта топтық жұмыстарды ұйымдастыру арқылы өзара әрекеттестікті ұлғайту.....	79

АҚПАРАТТЫҚ ШОЛУ / ИНФОРМАЦИОННЫЙ ОБЗОР

ӘМІРТАЙҰЛЫ ТІЛЕУҒАЛЫ	
Ұстаздықты пір еткен иманжүзді имангелді ініме	82
<u>Ақпараттық хат. «Шағын жинақты мектептің педагогы: білім беру мазмұнын жаңарту жағдайындағы кәсіби даму мәселелері»</u> тақырыбында VI Республикалық ғылыми-әдістемелік on-line конференция.....	86
<u>Информационное письмо. VI Республиканская научно-методическая on-line конференция «Педагог малокомплектной школы: вопросы профессионального развития в условиях обновления содержания образования»</u>	88

АВТОРЛАР ТУРАЛЫ МӘЛІМЕТ / СВЕДЕНИЯ ОБ АВТОРАХ	90
--	-----------

Р.К. КАСТАЕВ¹, Г.К. ИБРАГИМОВА²

¹Школа-лицей № 103, г. Караганды

rkaztaev@mail.ru

²ФАО «НЦПК «Өрлеу» ИПК ПР по Карагандинской области

ibragimova.g@orleu-edu.kz

МОДЕЛЬ ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО САМООПРЕДЕЛЕНИЯ ШКОЛЬНИКОВ В ЛИЦЕЕ

Аннотация. В статье представлена модель профессионального самоопределения школьников в IT-сфере, которая представляет собой систему организации подготовки учащихся к профессиональному выбору с учетом их способностей, склонностей и интересов, а также экономической ситуации в стране.

Полученные в процессе апробации данной модели результаты позволяют прогнозировать возможность ее успешной реализации в школах. Все это будет способствовать целенаправленной подготовке молодежи к сознательному выбору будущей профессии, что можно считать залогом успешности в последующей трудовой деятельности.

Ключевые слова: профилизация, IT-сфера, модель профессионального самоопределения школьников, внеурочная деятельность.

Особая сложность проблемы профессионального самоопределения школьников в современных условиях определяется, с одной стороны, совокупностью экономических, социальных и психологических проблем, с другой, недостаточной подготовленностью личности осуществлять профессиональный и личностный выбор не только в процессе обучения в школе, но и на протяжении всей жизни.

Профессиональное самоопределение личности трактуется с разных позиций: как проектирование своей жизни, которая строится на соотношении лично значимых целей и способов их осуществления (К.А. Абульханова-Славская, Н.Ф.Гейжан); как «Я-концепция индивида, отражающая понимание, переживания и намерения, предметные действия профессиональной деятельности в конкретных социальных условиях» (С.Н.Чистякова, АЛ. Журкина) и т.д.[1]. В последнее время наблюдается тенденция объединения различных подходов к определению сущности профессионального самоопределения, в которых ситуация выбора связывается с процессом самостоятельного и осознанного нахождения человеком смыслов выполняемой работы, всей жизнедеятельности в конкретных условиях (Е.А.Климов, К.М.Левитан, К.К.Платонов, Н.С.Пряжников, В.Д.Семенов) [2].

Н.Ф.Гейжан, Э.Ф.Зеер, Н.С.Пряжников, В.Д.Семенов и другие выделяют такое необходимое условие успешной подготовки учащихся к профессиональному самоопределению, как личностную позицию педагогов, осуществляющих эту подготовку, помощь педагогов-психологов, ценностно-ориентационное единство педагогического коллектива и его готовность к оказанию помощи учащимся в профессиональном выборе.

Профессиональная ответственность педагогов, их задача заключается в том, чтобы руководить развитием учащихся как будущих субъектов профессионального труда, и в первую очередь, осуществлять педагогическое руководство профессиональным самоопределением старшеклассников [3].

Однако исследования психологов, социологов, педагогов свидетельствуют о том, что «в последнее время резко обострились противоречия между слабовыраженными профессиональными планами молодежи и неготовностью школы как социального института оказывать необходимую помощь обучающимся в выборе

будущей профессии, а также противоречие между значительной неопределенностью представлений, знаний учащихся о принципах, рациональных основаниях, правилах и условиях решения задач о выборе профессии и достижении успеха в профессиональной деятельности и настоятельной необходимостью и потребностью выбирать, самоопределяться» [4]. Указанные противоречия подчеркивают необходимость определения педагогических условий подготовки учащихся к профессиональному выбору с учетом их жизненного опыта и культурно-исторической и экономической ситуации в стране.

Указанные противоречия определили проблему исследования: каковы педагогические условия успешной подготовки школьников к профессиональному самоопределению в IT-сфере и дальнейшей социализации.

Цель данной статьи – описание модели профессионального самоопределения школьников в IT-сфере, которая представляет собой систему организации подготовки учащихся к профессиональному выбору с учетом их способностей, склонностей и интересов, а также экономической ситуации в стране.

Апробация предложенной Модели проводится в «Школе-лицее № 103 г. Караганды. Модель профессионального самоопределения школьников в IT-сфере ориентирована на опережение, непрерывное пополнение «багажа знаний», а главное - учитывает востребованность новых профессий на рынке труда.

Для успешного образования и трудовой деятельности человек должен владеть целым рядом компетенций, среди которых важнейшими являются информационные технологии. Информатика – одна из фундаментальных отраслей научного знания, формирующая системно-информационный подход к анализу окружающего мира. В последнее время значительно возросла не только общеобразовательная, но и профориентационная значимость этого учебного предмета, так как IT-сектор мировой экономики претерпевает беспрецедентное развитие. В связи с этим растет и спрос на специалистов в IT-сфере. Некоторые специальности в IT-сфере, например, профессиональный блогер, сео-оптимизатор, хедхантер и др. не были известны в начале 2000-х годов, а теперь стали популярными и высокооплачиваемыми [5].

Более того, как отмечается в «Атласе новых профессий», к 2020-30 годам значительно увеличится число профессий, требующих навыков программирования и, соответственно, системного мышления, которое также формируется в результате обучения программированию. Очевидно, что формировать новые кадры нужно уже сегодня, так как потенциальные специалисты IT-сферы сейчас обучаются в средней школе.

В основе модели профессионального самоопределения школьников в IT-сфере профилизация обучения, охватывающая всех участников образовательного процесса на протяжении образовательных ступеней, включающая в себя различные направления и формы деятельности.

Профильное обучение – средство дифференциации и индивидуализации обучения, когда за счет изменений в структуре, содержании и организации образовательного процесса более полно учитываются склонности и способности учащихся, создаются условия для образования старшеклассников в соответствии с их профессиональными интересами и намерениями в отношении продолжения образования [6].

Основным «ядром» конструируемой модели профессионального самоопределения школьников в IT-сфере (рис.1) является технология проектирования, вокруг этого «ядра» расположены 3 компонента: учебно-познавательный, личностно-социальный, технологический.

В рамках учебно-познавательного компонента в учебном плане предусматривается изучение базовых (согласно ГОСО РК) и вариативных предметов (элективных курсов, курсов по выбору), обеспечивающих углубленный уровень.

Данный компонент реализуется учителями-предметниками, педагогами-специалистами школы-лицея.

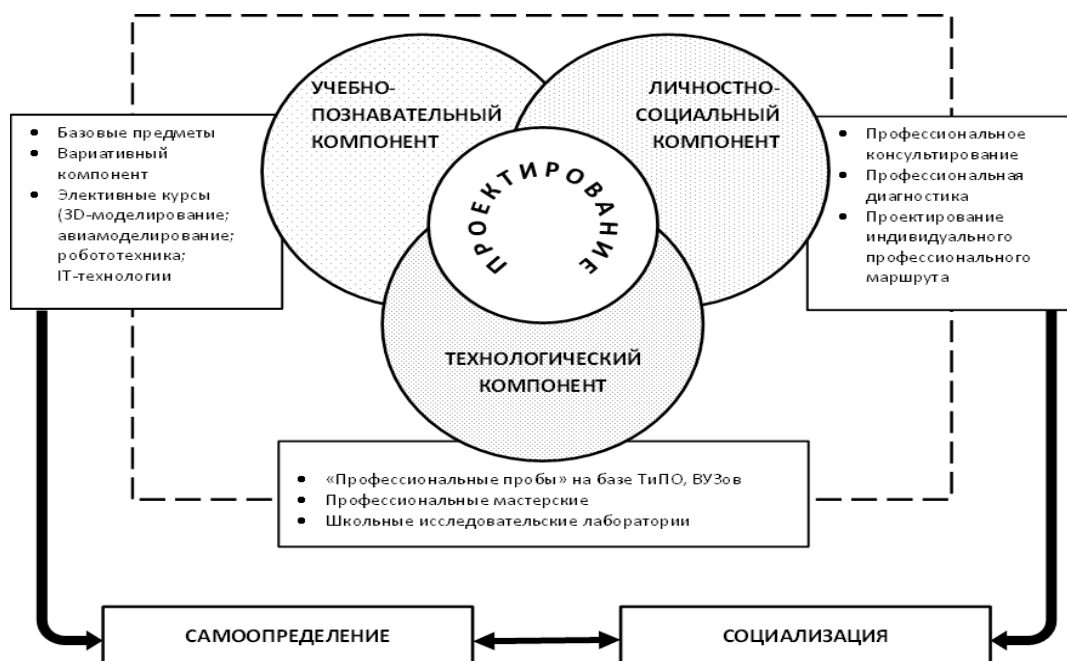


Рисунок 1. Модель профессионального самоопределения школьников в IT-сфере

Функция **личностно-социального компонента** заключается в выявлении склонностей, способностей, интересов, а также в формировании у школьников всей гаммы смыслообразующих и профессиональных ценностей. Осуществляется педагогами-психологами, социальными педагогами.

Технологический компонент направлен на получение специальных знаний с использованием «профессиональных проб» как внутри школы (профессиональные мастерские, лаборатории и др.), так и на предприятиях и в организациях, являющихся социальными партнерами школы. Реализуется учителями-предметниками, педагогами-технологами.

Для формирования у учащихся компетенций в области информационных технологий нами были определены следующие наиболее значимые методы: наглядности, игровой и творческой активности, стимулирования и мотивации, формирования информационной компетентности, практический, эвристический (частично-поисковый), метод проектов, методы самоконтроля учебной деятельности, метод использования мультимедийных презентаций, интерактивные методы обучения.

На разных этапах изучения предмета «Информатика» предусматривается выполнение обучающимися индивидуальных творческих работ, что позволяет решать задачи более глубокого освоения изучаемого материала и развития творческих способностей.

При первоначальном знакомстве с предметом многие понятия информатики вводятся на описательном или интуитивном уровне. Поэтому программа имеет концентрическую конструкцию, т. е. в ней заложено многократное обращение к одному и тому же материалу на разных ступенях обучения, усложнение и расширение его содержания.

Важным ресурсом успешной профилизации школьников является предусмотренная стандартом внеурочная работа, которая определяется как деятельностная организация занятий на основе вариативной составляющей

базисного учебного (образовательного) плана. В рамках внеурочной деятельности организованы кружки по интересам: 3D моделирование, авиамоделирование, беспилотное управление, робототехника, IT-технологии. Это создает дополнительные условия для становления личности школьника в разнообразных развивающих средах. В процессе выполнения практических и проектно-исследовательских работ, при создании компьютерных 3D моделей учащиеся осваивают инженерно-компьютерные программы, используемые на предприятиях, что, во-первых, формирует навыки работы с трёхмерными моделями, а, во-вторых, помогает самоопределению учеников в выборе дальнейшей траектории обучения. Обучение ориентировано на развитие технических и творческих способностей, формирование логического мышления, умения анализировать и конструировать.

Помимо формирования навыков в определенной сфере занятия в кружках дают возможность углубленного изучения технических предметов: физики, математики, информатики. В кружках работают группы нескольких ступеней. Начав обучение с 7 - 8 лет и постепенно повышая свой уровень к старшим классам, школьники могут участвовать в научных выставках и конференциях, демонстрируя разработанные проекты. Занимаясь в кружке, каждый ребенок может сделать собственное открытие: придумать что-то полезное, новое и творческое, изобрести и продемонстрировать, объяснить и доказать.

Авиамоделирование – еще одно из технических направлений кружковой деятельности, которое реализует цифровизацию образования. Конструирование летательных аппаратов – процесс познания многих областей науки: аэродинамики, механики, материаловедения, электроники. Работа по конструированию летательных аппаратов позволяет школьникам в форме познавательной игры генерировать идеи и развивать навыки, необходимые в дальнейшей жизни. Неотъемлемой частью занятий является исследование, пошаговое выполнение инструкций, в ходе которого ученики строят модели планеров, самолетов. Простота в сочетании с широкими конструктивными возможностями летательных аппаратов позволяют ученикам в конце занятия увидеть выполненную своими руками модель, которая решает поставленную ими задачу.

В рамках внеучебной деятельности также организована работа в разновозрастных группах, в которую входят учащиеся 5-11 классов. На таких занятиях осуществляется обмен опытом между участниками групп по заранее выбранной теме. Темы определяются учителями информатики по актуальным вопросам или предлагаются самими школьниками. Тематика занятий была следующей: «Создание трехмерных изображений», «Работа с файлами в среде TurboPascal», «Спутниковые коммуникации», «Использование Java-скриптов при создании Web-страниц», «Приемы работы в MS PowerPoint» и др. При этом учителю отводится роль наблюдателя или коррективщика.

На всех этапах учащегося сопровождает педагог-психолог (второй компонент предлагаемой модели). Проводятся: диагностика склонностей и типологических особенностей учащихся, по результатам диагностики проектирование индивидуального образовательного маршрута, психологические консультации.

Через технологический компонент создаются оптимальные условия для профессионального самоопределения учащихся. «Профессиональные» пробы обеспечиваются в рамках сотрудничества и сетевого взаимодействия школы-лицея со школьными техническими лабораториями, с высшими и профессионально-техническими учебными заведениями, предприятиями, сферой бизнеса и т.п. Хорошо зарекомендовал себя проект «Две недели на предприятии родителя». Одной из задач подобного партнерства является ознакомление учащихся с тем, как наука используется в производстве, например, как совершенствуется

технология производства через роботизацию или работу со станками ЧПУ и др. Учащиеся в рамках образовательных практик осваивают технологии решения творческих задач, моделирования, конструирования, прототипирования и программирования, овладевают опытом работы в проектах.

В целях оценки сформированности IT-компетенций и расширения возможности знакомства с новыми профессиями среди учащихся 8-х классов была проведена олимпиада по ИКТ «Виртуозы за компьютером». Задания для оценки уровня сформированности IT-компетенций были разработаны в формате международного исследования ICILS.

Учителя информатики и специалисты ФАО «НЦПК «Өрлеу» ИПК ПР по Карагандинской области составили тестовые задания по уровням IT компетентностей: знание стандартной практики работы с электронной почтой (указания адресатов и отправителя, использование графы «Копии»); знание и применение базовых навыков навигации (введение URL в адресную строку, правильное введение и запуск поиска), создание постера, видео презентации, клипа, видеоролика, флаера. Олимпиадные задания в каждом модуле были выстроены вокруг единой тематики – профессионального самоопределения учащихся с использованием информационного ресурса «Атласа профессий», разработанного Московской школой управления Сколково.

Для каждого класса и по всем выделенным IT-компетенциям (графическая, пользовательская и информационно-коммуникационная) были определены показатели сформированности по нарастающей, в соответствии со степенями научения.

В качестве базы исследования выступили учащиеся 8-х классов, уже второй год участвующие в апробации модели профессионального самоопределения школьников в IT-сфере. Количество участников 192 человек, 8 классов.

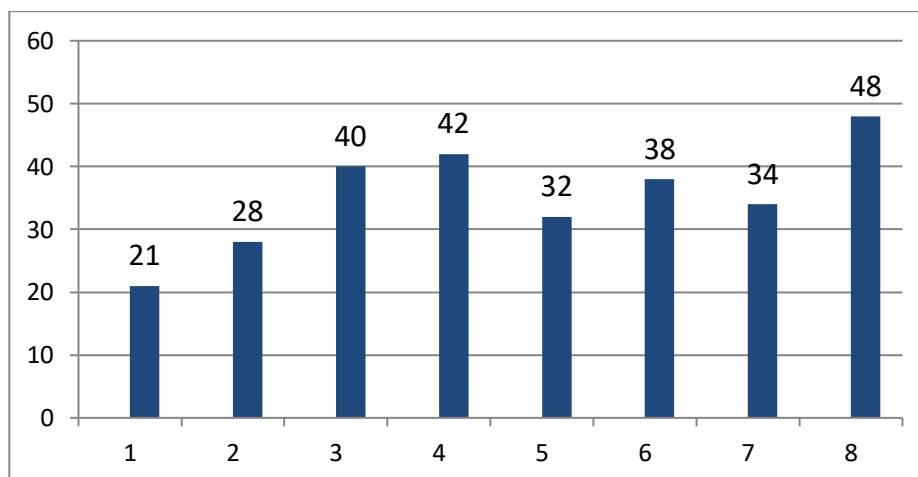


Рис.2 Результаты сформированности IT-компетенций по олимпиадным заданиям (сред.балл)

Учащимся предлагалось 5 заданий. За каждое правильно выполненное задание начислялось 10 баллов. Максимальное число баллов - 50. Рекомендуемое время – 90 минут. В результате обработки протоколов установлено, что во всех классах средний балл оказался выше среднего. Минимальный набранный средний балл – 21, максимальный – 48. Средние баллы учащихся по результатам участия в олимпиаде представлены на диаграмме (рис. 2).

Раскрытие потенциальных возможностей, изучение углубленных предметов и практико-ориентированная деятельность с сетевыми партнерами позволили ученикам школы-лицея добиться следующих результатов:

- в проекте «Инженеры будущего»: в 2017 году по итогам областного конкурса инженерно-компьютерного трехмерного моделирования награждены Грамотой и Дипломом 3 степени в номинации «Техникалық орындау»;
- в областном конкурсе по робототехнике награждены Дипломом III степени;
- в конкурсе технического творчества - Дипломом «Я - Робот»;
- в 2018 году стали призерами Международных соревнований по инженерному 3D моделированию в Санкт-Петербурге, на IV международном фестивале по робототехнике;
- в конкурсе по программированию и инновационным технологиям в городе Караганде завоевали Дипломы 2 и 3 степени.

В результате проведенной экспериментальной работы учащиеся научились понимать значимость информационных технологий в жизни общества и собственной жизни. У учащихся сформировалась потребность нового типа в социальном осознании учебы и мира, субъектное отношение к изучению компьютера и информационных технологий, способность к использованию ЗУН в области информатики и ИКТ не только на уроках, но и в жизненных ситуациях, в практической деятельности, что свидетельствует об их компетенциях.

Интерпретация полученных результатов позволяет сделать выводы о том, что раннее начало формирования ИТ-компетенций обеспечивает более высокие достижения обучающихся, так как сформированность ИТ-компетенций на уровне выше среднего является фактором успешности обучения в данной сфере. Это в свою очередь способствует формированию профессиональных намерений, профессиональному самоопределению и обучению старших школьников.

Закключение. Данная работа посвящена актуальной проблеме формирования профессионального самоопределения старшеклассников в ИТ-секторе. Представлена Модель профессионального самоопределения школьников в ИТ-сфере, особенностью которой является взаимосвязь 3-х компонентов: учебно-познавательного, личностно-социального и технологического.

Полученные в процессе апробации данной модели результаты позволяют прогнозировать возможность ее успешной реализации в школах. Использование предложенной нами модели обеспечит необходимые условия для высокого качества образования за счет применения в образовательном процессе новых педагогических подходов, информационных и коммуникационных технологий. Все это будет способствовать целенаправленной подготовке молодежи к сознательному выбору будущей профессии, что можно считать залогом успешности в последующей трудовой деятельности.

Направление дальнейших исследований мы видим в поиске методик оценки эффективности данной модели.

СПИСОК ЛИТЕРАТУРЫ

1. Абульханова-Славская К. А. Стратегия жизни. – М.: Мысль, 1991. – 299 с.
2. Пряжников Н.С. «Профессиональное самоопределение. Теория и практика». – М.: Academia, 2008. – 320 с.
3. Гребенникова В.М., Игнатович С.С. Проектирование индивидуального образовательного маршрута как совместная деятельность учащегося и педагога // Фундаментальные исследования. – 2013. – № 11-3.– С. 529- 534.
4. Егоров В.В., Жилбаев Ж.О., Утемуратова Б.К. Профессиональное самоопределение учащихся в условиях ресурсного центра и социального партнерства: монография / Караганда: Изд. КарГТУ. – 2015.
5. Атлас новых профессий. – М.:Сколково, 2014. – 168 с.
6. Макарова Л.Н., Кузьмич Р.И. Профильная подготовка в научных обществах школьников организуемых в учреждениях дополнительного образования. <http://elibrary.ru/item.asp?id=14309114>

БИБЛИОТЕКА КАК СОВРЕМЕННЫЙ ИНФОРМАЦИОННО-ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫЙ РЕСУРС

Аннотация. В статье рассматриваются современные тенденции развития библиотек. Влияние запросов общества в целом и читательской активности на изменение основной функции библиотеки, как «учреждение, собирающее и хранящее произведения печати и письменности для общественного пользования, а также осуществляющее справочно-библиографическую работу».

Ключевые слова: библиотека, особенности современной библиотеки, информационные ресурсы, образовательные ресурсы библиотеки.

Происходящие общественные трансформации влияют на библиотеки столь решительно, что меняют не только всю систему библиотечного труда и библиотечных ресурсов, но и впервые ставят вопрос о «границах» библиотечного пространства и самих основах существования традиционных библиотек и их функций. Информационно-коммуникационные и библиотечные технологии прошли несколько этапов своего становления и формирования. Современный этап характеризуется тем, что эти технологии быстро интегрируются и уже не могут развиваться параллельно, возникает ряд общих сфер действия и задач, стоящих на этапе осознания когнитивной парадигмы информационных обменов в обществе. Эти процессы в социальных коммуникациях определили главные проблемы, которые должны решить современные библиотеки: изменение роли библиотечной деятельности в обществе под влиянием активного развития электронных информационных коммуникаций, обработки быстрорастущего сегмента электронных информационных ресурсов, овладения онлайн-формами информационного обслуживания, стихийность процесса информатизации общества и распространение кризиса управления документально-информационными потоками в социальных коммуникациях. Изменение роли, назначения библиотек отражается на взаимоотношениях библиотеки с обществом и отдельными социальными институтами, ведет к трансформации профессиональных ценностей библиотечной этики, профессионального сознания библиотечного сообщества. Сегодня библиотеки, необходимые современному социуму, должны развиваться как полифункциональные ресурсные и просветительские центры социокультурного общения.

Библиотека, являясь относительно устойчивой формой организации социальной жизни, обеспечивающей устойчивость связей и отношений в рамках общества, с полным основанием может быть определена как информационно-образовательный ресурс.

Идея информационных образовательных ресурсов имеет множество рабочих определений. Этот термин был впервые введен в 2002 году на Форуме ЮНЕСКО по открытым учебным программам и обозначил учебные и исследовательские материалы на любом носителе, цифровом или ином, который находится в общественном достоянии или был выпущен по открытой лицензии. Доступ к этим ресурсам, использование, адаптация и перераспределение другими лицами должен быть без ограничений.

То есть, это учебные и исследовательские ресурсы, которые находятся в общественном достоянии или были выпущены по лицензии на интеллектуальную собственность, разрешающей их бесплатное использование и повторное назначение другими лицами. Образовательные ресурсы включают: полные курсы; учебные материалы; модули; учебники; потоковое видео; тесты; программное обеспечение и любые другие инструменты, материалы или методы, данные используемые для поддержки доступа к знаниям.

Организация экономического сотрудничества и развития (ОЭСР) также определяет электронные информационные ресурсы как оцифрованные материалы, предлагаемые свободно и открыто для преподавателей, студентов и остальных людей для использования в обучении и исследованиях. Они включают в себя:

- 1) учебный контент;
- 2) программное обеспечение;
- 3) инструменты для разработки;
- 4) использования и распространения контента.

Таким образом, образовательные информационные ресурсы являются свободно доступными, открыто лицензированными текстами, средствами массовой информации и другими цифровыми активами, которые полезны для обучения и оценки, а также для исследовательских целей. Развитие и продвижение ОИР часто мотивируется желанием предоставить альтернативную или расширенную образовательную парадигму. Компьютеры и связанные с ними электронные ресурсы стали играть центральную роль в образовании.

На протяжении многих лет библиотеки поддерживали образовательные усилия, предоставляя учебные ресурсы, информационные и справочные услуги. Многие библиотеки имеют информационно-пропагандистские программы, предназначенные для удовлетворения потребностей конкретных групп людей с ограниченными квалификационными навыками. Кроме того, ресурсные материалы библиотеки распространяются на тюрьмы, больницы, реабилитационные центры и дома для престарелых и инвалидов. Библиотеки были определены как один из ключевых элементов открытого доступа к информации, что имеет решающее значение для развития образования.

Развитие науки и техники за последние два столетия привело к информационному взрыву. Быстрые изменения произошли в огромных темпах. Чтобы удовлетворить растущие потребности пользователей, библиотечная система была значительно улучшена и модернизирована для решения новых задач. Услуги, предлагаемые библиотеками, также претерпели большие изменения. С появлением новых технологий в области компьютеров и телекоммуникаций произошли революционные изменения в области библиотековедения и информатики. Форма традиционных библиотек, содержащих большое количество печатных документов, в настоящее время превращается в бумажные библиотеки меньшего размера, содержащие большое количество оцифрованных документов. Средства, предлагаемые сетью, были взяты на вооружение библиотеками. Это привело к созданию виртуальных библиотек, т.е. библиотек без стен, через которые пользователь имеет доступ к информации в любое время и в любой точке мира, используя современные средства связи, такие как компьютеры и интернет-объекты. Таким образом, с распространением информационных сервисов Интернета библиотеки потеряли свой абсолютный приоритет в области информационного обеспечения и вынуждены искать новые формы обслуживания, используя для этого современные информационные технологии. Тенденции к росту использования библиотечных электронных и цифровых коллекций, снижение использования традиционных собраний крупнейших научных библиотек хорошо известны. Библиотекарям необходимо отойти от элементарной компьютерной грамотности,

переориентировать свою работу на творческие решения для упорядочения электронных коллекций в тесном сотрудничестве со специалистами предметных областей и ИТ-специалистами, благодаря чему пользователи смогут сэкономить время, найти необходимые им материалы, эффективно получать знания.

Итак, главная роль, в которой выступают библиотечные специалисты – это посредничество между информацией и потребителями, их деятельность включает создание метаданных электронных и цифровых объектов различной природы, предоставление справочно-информационных услуг, проведение экспертизы информационных ресурсов, обработка информационно-аналитических продуктов, что будет способствовать формированию необходимой информационной инфраструктуры, предназначенной для поиска квалифицированных путей и решения общественно значимых задач науки, образования и производства.

Библиотеки в новом тысячелетии являются лидерами в области управления знаниями. Библиотекари в организациях образования выступают новаторами в использовании новых информационных технологий для обеспечения доступа к ряду мультимедийных источников. Сегодняшние библиотеки обучают своих читателей навыкам обработки информации. Изменяется традиционный образ библиотеки как тихого места обучения, в котором хранятся преимущественно печатные коллекции. Сдвиги в методах обучения, влияние компьютерных технологий и разнообразие потребностей читателей привели к тому, что библиотеки организовали ресурсы и спроектировали службы, которые отвечают новым требованиям обучения. Библиотеки организуют коллекции информации и предоставляют доступ и услуги, которые включают изменения в преподавании, обучении и информационных технологиях.

Появление Интернета в библиотеках положительно сказалось на предоставлении новых библиотечных услуг: электронная выдача документов, использование электронного читательского билета, электронное оповещение читателей (информирование о новых поступлениях, мероприятиях, услугах), возможность бронирования, продления и доставки документов через сайт и т.п. Поэтапное внедрение инноваций в библиотечно-информационное обслуживание населения позволяет пользователям получить возможность доступа на расстоянии к широкому спектру библиографических, полнотекстовых, фактографических и реферативных баз данных. Возросшая активность библиотек в социальных сетях дает позитивные результаты для пропаганды библиотек как центров культуры и чтения. Социальные сети рассматриваются как еще одна возможность осуществления библиотечно-информационного обслуживания в двух аспектах: как пространство для традиционных библиотечных услуг и как инструмент для создания новых форм взаимодействия с пользователями. Использование телефонов, смартфонов, портативных персональных компьютеров, планшетов в дистанционном обслуживании пользователей позволяет получать информацию в режиме 24/7, находясь везде, где доступна сотовая связь. Обслуживание через мобильные устройства – одно из перспективных направлений библиотечно-информационной деятельности. Практически все ресурсы библиотеки – в открытом доступе. К тому же, в библиотеке есть система самообслуживания: обработка информации (информационный киоск); автоматы выдачи и возврата книг, работающие на базе современной технологии радиочастотной идентификации – RFID. Читатель сам ищет необходимую книгу, записывает её за собой, а потом сам сдает – всё без помощи библиотекаря. Просмотреть информацию обо всех взятых книгах и продлить их можно в личном кабинете на сайте библиотеки. Библиотека предоставляет множество электронных ресурсов. Личный кабинет дает возможность пользоваться каталогами и электронными библиотечными системами, вне зависимости от местонахождения пользователя. Интернет и электронные ресурсы

становятся основными помощниками библиотек в сегодняшнем мире информационных технологий. В библиотеке пользователям доступна возможность работы с редкими книгами. Библиотеки проводят большую работу по обеспечению равных возможностей для пользователей с ограниченными физическими возможностями. К услугам незрячих и слабовидящих пользователей предоставляется большой фонд аудиокниг для различного возраста и образовательного уровня. Аудиокниги можно слушать как в библиотеке, так и дома. В самой библиотеке слабовидящие люди могут также читать обычные печатные издания – с помощью говорящего сканера (устройство для сканирования книг и печатных материалов с функцией синтеза речи на русском, английском и др. языках). Для привлечения большего количества читателей, создаются так называемые «детские уголки» или игровые комнаты, которые могут посещать взрослые с детьми дошкольного возраста, с набором книг, мультфильмов и игр.

Библиотека представляет собой набор источников, ресурсов и услуг, а также структуру, в которой она размещена. Термин «библиотека» приобрёл вторичный смысл – «сбор информации для общего пользования». Этот смысл используется в таких областях, как информатика, математика, статистика, электроника, биология. Библиотеки рассматриваются как агентства, посредством которых источники информации накопленных знаний и опыта отбираются, приобретаются, организуются, сохраняются и распространяются среди тех, кто в них нуждается. Они являются важными инструментами обучения на любом уровне.

Люди во многих профессиях используют библиотечные ресурсы, чтобы повышать свой образовательный уровень. Трудно представить себе какую-либо структуру общества, которая могла бы функционировать, не опираясь на библиотеку. Этим объясняется исключительно большое разнообразие видов библиотек, которые обслуживают все без исключения социально-демографические слои общества - от дошкольников до пенсионеров, представителей всех профессий и рода занятий. Студенты используют библиотеки для дополнения и расширения своих знаний, для изучения навыков поиска источников информации и для развития хороших навыков чтения и изучения. Государственные чиновники используют библиотеки для изучения законодательства и вопросов государственной политики. Таким образом, современная библиотека создает возможности для членов общества удовлетворять свои информационные потребности через совокупность документов, накопленных в фондах, а также использовать для этих целей информационные ресурсы других библиотек и учреждений. При этом необходимо отметить, что информационные потребности пользователей могут носить самый разнообразный характер и касаться как разных сфер профессиональной деятельности, так и повседневной жизни.

Библиотека предоставляет информацию и услуги, которые необходимы для обучения и прогресса. Библиотека – это инструмент самообразования, средство познания и фактической информации, центр интеллектуального отдыха и маяк просвещения, который обеспечивает накопленное сохранённое знание цивилизации. В электронном смысле библиотека может быть больше, чем здание, в котором хранится коллекция книг и других материалов, поскольку интернет открыл лавину онлайн-овых и электронных ресурсов для доступа к документам по различным областям интересов.

Современная библиотека – институт консолидации общества. Предоставляя возможности для проведения публичных собраний, организуя доступ к существующим информационным сетям, позволяющий каждому гражданину взаимодействовать со средствами массовой информации и местными властями, социальными службами, государственными и частными предприятиями, библиотека создает условия для виртуальных и реальных коллективных коммуникаций.

Библиотека становится центром общественной жизни, «содержательным элементом социально-культурной инфраструктуры».

Современная библиотека разрушает свои физические границы, переходит из реального пространства в виртуальное. С одной стороны, она предлагает доступ к информационным ресурсам, принадлежащим другим субъектам информационного пространства, в том числе представленным в сети Интернет. С другой – создает электронные информационные ресурсы (базы данных, коллекции оцифрованных документов, веб-сайты и веб-порталы), доступные за ее физическими стенами.

Как мощный и вместе с тем чуткий инструмент культурно-репродуктивной деятельности людей, библиотека способствует развитию общей культуры пользователей, приобщает их к важнейшим достижениям национальной и мировой культуры, внедряет нормы, традиции, достижения культуры в их сознание, жизнь, быт.

Таким образом, библиотека в современном обществе – это мощный инструмент в работе с читателями всех поколений, выступающий в роли информационно-образовательного ресурса.

СПИСОК ЛИТЕРАТУРЫ

1. Фазлиева Л. Ю. Современные тенденции развития библиотек и библиотечного обслуживания населения / Л. Ю. Фазлиева // Стратегии развития социальных общностей, институтов и территорий : материалы Международн. науч.-практ. конф. Екатеринбург, 23–24 апреля 2015 г. – Екатеринбург: Изд-во Урал. ун-та, 2015. – Т. 2. – С. 103-105.
2. Что понимают под образовательно-информационными ресурсами // <https://obrazovanie.guru/nauka/chto-ponimayut-pod-obrazovatelno-informatsionnymi-resursami.html>
3. Организация библиотечных фондов и справочно-библиографическое обслуживание: учебное пособие / Г.М. Султанова, А.Б. Закирьянова, Ж.К. Кенжебекова, Ж.А. Керимбаева-Нур-Султан: Некоммерческое акционерное общество «Холдинг «Кәсіпқор». – 2019. – 121 с.
4. <https://cyberleninka.ru/article/n/bibliotechnye-tehnologii-organizatsii-znaniy-v-elektronnoy-nauchno-obrazovatelnoy-srede>

Е.К. Кошербаев

«Өрлеу» БАҰО» АҚ филиалы Қарағанды облысы бойынша ПҚ БАИ,
Білім беру үдерісін психологиялық-педагогикалық
сүйемелдеу кафедрасының аға оқытушысы
kosherbayev76@bk.ru

ҚАШЫҚТАН ОҚЫТУ – УАҚЫТ ТАЛАБЫ

Аңдатпа. «Өрлеу» педагог қызметкерлерлерінің біліктілігін арттыру институтының Қарағанды облыстық филиалы қызметкерлерімен 4-тоқсанда оқытуды ұйымдастыру бойынша мұғалімдерді әдістемелік, шығармашылық қолдау мақсатында өткізілген сауалнама нәтижесімен таныстырған.

Түйінді сөздер. Қашықтан оқыту, 4-тоқсан, карантин, онлайн платформалар, цифрлық білім беру ресурстары

Еліміз бойынша карантинге байланысты төтенше жағдай жарияланып, білім беру ұйымдары жаппай қашықтан оқытуға көшпекші болғанда, көңілдері толқыған көпшіліктің көкейінде «бұл қалай болады екен?» деген дұдамал сұрақ туындағаны есімізде... Алайда, жүйелі жоспарлай білген Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінің тарапынан тез арада күрмеуі мол мәселелер өз шешімін тапты, маңызды жұмыстар атқарылды.

Қарағанды «Өрлеуі» де тосылып қалмай, дер кезінде қашықтан оқытуды ұйымдастыруда, мұғалімдерді әдістемелік, шығармашылық қолдауда қызу еңбектің үстінен табыла білді.

Ең әуелі «Өрлеу» «БАҰО» АҚ филиалы Қарағанды облысы бойынша педагогикалық қызметкерлердің біліктілігін арттыру институты қызметкерлерімен төртінші тоқсан алдында «4-тоқсанда оқытуды ұйымдастыру сұрақтарына жауаптарды іздейміз» айдарымен сауалнама жүргізілген болатын. Топтастырылған ортақ ой-пікірлерді назарларыңызға ұсынамыз.

Қашықтан оқытудың онлайн-оқытудан айырмашылығы неде? Қашықтан оқыту – бұл, білім берудің бір түрі, яғни мұғалім мен оқушының ақпараттық технологиялар арқылы қашықтықтағы өзара байланысын айтады, көбінесе сырттай оқу формасымен байланысты. Қашықтан оқыту — білім беру процесінде компьютерлік және телекоммуникациялық технологияларға негізделген оқытудың дәстүрлі және нақты әдістері, құралдары мен формалары.

Онлайн оқыту – интернет, білім, компьютерге немесе интернетке қосылған басқа гаджетті пайдаланып, білім мен дағдыларды игеру. Бұл форма *қашықтан оқыту* саласында пайда болды, интернеттің және цифрлық технологиялардың дамуы мен оның логикалық жалғасы.

Онлайн оқыту мен қашықтан оқытудағы ұқсастықтар мен айырмашылықтар.

Негізгі ұқсастық – өз бетінше білім алу, яғни жаңа білім мен дағдыларды алу үдерісі. Сыныптан тыс және мұғалімдермен тікелей байланыста болған бұл үдеріс оқушылардан ақпараттық жүйемен жұмыс жасау дағдысы мен білімді арттыруды талап етеді.

Айырмашылық – «Қашықтан оқыту» түсінігі оқушы мен мұғалім арасындағы қашықтықтың бар екенін көрсетеді. Қосымша вебинарлар, тапсырмалар орындау, мұғалімнен онлайн-чатта кеңес алады және мұғалімге өзінің жасаған жұмыстарын тексеруге беріп отырады. Қашықтан оқыған кезде пошта, теледидар, радио, тапсырмаларды интернет арқылы WhatsApp, электронды пошта және басқа да

мессенджерлерді пайдалануға болады. Қандай ресурс ыңғайлы соны толығымен пайдалануға болады

Онлайн режимдегі оқыту ерекшелігі – интернет ресурстарының көмегімен ағымдағы уақытта белгілі бір қашықтықта мұғалім экранын көру арқылы оқытуды ұйымдастыру формасы. Онлайн-білім беру оқушыларға білім беру ортасына толығымен енуіне мүмкіндік береді – дәріс оқып тыңдау, тапсырмаларды орындау, мұғалімдермен кеңесу және желіге қосылу арқасында сыныптастармен сөйлесу.

Ол оқушылардың түрлі форматта білім алу мүмкіндігін көрсетеді: аудио, видео, гиперсілтемелер мен мәтін, инфографика, бағдарламалар, ойындар, құралдар мен материалдар, толықтырылған шындық арқылы білім алуға және т.б.

Қашықтан оқытуды ұйымдастыру үшін отандық платформаларды көрсетіңіз. ҚР Білім және ғылым министрлігінің ресми Telegram каналы балаларға қашықтан қосымша білім беруге арналған платформалардың тізімін жариялады:

- Қазақстан Ұлттық электронды кітапханасынан көптеген туындыны, мақаланы, жұмыстарды, газеттер мен журналдарды тауып алуға болады. Сілтеме: <http://kazneb.kz>;

- KazTub онлайн-кинотеатры тегін жұмыс істей бастады. Онда отандық 100-ге тарта фильмді, 20 мультсериалы бар Kaztube.balapan блогын да көруге болады; Coursera студенттерге 3800 онлайн-курсты ашты: <https://coursera.org>;

- ҰБТ-ға, қорытынды аттестатталуға дайындалуға арналған онлайн-жаттығу; Сілтеме – <https://itest.kz/ru>;

- «Филин» – иллюстрациялық жануарлар энциклопедиясы: <http://www.filin.vn.ua/index.html>;

- Елімізде оқушыларды қашықтан оқытатын Bilimland.kz, «КүнделікKz», «Дарын онлайн» сияқты арнайы платформалар, Mektep.OnLine, QaradomalakStudio, Opiq.kz, Microsoft TEAMS, GoogleClassRoom цифрлық білім беру ресурстары бар.

Қашықтан оқытуды ұйымдастыру үшін шетелдік платформаларды көрсетіңіз.

Шетелдік онлайн-оқыту жобалары:

INSEAD-негізінен кәсіпорындар мен ұйымдардың басшы құрамының біліктілік деңгейін арттыру үшін құрылған онлайн-оқытудың белгілі көпшілік курстары. Басшылар осы курстардан өтіп, басқарудағы, қаржылық есепте, маркетинг пен клиенттермен өзара қарым-қатынаста стратегиялар мен инновациялар туралы жаңа білім алады. Мұнда тест немесе емтихан жоқ, бірақ интерактивті жаттығулар мен өзін-өзі бағалау тестілері оқыту процесін өз бетінше бақылауға және оның дамуындағы прогресті қадағалауға мүмкіндік береді.

UDEMY-Жер шарының әр бұрышынан 3 миллионнан астам студенті бар онлайн-курстар. Платформа мамандықтар бойынша оқудан өтуді ұсынады: Технологиялар;

Бизнес; Сән және стиль; Математика және ғылым; Өмір стилі; Шетел тілдері. Оқыту жалғыз өзі айналысқысы келетіндерге де, топтарға да ұсынылады. Сондай-ақ, корпоративтік клиенттер үшін арнайы бағдарламалар бар. Жоба ақылы және тегін оқытуды көздейді.

Тағы бір танымал онлайн оқыту жобасы – HEC Paris. Бұл жобада 115-тен астам факультет жұмыс істейді. HEC ParisFinansialTimes нұсқасы бойынша әлемдік бизнес-мектептер арасында көшбасшылардың үштігіне кіреді. Оқыту ақылы, халықаралық үлгідегі дипломдар беріледі. Жоба кітапханасында әртүрлі тақырыптағы 60000-нан астам кітап еркін қолжетімді, оқытуды тек Франция университеттерінің ғана емес, Еуропаның көптеген институттарының танымал профессорлары өткізеді. www.avanta.vvsu.ru, <https://www.blackboard.com/>, <https://www.blackboard.com/>

Электронды оқулықтардың қандай платформаларда орналасқанын көрсетіңіз.

Электронды оқулықтар интерактив мультимедиа материалдарына өте бай. Электронды оқулықтар тапсырмаларды барынша қамтуға мүмкіндік береді және

автоматты түрде тексеру режимімен жабдықталған. Электронды оқулықтар платформасы – <https://bilimland.kz/kk/books><https://infourok.ru/elektronnaya-forma-uchebnikov-platforma-lekta>, <https://www.opiq.kz/Search/Kitsexpert.okulyk-edu.kz/kz>
<http://textbooks.nis.edu.kz><http://expert.atamura.kz/kz>

Сабақтың ұсынылатын ұзақтығы қандай?

Қашықтан оқыту процесін ұйымдастыру барлық мектеп үшін қатаң бекітілген дәстүрлі кесте бойынша емес, икемді, жеке кесте бойынша өтетіні; мектептің оқу жұмыс жоспарына сәйкес әр күн сайын қанша оқу пәні оқылатыны (мұндайда пәндер бойынша сабақ уақыты барлық сыныптар үшін көрсетілмейді), бір пән бойынша сабақтың ұзақтығы көрсетілмейтіні және оның білім алушылардың оқу мақсаттарына қол жеткізуіне және тапсырмаларды орындауына байланысты болады.

Мұғалім сабақтың ұзақтығын қашықтықтан оқыту кезіндегі ұсынылатын материалдарға байланысты өзі анықтай алады – 10 минуттан 30 минут аралығында.

Қашықтан оқыту процесін ұйымдастыру барлық мектеп үшін қатаң бекітілген дәстүрлі кесте бойынша емес, икемді, жеке кесте бойынша өтеді. Ватсап желісі арқылы – 15 минут.

«Балапан» және «Ел Арна» телеарналарындағы телесабақтар (аудиосабақтар) 1-11 (12) сыныптардың оқу пәндері бойынша әр сабақ 10 минуттан аптасына 5 күн жүргізіледі.

ТД-сабақтың құрылымы:

- Мұғалімнің жаңа оқу материалының бейне-түсіндіруі (6 минут);
- Экрандағы сабақты бекітуге арналған ірі қаріппен 2-3 сұрақ (1 минут);
- Тақырып бойынша 1-2 қосымша цифрлық ресурс (1 минут);
- Өздігінен оқуға арналған қосымша ресурстарға сілтемелер (1 минут).

Маршрут парақтарын ұйымдастыру міндетті ме?

Маршрут парағы міндетті емес. Жалпы сабақ материалдарын өз бетінше зерделеуі үшін қажет. «Маршрут парағы» – оқу тақырыбын репродукциядан шығармашылық әрекеттерге дейін меңгеруге бағытталған тапсырмалардың қадамдық жүйесі.

Мұғалімге қандай байланыс түрлерін қолдану ұсынылады?

Әрбір тапсырманы орындауға байланысты нұсқаулықтарды білім алушыларға жіберіп отыру, тапсырманы орындауға кері байланыс және комментарий жазу. Мұғалім мен оқушының өзара кері байланысы:

электрондық журналдар, интернет-платформалар; электрондық пошта; whatsapp, telegram мессенджері және т.б.; ұялы және стационарлық телефон байланысы; пошта байланысы арқылы жүзеге асырылады;

Білім алушылармен кері байланысты ұйымдастыру: оқушылардың орындаған жұмыстарының нәтижелерін қабылдау; орындалған тапсырмаға талдау жүргізу; пікір жазу және ұсыныстар беру; білім алушыны тексеру нәтижелерімен таныстыру; оқушылар үшін, оның ішінде ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалар үшін жеке консультациялар өткізу.

Қашықтан оқыту кезінде оқу нәтижелерін бағалаудың қандай түрлері болады?

Күнделікті орындалатын тапсырмалар бойынша мұғалім кері байланыс береді.

Төртінші тоқсанда мұғалім *бөлім бойынша* жиынтық бағалауды 1 рет өткізеді (4-8 мамыр):

Жиынтық бағалау өткізу барысында «Білім алушылардың үлгеріміне ағымдағы бақылауды, оларды аралық және қорытынды аттестаттауды өткізудің үлгілік қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2008 жылғы 18 наурыздағы N 125 бұйрығына сәйкес келесідей талаптарды басшылыққа алады: 14,14.1-14.3,14.5,14.7,14.8,15-18,21-26,29-т.

«Өзін-өзі тану», «Көркем еңбек», «Музыка», «Дене шынықтыру», «Кәсіпкерлік және бизнес негіздері», «Графика және жобалау», «Қоғам және дін» пәндері бойынша жиынтық бағалауды өткізбейді.

Жиынтық бағалау жұмысының нақты күнін көрсетеді.

Төртінші тоқсанда мұғалім тоқсан бойынша жиынтық бағалауды 1 рет тоқсанның соңында өткізеді (18-22 мамыр).

4 тоқсанда шағын жинақты мектептерде жұмыс тәртібі қандай?

ШЖМ жағдайында қашықтан оқыту қарастырылмайды. Сондықтан барлық санитарлық нормаларды қатаң сақтай отырып, қалыпты жағдайда білім беруге болады. Ал, кейбір елді-мекендерде мүлде мектеп жоқ жердегі көлікпен тасымалданып оқып жүрген оқушылар үшін «Қазпоштамен» бірігіп, оқу материалдарын әр оқушыға, оқушыдан мұғалімге жеткізу үшін келісім жасалған.

Егер елді мекенде Интернет байланысы болмаса, оқытуды қалай ұйымдастыруға болады?

Егер интернет болмаған жағдайда немесе теледидар сигналы жетпейтін елді мекендерде сабақтар тиісті кестеге сәйкес жүргізілетін «Қазақ радиосы» арқылы, ал оқу материалдары оқушылардың мекен-жайына жақын орналасқан Қазпошта бөліміне жолданады. Қазпоштамен жұмыс ақылы емес екенін ескерсек, кері байланысты да жүргізуге болады. Әр оқушы өзінің пән мұғалімімен тығыз байланыста болуы керек. Әр пән мұғалімі кері байланысты kundelik.kz, bilimal.kz, mektep.edu.kz электронды журналдары арқылы, электронды журналдар болмаған жағдайда, қол жетімді байланыс құралдары арқылы жүзеге асырады.

Оқытуды ұйымдастыру бойынша мектеп басшылығы үшін мұғалімнен қандай есеп түрлері ұсынылады?

Қашықтан оқыту кезінде мұғалімнен есеп беру талап етілмейді. Мектеп директоры: қашықтан оқыту процесін, оның ішінде техникалық жағдайды ұйымдастыруды қамтамасыз етеді; қажеттілігіне қарай педагогтармен, білім алушылар және олардың ата-аналарымен кері байланысты жүзеге асырады; интернет желісіне және байланыс құралдарына мүмкіндігі жоқ білім алушыларға оқу тапсырмаларын жеткізуді және орындалған жұмыстарын жинауды ұйымдастырады.

Директордың оқу-ісі жөніндегі орынбасары: пән мұғалімдерімен бірлесе отырып оқушылардың қашықтықтан оқу қызметін ұйымдастыруды анықтайды: оқытудың әдістері мен тәсілдерін, білім алушылардың тапсырмаларды алу мерзімдерін және олардың орындалған жұмыстарын ұсынады.

Қашықтан оқытуды ұйымдастыру бойынша мұғалімдерді қолдау үшін «Өрлеу» институты қандай қолдау көрсете алады?

Педагог ресурсы:

- «Өрлеу» БАҰО» АҚ филиалдарының әдістемелік және ғылыми басылымдар Банкі»;

- Қарағанды «Өрлеу» институтының тренерлерінің видеолекциясы, 2018 жыл;

- Қысқа мерзімді жоспарлар, 2019 жыл

- Сандық білім беру ресурстары, 2019 жыл, 2020 жыл;

- Бейнесабақтарды түсіру туралы пайдалы кеңестер;

- Қарағанды облысы білім беру ұйымдары педагогтарының бейнесабақтары, 2018 жыл;

- «Педагогикалық идеялар панорамасы» Республикалық байқаудың облыстық кезеңі жеңімпаздарының бейнесабақтары, 2018 жыл, 2019 жыл;

- «Өрлеу» БАҰО»ПҚ БАИ әдістемелік басылымдары;

- «Өрлеу. Үздіксіз білім жаршысы» журналы;

- «Өрлеу. Тиімді сабақ» журналы;

- «Педагогтың кәсіби дамуына ұсынылатын +100 сайт» акциясы;

- «Өрлеу. Аймақтағы білім газет» - «Газета Өрлеу. Образование в регионе» желілік басылымы;
- «Өрлеу» БАҰО»ПҚ БАИ конференция материалдары;
- Семинарлар материалдары.

Қашықтан оқытуды ұйымдастыру бойынша Қарағанды «Өрлеуі» Мұғалімдердің сұраныстарына қарай кеңес беру. Онлайн курстар ұйымдастыру. Soom платформасында вебинар, онлайн-семинар және web-кеңестер өткізу, сайт және желілерде ұсынылған ақпараттармен, сонымен қоса «Өрлеу» БАҰО» АҚ филиалдары дайындаған ЦОР арқылы т.б. қолдау.

Иә, алайда, біз қашықтан оқытуға дайындықпен келдік. Мұғалімдеріміз жаңартылған білім беру мазмұны бойынша біліктіліктерін арттыру курстарынан өтті. Ақпараттық-коммуникациялық технологияны меңгерді. «Өрлеу» біліктілікті арттыру институтымен дәстүрлі ұйымдастырылатын «Педагогикалық идеялар панорамасы», «Буктрейлерлер», «Бейнесабақтар» байқауларында бақтарын сынауда. Қарағанды «Өрлеуінің» білікті тренерлері, қазіргі уақытта, мемлекеттік тапсырыстағы курстардан бөлек, қашықтан оқытуды жүзеге асыру, жаңа жағдайда педагогикалық қызметті ұйымдастыру мәселесі бойынша онлайн курстар, конференциялар, семинарлар мен вебинарлар және курстан кейінгі қолдау шараларын өткізуде, сандық білім беру ресурстарымен қамтуда, бір сөзбен айтқанда, әріптестерге бағыт-бағдар беруде, сүйемелдеуде, қолдау жасауда.

Тек мұғалім ниеттенсе болғаны. Бір анығы, қашықтан оқыту форматы арқылы жаңа мүмкіндіктерге жол ашылды. Бұл – өміршең өзгерістерге жетелейді. Ендеше, табысты болайық!!!

ӘДЕБИЕТТЕР ТІЗІМІ

1. «Қашықтықтан оқытудың жаңа форматтары» / «О новых форматах дистанционного обучения» 30.03.2020ж. // <https://www.youtube.com/watch?v=XE6OZzmNZT4>
2. «Қашықтан оқыту-оқушылар мен ата-аналар үшін жаңа тәжірибе». 18.04.2020ж. // https://www.youtube.com/watch?v=uH9a_C5u5dE
3. Н.Әшім. Цифрлы технология – цифрлы педагогиканы қажет етеді // <https://bilimdinews.kz/?p=99329>

А.И.СЫЗДЫКОВА¹, Г.Х.ОМАРОВА²

¹«Өрлеу» БАҰО» АҚ филиалы Қарағанды облысы бойынша педагогикалық қызметкерлердің біліктілігін арттыру институты,
Қарағанды қ, Қазақстан
sysdikova_a@mail.ru

²«Теміртау қаласының №4 жалпы білім беретін орта мектеп» КММ
Қарағанды облысы, Теміртау қ, Қазақстан
gulnar_2103@mail.ru

ЭЛЕКТРОНДЫ БІЛІМ БЕРУ РЕСУРСТАРЫНЫҢ МҮМКІНДІКТЕРІ

Аңдатпа. Мақалада интерактивті оқытуды қамтамасыз ету үшін электронды білім беру ресурстарын қолдану мүмкіндіктері қарастырылады. Мұғалімге сабаққа, сыныптан тыс іс-шараға, сынып сағатына дайындалу кезінде, өзінің педагогикалық тәжірибесін тарату немесе қашықтықтан өткізілетін конкурстарға қатысу үшін пайдаланылатын электронды білім беру ресурстарының тізімі келтірілген. Электронды білім беру ресурстарын пайдалану оқыту процесін мобильді, сараланған және жеке етуге мүмкіндік береді.

Түйінді сөздер: электронды білім беру ресурсы, білім беру процесі, оқу контенті, қашықтықтан оқыту, ақпараттық технология, интернет-ресурс, тренажер, электронды оқулықтар.

Қазіргі заман талабына сай адам іс-әрекетінің барлық салаларында еркін қолданысқа енген ақпараттық технологиялар біздің күнделікті өміріміздің ажырамас бөлігі болып табылады. Қазақстан Республикасы «Білім туралы» Заңының 8-бабында «Білім беру жүйесінің басты міндеттерінің бірі оқытудың жаңа технологияларын енгізу, білім беруді ақпараттандыру, халықаралық ғаламдық коммуникациялық желілерге шығу» деп атап көрсеткен. Ақпараттық технологияның негізгі компоненті ретінде электронды білім беру ресурстарының маңызы зор. Оқу және білім алуда электронды білім беру ресурстары арқылы жоғары жетістіктерге жетуге болады. Мұғалімдердің жұмысын жеңілдетіп, оқушылар мен студенттердің сабаққа деген ынтасын, қызығушылығын арттырады. Қазіргі заманғы электронды ресурстар біздің еліміздің көптеген адамдардың мәртебесі мен қызмет түріне қарамастан өмірін жеңілдетуде.

Заманауи мұғалім оқушыларды оқуға үйретіп қана қоймай, өзін-өзі дамытуға бағытталған тұлғаны тәрбиелеуі керек. Сол себепті электронды білім ресурстары мен білім беру интернет-ресурстары заманауи мектепте табысты оқуға көмектеседі. Ең тиімді электронды білім ресурстары – мультимедиа ресурстары. Онда оқу нысандары әр түрлі әдістермен ұсынылған: мәтін, графика, фото, бейне, дыбыс және анимация. Осылайша, қабылдаудың барлық түрлері қолданылады. Демек, оқушының сын тұрғысынан ойлауы мен практикалық іс-әрекетінің негізін қалауына септігін тигізеді.

Білім беру үдерісін ақпараттандыру қазіргі уақытта мектептердің заманауи жабдықтармен жабдықталуына алып келді. Соңғы оқу жылдары оқу үрдісінде мектеп бағдарламасының көптеген пәндері бойынша электронды оқулықтар мен электронды білім беру ресурстары белсенді түрде қолданыла бастады.

Электронды білім ресурстары дегеніміз не?

Электронды білім беру ресурстары – оқу және оқудан тыс қызметті оңтайландыруға және ықпалдастыруға ықпал ететін заманауи мұғалімнің қызметінің барлық бағыттарының маңызды құрамдас бөлігі. Сонымен қатар электронды білім беру ресурстары оқытудың қуатты және білім сапасын арттыру құралы болып табылады. Оқу процесіне оқытудың электронды құралдарын енгізу сапалы жаңа білім беру нәтижелеріне қол жеткізу міндетін шешуге, оларды сауатты пайдалану жағдайында – электронды білім беру ресурстарын оқытудың дәстүрлі құралдарымен және әдістерімен дұрыс үйлестіру. Электронды білім беру ресурстарын пайдалану білім беру процесінің мүмкіндіктерін кеңейтеді.

Электронды білім беру ресурстарының қолданушылары оқушылар мен студенттер, мұғалімдер, өндірістік оқыту шеберлері мен оқытушылар, ата-аналар, әкімшілер, тьюторлар және білім беру процесіне қатысатын басқа да адамдар болып табылады. Олардың әрқайсысының өз логині мен паролі болады. Жүйеге кіріп, пайдаланушы жеке кабинетіне кіреді, яғни оқушылар мен студенттерге сандық білім беру ресурстары бойынша қашықтықтан білім алуға, білім беру ұйымдарының басшыларына – педагогикалық үдерістердің нәтижелілігін талдауға және уақытылы басқару шешімдерін қабылдауға, ата-аналарға – өз балаларының оқу жетістіктерімен танысуға мүмкіндік беретін ресурстар жүйесі.

Мектепте, колледжде, жоғары оқу орындарында электронды білім беру ресурстарын пайдалану нәтижелері, бұл: оқушылар мен студенттер үшін – оқуға деген уәж және өз бетінше жұмыс істеу мүмкіндігін айтарлықтай кеңейту, әр түрлі конкурстарға қатысу мүмкіндігі; мұғалім үшін – сабаққа дайындалу, уақытын едәуір жеңілдету және қысқарту, білім алушылармен қарым-қатынас уақытын ұлғайту.

- *Мектеп оқушыларына арналған электронды білім ресурстар:*

Bilimland.kz <https://bilimland.kz/ru> – қазақ, ағылшын және орыс тілдерінде анимациялық және бейнефильмдер, интерактивті электронды сабақтар, тренажерлер, симуляторлар, ойындар мен тестілер түріндегі барлық мектеп бағдарламасын қамтитын ресурс. Ресурсты пайдаланушылар: 7000 мемлекеттік мектеп, НЗМ барлық мектептері, сондай-ақ жеке мектептер. Порталдың негізгі ресурсы *Bilimland.kz* мектеп жасына дейінгі балаларды нөлден екі жасқа дейін дайындауға арналған материалдар, бастауыш мектеп пен орта сыныптарға арналған курстар орналастырылған. Сондай-ақ белгілі бір қажеттіліктері бар балаларға арналған инклюзивті курс бар. Платформада 149 симуляторы бар виртуалды зертхана бар, мұнда күрделі заңдылықтар мен ғылыми құбылыстар қарапайым және көрнекі түрде түсіндіріледі.

iMektep.kz <https://imektep.kz/kz> – басты мақсаты – қазіргі технология мен білім беруді ұштастыру арқылы ұстазға да, балаға да тиімді көмекші құрал жасау. Мұнда бастауыш мектеп бағдарламасын толық қамтитын танымдық анимациялық сабақтар мен оны бекітуге көмектесетін жүздеген ойын түріндегі тапсырма бар. Бұл оқыту кешені бастауыш мектеп бағдарламасына енген негізгі 8 пән бойынша толықтай анимацияланған сабақ үлгілерін ұсынады. Әр сабақ берілген тақырыпты жан-жақты ашатын қысқа анимациялық фильм (титр шығару мүмкіндігі қарастырылған) мен ойын түріндегі интерактивті тапсырмалардан және тестерден құралған. Курс интуитивті іздеу жүйесі мен ыңғайлы классификациялау жүйесі бар онлайн платформа негізінде жұмыс істейді.

itest.kz <https://itest.kz/ru> – барлық қажетті пәндер бойынша сұрақтардың мәліметтер базасы бар ҰБТ және ТКТ-ға дайындалуға арналған виртуалды тренажер. Ресурста нақты уақыт режимінде байқау сынағын тапсыруға, сондай-ақ қатемен жұмыс жүргізуге мүмкіндік бар, әр сұраққа түсініктеме және дәріс жиынтығы бар. 13 пән, 15 мыңға тарта тест сұрақтары бар. Барлық мобильді құралдарда жұмыс істейді.

Twig-Bilim.kz <https://twig-bilim.kz/ru> – мұнда 11-16 жас аралығындағы оқушыларға арналған жаратылыстану ғылымдары, математика және география пәндері бойынша мыңдаған қысқаметражды фильмдер мен оларға қосымша дайындалған алуан түрлі оқу материалдары бар. Жаратылыстану ғылымдарының негізін оқытуға арналған TigTag атты сандық ресурс жүздеген фильмдерден, сабақ жоспарларынан және практикалық жаттығулар мен сабақты қызықты етуге арналған идеялардан тұрады. TigTag пен Twig контентін біріктірген Twig Prep ресурсы мектепке дайындалып жүрген балалардың жаратылыстану ғылымдарына деген сүйіспеншілігін оятуға және орта мектеп оқушыларын жоғарғы оқу орындарына түсу емтихандарына дайындауға бағытталған.

Opiq.kz <https://www.opiq.kz/> – мұғалімдер мен оқушыларға жетекші мамандар құрастырған жоғары сапалы оқу әдебиетін ұсынады. Opiq – бұл оқу материалы сияқты, сондай-ақ, жұмыс дәптерінен тұратын Кітапханадағы барлық 75+ оқу жиынтығына қолжетімділікті бір лицензия ашатын қызмет. Мұнда «Алматыкітап баспасы» баспасының электронды форматтағы оқулықтары ұсынылған. Оқу жиынтықтарын баспасөз басылымдарымен бірге де, сондай-ақ, жеке де қолдануға болады. Ең үздік баспагерлерге Opiq-ке өз оқу материалдарын орналастыру ұсынылады. Кеңінен іздеу мүмкіндіктері және біріктірілген мазмұн қажетті тақырып бойынша қарапайым да, сондай-ақ, неғұрлым күрделі материалды да өте жеңіл табуға және басқа пәндер арасында байланыс орнатуға мүмкіндік береді.

STEM академиясы <https://stem-academia.com/> – STEM зерттеу платформасы. Мектепте білім беру саласында инновациялық шешімдерді құру және енгізу бойынша жұмыс істейтін халықаралық ғылыми-өндірістік орталық. Бірегей авторлық бағдарлама мен STEM Academia көптеген жобаларының арқасында білім беру саласындағы көшбасшылардың бірі болып табылады. Балаларды 4 бағыт бойынша бірегей авторлық бағдарлама бойынша оқыту: инженерия, бағдарламалау, робототехника, 3Д модельдеу. Жасы: 5-тен 15 жасқа дейін. STEM зертханасы бар. Жұмысты ұйымдастыруды арттыру және қызметтің жаңа аспектілерін дамыту үшін STEM бағдарламасы және ойлау дизайны шеңберінде ұйымдар үшін шебер сынып өткізу. Бірегей авторлық бағдарлама бойынша 5 жастан 15 жасқа дейінгі балаларға арналған инновациялық білім беру орталығын ашу үшін дайын шешімдер

NIS Play <http://www.play.nis.edu.kz/> – бұл-Назарбаев Зияткерлік мектептері мен Қазақстан Республикасыны жалпы білім беру мектептерінің мұғалімдері мен оқушыларына «Білім беру ресурстық орталығы» ЖМ және басқа да өндірушілер әзірлеген электрондық-цифрлық ресурстарға қол жеткізуге мүмкіндік беретін ақпараттық жүйе.

Электронды оқулықтар *okulyk.kz* <https://okulyk.kz/materials/> – электронды құралдарды PDF және EPUB ыңғайлы форматта көшіріп алуға болады, on-line кез келген құрылғыда оқуға болады, беттерді бүлдіруден қорықпай, белгілер жасауға болады. Команда математика, алгебра және геометрия, физика және химия пәндері бойынша түрлі сыныптарға арналған кітапхананы дайындады. Коллекция үнемі толықтырылады. Барлық оқулықтар оқу мақсатында ұсынылған. Оқулықтардың тізбесі Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2019 жылғы 17 мамырдағы № 217 «Оқулықтардың, оқу-әдістемелік кешендердің, құралдардың және басқа да қосымша әдебиеттердің, оның ішінде электронды жеткізгіштердегі тізбесін бекіту туралы» бұйрығы негізінде жасалды.

Қазақстан тарихы <https://e-history.kz/kz> – порталда Қазақстан Республикасының тарихы, археологиясы және этнографиясы бойынша мақалалар мен жарияланымдар, монографиялар мен ұжымдық басылымдар, диссертациялық зерттеулер орналастырылған. Әрбір тарихи кезең үшін порталда жеке бет және бірқатар айдарлар құрылды.

Қазақстандағы инклюзивті білім беру <http://www.inclusion.kz/ru/> – бұл интернет-бірлестік адамдарды біріктіреді. Жалпы білім беретін мектептерде мүмкіндігі шектеулі балаларды оқытудың қолжетімділігі туралы ақпаратты ұсынатын сайт.

Kaz-Ekzams.ru <https://kaz-ekzams.ru/> – оқушыларды, студенттер мен оқытушыларды ақпараттық қолдау сайты. ҰБТ-ға дайындық үшін мамандандырылған интернет-ресурс. Мұнда сіз негізгі мектеп пәндері: Қазақстан тарихы, орыс тілі, география, биология бойынша оқу әдебиетін, ҰБТ тестілерін, ҰБТ тестілеріне жауаптарды, онлайн сервистерді таба аласыз. Сайттың мобильді нұсқасы іске қосылды. Сайт m.kaz-ekzams.ru мобильдік құрылғылар үшін арнайы бейімделген. Сайтта сайттың online-сервистерінің жеңілдетілген нұсқалары бар Kaz-Ekzams.ru: онлайн тесттер, онлайн оқыту.

«Дарын» республикалық ғылыми-практикалық орталық <https://daryn.kz/> – Ұлттық білім беру моделінің ең басым бағыттарының бірі - өнер, әдебиет, мәдениет, ғылым, экономика және ел басқара алатын жас адамдар/зияткерлік элитаны дайындау болып табылады. Орталықтың міндеті – республикадағы дарынды балаларды іздеу, кәсіби қолдау, дарынды балаларды дамыту. Қазақстан Республикасында потенциалдық әлеуетін дамытуға және іске асыруға жағдай жасауды мақсат ететін орталық.

Қазақстан Республикасының ұлттық кітапханасы <http://www.nlrk.kz/> – Қазақстан Республикасының Ұлттық кітапханасының сайтында Мұхтар Әуезов туралы үлкен ақпараттық материал, оның өмірбаяны мен шығармашылық жолы, сондай-ақ ұлы классиктің барлық шығармалары: романдар, повестер, драмалар, пьесалар орналастырылған.

Қазақстанның қазіргі әдебиеті <http://doc.nlrk.kz/> – Қазақстан Республикасының Ұлттық кітапханасының «Қазақстанның қазіргі заманғы әдебиеті» жобасы онлайн режимінде қазіргі заманғы қазақстандық әдебиеттер қорына ашық қолжетімділікке ықпал етеді және қазақ, орыс және ағылшын тілдерінде Қазақстан авторларының әдебиетін ұсынады.

Қазақстандық Ұлттық Электронды Кітапхана <http://kazneb.kz/> – бұл мемлекеттік кітапхана қорының үнемі толықтырылып отыратын каталогы және пайдаланушы қоры бар кітаптардың э-көшірмелерінің бірыңғай электронды қоймасы.

Әдебиет порталы <https://adebiportal.kz/kz> – бұл қазақ, орыс, ағылшын және түрік тілдерінде онлайн режимінде қолжетімді қазақстандық және шетелдік авторлардың шығармаларының бірегей Интернет-ресурсы. Жоба аясында қазақ әдебиетін басқа тілдерге аудару жүзеге асырылады.

Ашық кітапхана <https://kitap.kz/> – 20 000 астам туындысы бар ең үлкен тегін онлайн әдебиет кітапханасы. Әдебиеттің көпшілігі-көркем, бірақ гуманитарлық және әлеуметтік бағыттағы арнайы әдебиет бар. Қызмет толығымен тегін. Электронды кітаптар, аудиокітаптар мен музыкалық шығармалар түрінде ұсынылған ұлттық әдебиет, отандық ғылым мен өнер өкілдерінің шығармашылық мұрасын жинақтау және көпшілікке тарату ресурсы.

SABAK <https://sabak.kz/> – онлайн-білім беру үшін ең ыңғайлы алаң. Бөгде софт пайдаланусыз кез келген құрылғыларды қолдау. Хабар тарату ішінде Чат, бейне сақтау мүмкіндігі, сондай-ақ көптеген басқа да даусыз артықшылықтар. Нақты уақыт, көрсету және бірлескен жұмыс режимінде оқыту үшін қуатты, икемді және қарапайым орта. Кез келген деңгейдегі пайдаланушылар үшін ыңғайлы интерфейс. Әлемнің кез келген нүктесінен трансляция өткізу. Барлық браузерлерде іске қосылады және қосымша бағдарламалық қамтамасыз етуде.

Барлық қарапайым математика <https://www.bymath.net/> – орта мектептің математика курсы менгеруге арналған интернет-мектеп. Сайт барлық сұрақтарға жауап береді, оқуда көмекші және кеңесші болады. Мұнда барлық қажетті ақпаратты

табуға болады. Қарапайым математиканың барлық негізгі бөлімдері: арифметика, алгебра, геометрия, тригонометрия, функциялар мен графиктер, талдау негіздері және т.б. бойынша білімдеріңізді үнемі кеңейте және тереңдете аласыз. Сайтты жоғары оқу орындарына талапкерлерді дайындау тәжірибесі бар және барлық деңгейдегі математикадан мектеп бағдарламаларымен таныс ғалым және оқытушы жүргізеді.

- *Колледж білім алушыларына арналған электронды ресурстар:*

Хан Академиясы <https://ru.khanacademy.org/> – коммерциялық емес білім беру ұйымы, оның мақсаты – «Әрқайсысына жоғары сапалы білім беру». Академия сайты математика, тарих, денсаулық сақтау және медицина, қаржы, физика, химия, биология, астрономия, экономика, космология, органикалық химия, американдық азаматтылық негіздері, өнер тарихы, макро және микроэкономика, компьютерлік ғылымдар бойынша 4200-ден астам тегін микролекциялардың коллекцияларына қол жеткізуге мүмкіндік береді.

Atameken Academy <https://atameken.co/kk> – бұл бастаушы және әрекет етуші кәсіпкерлер үшін бірегей білім беру платформасы. Мұнда тек оқытып қана қоймай, олардың қарым-қатынасы, тәжірибе алмасу үшін платформаны пайдаланушылар қатарынан кәсіпкерлік қауымдастықты қалыптастырады. Қызықтыратын сұрақтарға жауап іздеуді түрлі бағыттар бойынша табуға болады: бизнес, өзін-өзі дамыту, бизнес-сөздік, бизнес-кейстер, бизнеске кіріспе, құрал-саймандар, жарнама және маркетинг, әлеуметтік желілер. Сондай-ақ, ынталандыру бейнелерін, жеке кейстерді, мастер-класстарды, лайфхактарды және Қазақстанның бастаушы және табысты кәсіпкерлерінен кеңестер табасыз

Проза <http://proza.kz/ru> – авторлардың өз шығармалары мен әдеби аудармаларын жариялауға арналған қазақстандық әдеби сервис болып табылады. Жоба қазіргі проза қызықтырған барлық адамдарды қызықтырады. Сайтта өлеңге арналған бөлім бар және оқылған кітап туралы пікірмен бөлісуді қалайтын оқырмандар үшін ғана.

En365.ru <https://www.en365.ru/text.htm> – сайтта үлкен бөлім бар: «Грамматика», онда ағылшын тілінің барлық ережелері түсінікті және қысқа тілмен жазылған; «Танымал сөздер», онда жалпы лексика, сондай-ақ жеке етістіктер немесе сын есімдер бар; «Суреттердегі ағылшын тілі», әр түрлі тақырыптарға сөздерді көруге болады; «Ерекше бөлім», мұнда өзінің сүйікті әндерінің аудармасын еркін көруге болады; «Ағылшын сабақтары», осы сабақтарда грамматиканың барлық мысалдары танымал әндерден келтірілген. Оқушылар мен студенттер үшін ағылшын тілін үйренуде қажетті материалдар бар. Мұнда аудио және бейне материалдар көп, сондай-ақ ағылшын тіліне қатысты кез келген сұрақтар қоюға болады.

Stepik <https://stepik.org/catalog> – математика, статистика, информатика, биология, жаратылыстану, қоғамдық және гуманитарлық ғылымдар туралы көбірек білуге болатын ресейлік білім беру платформасы. Мұнда жеке оқытушылар, білім беру ұйымдары мен компаниялар орналастырған 700 ашық онлайн-сабақ бар. Әр оқу бағдарламасында теорияны жақсы меңгеруге көмектесетін интерактивті тапсырмалар бар.

Смартия <https://smartia.me/> – сайт өзекті мамандықтармен таныстырады және оларға қалай оқуға болатынын көрсетеді. SMM – маман, фотограф, веб-дизайнер немесе басқа мамандықты таңдап, оған қажетті біліктердің тізімін көруге болады. Әрбір іскерлікке арналған алаң оқу материалдарына сілтемелердің топтамасын көрсетеді.

Twirpx <https://www.twirpx.com/> – бұл кітапханада кітаптар тақырыбы өте кең. Көркем әдебиеттен, сызба геометриясы және инженерлік графика, ғылыми тақырыптарға дейін. Мұнда кітаптар тегін, бірақ оларды «ұпайлар» үшін жүктейді. Әрбір кітап өзінің құндылығына байланысты 5-тен 50 баллға дейін. Тіркелу кезінде

сізге автоматты түрде 100 балл беріледі. Балл аяқталғаннан кейін кітапханаға өз материалдарын жүктеу қажет. Бұл кітапханада әлі жоқ кітап немесе журнал. Студент өз дәріс конспектісін жүктей алады. Әр файлды жүктей отырып, ұпайлар есептелетін болады.

EngVid.com <https://www.engvid.com/> – бұл ағылшын тілін үйренушілерге арналған білім беру сайты, онда ағылшын тілін меңгеруші-оқытушылар дайындаған бейнесабақтар жинақталған. Жобаның мақсаты – әркімге қол жетімді ағылшын тілі бойынша сапалы білім беру ресурсын құру. Сабақ EngVid.com үш күрделілік деңгейі бойынша сұрыпталған: Beginner-Intermediate-Advanced. На EngVid.com әртүрлі тақырыптарға арналған бейнесабақтар ұсынылған, көпшілігі субтитрлермен жабдықталған.

Solid Edge <https://solidedge.siemens.com/ru/solutions/users/educators/> – тегін білім беру ресурстары. Оқушылар кәсіби мамандар жұмыс істейтін Solid Edge бағдарламалық пакетінің тегін нұсқасына қол жеткізеді. Тегін бағдарламалық жасақтамадан басқа, жобалау дағдыларын дамытуға көмектесетін Оқу материалдары, вебинарлар, интерактивті курстар, сондай-ақ сертификаттау бағдарламалары ұсынылады. Оқушылар білімнің барлық кезеңдерінде, бастауыш мектептен университетке дейін жаратылыстану ғылымдарының әр түрлі пәндік салаларын қамтитын технологиямен жұмыс тәжірибесін алады.

Ё-СТАДИ <https://your-study.ru/Capabilities> – оқу курсы (пәні) бойынша оқу материалдары, жазбалар мен тапсырмалар жариялауға болатын электрондық білім беру ортасы. Жұмыс аймағын оқытушы немесе әкімші құрады. Оқушылар жұмыс облыстарына өтінім немесе топтар бойынша рұқсат алады. Ё-Стади кең мүмкіндіктері бар ыңғайлы тестілеу жүйесі. Бар тесттерді алдын ала мәтінде арнайы түрде ресімдей отырып импорттауға болады. Оқытушыға оқушының қателіктерін талдау арқылы толық есеп беріледі. Педагог оқушылардың белсенділік статистикасын жинай алады. Тест сұрақтары бойынша жауаптардың статистикасы материалдарды зерделеудегі қиындықтарды анықтауға мүмкіндік береді.

- *Жоғары оқу орны студенттеріне арналған электронды ресурстар:*

Openu.kz <https://openu.kz/kz> – Қазақстанның ашық университеті - еліміздің жетекші жоғары оқу орындары мен оқытушыларынан онлайн-курстарға қол жеткізуге мүмкіндік беретін білім беру онлайн платформасы. Гуманитарлық, инженерлік-техникалық және бизнес мамандықтары бойынша 170-тен астам курстар қолжетімді. Сайтта жоба аясында аударылған кітаптар да бар «Жаңа гуманитарлық білім. Қазақ тіліндегі 100 жаңа оқулық».

Coursera <https://www.coursera.org> – Стэнфорд университетінің информатика профессорларымен негізделген жаппай онлайн-білім беру саласындағы сайт. Мұнда физика, инженерлік пәндер, гуманитарлық ғылымдар және өнер, медицина, биология, математика, информатика, экономика және бизнес курстары ұсынылған. Курстардың ұзақтығы шамамен алты аптадан он аптаға дейін, аптасына 1-2 сағаттан бейнетаспа. Курстарда тапсырмалар, апталық жаттығулар және кейде қорытынды жоба немесе емтихан бар. Басқа жобалардан айырмашылығы, мұнда жеке лекциялар емес, субтитрлермен видеолекциялар, мәтіндік конспектілер, үй тапсырмалары, тесттер мен қорытынды емтихандарды қамтитын толыққанды курстар ұсынылады. Бүгінгі таңда сайтта орыс тілінде 300-ден астам курс және қазақ тілінде субтитрлермен 5 курс ұсынылған.

Бейнесабақ және ІТ қауымдастықтар порталы <https://loftblog.ru> – LoftBlog бейнесабақтар арқылы оқытады. Білім беру порталының командасы маман-практиктерден тұрады. Жоба серіктестері – Microsoft, Google, 1С, Яндекс. Сабақтар тізімінен пайдаланушылар, мысалы, backend, web дизайн және бағдарламалау тілдерін үйренуі мүмкін. Сондай-ақ, сайтта жоғары технологиялар мен инновациялар саласындағы соңғы жаңалықтармен бөлісетін бағдарламалар/подкастар бар. LoftBlog

3350 оқыту сабақтарын қамтиды. IT түрлі бағыттары бойынша оқыту бойынша Онлайн-ресурс. Барлық курстар тегін.

«ИНТУИТ» Ұлттық Ашық Университет <https://www.intuit.ru/> – бұл сайттың басты мақсаты Дүниежүзілік желіде білімді еркін тарату және қашықтықтан оқыту қызметтерін ұсыну болып табылады. Жобаның сайтында компьютерлік ғылымдар, ақпараттық технологиялар, математика, физика, экономика, менеджмент және басқа да заманауи білім салалары бойынша 800-ден астам оқу курстары ашық және тегін қолжетімді.

Универсариум <https://universarium.org/> – электронды оқытудың білім беру стандарттары бойынша орындалған толыққанды курстарды ұсынады, олар видео-лекциялар, өзіндік тапсырмалар, тесттер, топтық жұмыс және қорытынды аттестаттауды қамтиды. Курстар әр модуль бір аптаға созылатын модульдерден құралған. Универсариум платформасында ММУ, НИУ ВШЭ, МФТИ және компанияларды қоса алғанда, 46 университет курстары ұсынылған. Mail.ru. курс аяқталғаннан кейін электрондық сертификат беріледі.

Arzamas <https://arzamas.academy> – гуманитарлық ғылымдар бойынша оқыту сайты. Сайт 2015 жылы ресейлік журналистермен құрылды. Arzamas негізі тарих, әдебиет, өнер, антропология, философия, мәдениет және адам туралы курстар болып табылады. Курстар аудио және бейне-лекциядан, мақалалардан, фотохроникадан, мамандармен сұхбаттан құралады. Arzamas редакциясы арнайы жобалардың бірегей форматын дамытады, онда мұражайлар, мәдениет туралы қосымшалар туралы баяндайды және Тарих бойынша «шпаргалка» жариялайды. Сондай-ақ, сайтта дәріс тақырыптарына тікелей қатысы жоқ әр түрлі бөлімдер бар.

Academic Earth <https://academicearth.org/> – әлемнің үздік университеттерінен бейне-лекциялар орналастырылған сайт. Экономика, кәсіпкерліктің өзге де мәселелері, ағылшын әдебиеті, философия, тарих, құқық, саясаттану, психология, теология, математика, информатика, физика, химия, медицина, инженерлік іс бойынша дәрістер қатысады. Academic Earth-те бакалавр немесе магистр онлайн курсын тыңдауға болады, әрине, ресми дипломсыз

Яндекс академиясы <https://academy.yandex.ru/> – бұл жоба ақпараттық технологияларға қызығушылық танытатын және осы салада дамуды қалайтындар үшін. Академия әзірлеуге, дизайнға және менеджментке заманауи тәсілдермен таныстырады, интернет-өнімдерді құру және деректерді талдау туралы әңгімелейді. Мұнда курстарға және мектептерге жазылуға, Яндекске тағылымдамадан өтуге немесе бағдарламашы жарыстарына қатысуға өтінім беруге болады. Сондай-ақ, тайм-менеджменттен бастап машинаға дейін түрлі тақырыптарға көптеген материалдар табуға болады.

Физтех Лекторийі <https://lectoriy.mipt.ru/> – Мәскеу физика-техникалық институтының (Физтех) жобасы. Оның көмегімен сіз осы ЖОО бейне жазылған онлайн лекциялар серияларын көре аласыз. Қол жетімді пәндер қатарында – физика, биология, химия, Ақпараттық технологиялар және басқалар. Кейбір дәрістерге ресурс әкімшілігі дайын конспектілерді қоса береді, оларды PDF форматында көшіріп алуға болады

ITMOcourses <https://open.ifmo.ru/> – Санкт-Петербург Ақпараттық технологиялар, механика және оптика ұлттық зерттеу университетінің Онлайн-алаңы (ITMO). Ресурс осы ЖОО-да әзірленген курстарға еркін кіруге мүмкіндік береді. Материалдар каталогы төрт санатқа бөлінеді: оптикалық жүйелер мен технологиялар, аспап жасау және робототехника, ақпараттық технологиялар және биотехнология. Курстар видеолекциядан, интерактивті демонстрациялар мен тапсырмалардан тұрады.

Microsoft Learn <https://docs.microsoft.com/ru-ru/learn/> – бұл онлайн-ресурстың міндеті пайдаланушыларды барынша қолжетімді форматта бағдарламалау

негіздеріне үйрету болып табылады. Білім беру бағдарламаларының тізімінде HTML5, CSS3 және JavaScript оқу, ойындарды, қосымшаларды әзірлеу, серверлерді визуализациялау және т.б. бар. Курстар жаңадан бастағандардан озық бағдарламашыларға дейінгі дайындықтың түрлі деңгейлеріне арналған. Жаңа курстар сайтта апта сайын пайда болады. Пайдаланушы оқу жоспарын өзі дамытқысы келетін дағдыларға сәйкес дербес жасай алады. Прогресті қадағалаудың озық жүйесі тестілеуден өтуге, ал одан әрі Microsoft Learn сертификатын алуға мүмкіндік береді.

Электронды білім беру ресурстары виртуалды білім беру ортасының қажетті компоненті ретінде әрекет етеді. Сапалы білімге қол жетімділіктің түбегейлі жаңа жағдайларын ескере отырып, кез-келген адам үшін, қашықтан және тұрғылықты мекен-жайына қарамай, өмір бойы білім алуға тең құқықты қамтамасыз етеді.

Ұсынылған электронды білім беру ресурстарының мүмкіндіктері арқылы келесі бағыттар іске асырылады:

- оқушылармен, студенттермен жедел кері байланыс;
- жеткізілетін ақпараттың көрнекілігі;
- нақты уақытта заманауи ақпараттық технологиялар құралдары арқылы ақпаратты жедел өңдеу;
- виртуалды зертханаларды ұйымдастыру;
- күрделі, қымбат немесе қауіпті нақты эксперименттерді модельдеу;
- оқушының білімі мен біліктілігінің ағымдағы деңгейін есепке ала отырып, әр түрлі деңгейдегі және әр түрлі күрделілік дәрежесі бар оқу контентін ұсыну;
- жеке жұмыс кестесін таңдау;
- оқушы үшін ақпаратты зерттеу тәсілін таңдау;
- көрсеткіштерінің өздігінен диагностикасының оқушылардың оқудағы жетістіктерінің өзін-өзі бақылау.

Қорыта келе, қазіргі уақытта ақпараттық технологиялардың заманауи талаптарға сай дамуы білімді бағалау және пайдалану жүйесін уақытылы өзгертіп отыруды талап етеді. Осыған байланысты оқытуда қолданылатын әдіс-тәсілдер, әдістемелер, технологиялар білім беру талаптарына байланысты жаңартылып отырады. Сапалы терең білімді меңгеруге талпынған өскелең ұрпақтың жеткілікті дәрежеде сандық сауаттылығы мен ақпараттық мәдениеттілігі бар, себебі олар өмір жағдайлары барысында жаңа технологияның барлық мүмкіндіктерін пайдаланады. Сол мүмкіндіктерді нәтижелі қолдану мұғалімнің біліктілігіне, біліміне, тәжірибесіне байланысты.

ӘДЕБИЕТТЕР ТІЗІМІ

1. Осин А.В. Электронные образовательные ресурсы нового поколения: Аналитическая записка. - М.: ИИТО ЮНЕСКО, 2011. - 12 с..
 2. Сербин В.В. Технология создания электронных учебно-методических комплексов средствами мультимедиа. – Алматы: Мектеп, 2004. - 260 с.
- Электронды ресурстар:
3. <https://cutt.ly/lylyrxJ>
 4. <https://clck.ru/NacGo>
 5. <https://cutt.ly/2ylyakr>
 6. <https://cutt.ly/Rylypmj>
 7. <https://cutt.ly/0yPi723>

М.Е. КИСАБЕКОВА

Филиал АО «НЦПК «Өрлеу» ИПК ПР по Карагандинской области
г.Караганда, Казахстан
kisabekova.m@orleu-edu.kz

ИЩЕМ ОТВЕТЫ НА АКТУАЛЬНЫЕ ВОПРОСЫ ОРГАНИЗАЦИИ ДИСТАНЦИОННОГО ОБУЧЕНИЯ В ШКОЛЕ

В условиях спешного перехода казахстанских школ в 4 четверти 2019-2020 учебного года на дистанционное обучение актуальными стали организационные и методические вопросы нового как для учителей, так и для учеников, формата получения знаний.

С целью изучения состояния подготовленности сотрудников филиала АО «НЦПК «Өрлеу» ИПК ПР по Карагандинской области (далее – Институт) к вопросам организации и реализации дистанционного обучения среди профессорско-преподавательского состава, сотрудников лабораторий посткурсовой поддержки и внедрения инноваций, отдела по учебной работе и мониторинговой службы был проведен опрос следующего содержания:

1. В чем отличие дистанционного обучения от онлайн-обучения?
2. Укажите отечественные платформы для организации дистанционного обучения.
3. Укажите зарубежные платформы для организации дистанционного обучения.
4. Укажите, на каких платформах размещены электронные учебники.
5. Какова рекомендуемая продолжительность урока?
6. Обязательна ли организация маршрутных листов?
7. Какие виды связи с учеником рекомендуется использовать учителю?
8. Какие виды оценки результатов обучения будут при дистанционном обучении?
9. Какой режим работы рекомендован малокомплектным школам в 4 четверти?
10. Как организовать обучение, если в населенном пункте нет связи Интернет?
11. Какие виды отчетности от учителя для руководства школы по организации обучения рекомендованы?
12. Какую поддержку может оказать Институт «Өрлеу» для поддержки учителей по организации дистанционного обучения?

В опросе на русском языке по теме «Организация обучения в 4-ой четверти» принимало участие 20 человек.

Для анализа ответов сотрудников Института были использованы следующие материалы (индикаторы):

- Методические рекомендации по организации учебного процесса на основе дистанционных образовательных технологий в организациях среднего образования в целях предупреждения распространения коронавирусной инфекции в период пандемии. Приложение 4 к приказу Министра МОН РК №121 от 31.03.2020 «Об усилении мер по недопущению распространения коронавирусной инфекции COVID-19 в организациях образования, на период пандемии»

- Видеобрифинг министра образования и науки Республики Казахстан Аймагамбетова А.К. «Система дистанционного обучения школьников в 4-ой четверти» от 03.04.2020 на площадке Службы центральных коммуникаций при Президенте РК.

Ищем ответы на актуальные вопросы...

•Пресс-конференция министра образования и науки Республики Казахстан Аймагамбетова А.К. «Новый формат дистанционного обучения» от 06.04.2020 на площадке Службы центральных коммуникаций при Президенте РК

•Селекторное совещание министра образования и науки Республики Казахстан Аймагамбетова А.К. с руководителями областных управлений образования, заведующими методическими городскими и районными отделами образования, директорами школ.

Качественная характеристика результатов опроса. Качественные результаты опроса показаны в процентах от общего количества в таблице (вопрос 12 имеет открытый характер).

Таблица. Качественный результат опроса «Организация образования в 4-ой четверти», %

№ вопроса/показатели	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Верно	70	90	100	100	55	70	85	30	25	85	20	
Частично верно	25	10	0	0	25	10	15	45	60	5	50	
Неверно	5	0	0	0	20	20	0	25	15	10	30	

100%-но верно ответили респонденты на 3-й и 4-ый вопросы. Это самый высокий положительный показатель в категории «верно». В категории «частично верно» самый высокий отрицательный показатель в вопросе: «Какой режим работы рекомендован малокомплектным школам в 4 четверти?» (60%). В категории «неверно» большой отрицательный показатель в вопросе: «Какие виды отчетности от учителя для руководства школы по организации обучения рекомендованы?».

12-ый вопрос давал возможность предложить стандартные и нестандартные решения проблемы. В ответах указывали формы работ, ресурсы, виды деятельности. Ответы были стандартны, повторялись, как-то: проведение семинаров, вебинаров, консультаций в форме онлайн, использование ресурсов (ЦОРы, сети различные). Из ответов обращают внимание следующие:

■ создание горячей линии, оперативное размещение ответов на сайте, фейсбуке и в инстаграме (Кушнир М.П.);

■ составление перечня ссылок для учителей по ресурсам, видам деятельности и т.д. (Мукушева С.Б.);

■ ссылка на ресурсы Института: журналы «Өрлеу. Үздіксіз білім жаршысы», «Өрлеу. Тиімді сабақ», образовательный канал «Өрлеу» на видеохостинге YouTube, сайты других филиалов (16) АО «НЦПК «Өрлеу» (Ибрагимов Г.К.).

Представляем вниманию читателей ответы на актуальные вопросы организации дистанционного обучения в школе в 4 четверти 2019-2020 учебного года.

1. В чем отличие дистанционного обучения от онлайн-обучения?

Режимы: «здесь и сейчас» и в реальном времени – **онлайн-обучение**

Обучение, осуществляемое с применением информационно-коммуникационных технологий и телекоммуникационных средств при опосредствованном (на расстоянии) или не полностью опосредствованном взаимодействии обучающегося и педагога – **дистанционное обучение** (Интернет, источник 1)

2. Укажите отечественные платформы для организации дистанционного обучения.

kundelik.kz, bilimal.kz, mektep.edu.kz, Daryn.online, sabak.kz, aitube.kz (Источник 1)

3. Укажите зарубежные платформы для организации дистанционного обучения.

Zoom, Microsoft Teams, Moodle, iSpring, Teachbase, GetCours, Memberluxe, Zoom, Teacher.Desmos, Formative, Kahoot (Источник 1)

4. Укажите, на каких платформах размещены электронные учебники.

www.opiq.kz www.mhelp.kz www.okulyk.kz (Источник 1)

5. Какова рекомендуемая продолжительность урока?

Онлайн урок – 30 мин., радиоурок – 10 мин., телеурок – 10 мин. (Источники 1, 2)

6. Обязательна ли организация маршрутных листов? Необязательна
(Видеоконференция МОН РК от 06.04.2020)

7. Какие виды связи с учеником рекомендуется использовать учителю?

Облачные сервисы: Google Drive, Yandex Disk, Mail.ru Disk, Dropbox, vk.com и др. Школьный сайт. Видеоконтент размещать на Facebook, Instagram и другие. Skype, WiziQ, Periscope, Screencast-O-Matic, рабочие листы в документах Google (Источник 1)

8. Какие виды оценки результатов обучения будут при дистанционном обучении?

Формативное оценивание (обратная связь), суммативное (при наличии) (Источник 1)

9. Какой режим работы рекомендован малокомплектным школам в 4 четверти?

В очном режиме в строгом соответствии санитарно-эпидемиологическим требованиям. По 30 мин. уроки. Учитель работает только в одну смену. (Источник 1)

10. Как организовать обучение, если в населенном пункте нет связи Интернет?

Телеканалы «Балапан»/на каз. яз/ и «Ел Арна»/на русск.яз./, аудиуроки на «Қазақрадиосы»/каз.яз./, на «Радио Классик»/на русск.яз./, на бумажном носителе через отделения почты или нарочно с соблюдением всех норм санитарной безопасности, через мобильную и стационарную телефонную связи (Источник 1)

11. Какие виды отчетности от учителя для руководства школы по организации обучения рекомендованы? Заполненные электронные журналы и дневники/ домашнее задание, рекомендации по выполнению заданий, обратная связь, комментарии, заполнение результатов суммативных работ при наличии задания/ (Источники 3,4).

12. Какую поддержку может оказать Институт «Өрлеу» для поддержки учителей по организации дистанционного обучения?

Памятки, проспекты, консультации, рекомендации, информационные посты, блок готовых контентов (уроков, заданий по ЦО и т.д.).

Методическая поддержка через проведение онлайн-консультаций, вебинаров, семинаров, организацию горячей линии, создание перечня ссылок для учителей на ресурсы, размещенные на сайте Института (видеоуроки, дополнительные материалы для уроков, методические материалы, методические издания и др.)

ИСТОЧНИКИ

1. Методические рекомендации по организации учебного процесса на основе дистанционных образовательных технологий в организациях среднего образования в целях предупреждения распространения коронавирусной инфекции в период пандемии. Приложение 4 к приказу Министра МОН РК №121 от 31.03.2020 «Об усилении мер по недопущению распространения коронавирусной инфекции COVID-19 в организациях образования, на период пандемии»

2. Видеобрифинг министра образования и науки Республики Казахстан Аймагамбетова А.К. «Система дистанционного обучения школьников в 4-ой четверти» от 03.04.2020 на площадке Службы центральных коммуникаций при Президенте РК

Ищем ответы на актуальные вопросы...

3. Видео пресс-конференция министра образования и науки Республики Казахстан Аймагамбетова А.К. «Новый формат дистанционного обучения» от 06.04.2020 на площадке Службы центральных коммуникаций при Президенте РК

• Селекторное совещание министра образования и науки Республики Казахстан Аймагамбетова А.К. с руководителями областных управлений образования, заведующими методическими городскими и районными отделами образования, директорами школ.

Возможности Google Forms

4 июня 2020 года Филиалом АО «НЦПК «Өрлеу» ИПК ПР по Карагандинской области проведен он-лайн мастер-класс на тему «Как создать онлайн опрос в Google Forms» для воспитателей специальных/коррекционных организации образования и педагогов психологов.

Цель: сформировать представление о создании различных типов опросов с помощью Google Формы.

Модераторами мастер-класса были Ибрагимова Г.К., заведующая кафедрой ИОиИТ, Сыздыкова А.И. ст. преподаватель кафедры ИОиИТ.

Участники мастер-класса в подгруппах (сессионных залах) обсудили плюсы и минусы онлайн опроса и представили группе свои результаты.

Модератор Сыздыкова А.И. продемонстрировала алгоритм создания опросника, продемонстрировала графические итоги проведенного онлайн опроса по организации дистанционного обучения.

Жетписбаева М.А. заместитель директора по учебно-методической работе, к.ф.н. поблагодарила участников мастер-класса за активное участие и конструктивную обратную связь.

По завершении работы было принято решение о необходимости использования возможностей Google Forms в трех направлениях: с детьми, педагогами, родительской общественностью.

Ибрагимова Г.К., модератор

Кері байланыс: тиімді ұйымдастыру тәсілдері

2020 жылдың 5 маусымында «Өрлеу» БАҰО» АҚ филиалы Қарағанды облысы бойынша ПҚ БАИ облыстың қазақ тілі мен әдебиеті пәні мұғалімдерін курстан кейінгі қолдау мақсатында «Zoom» платформасы арқылы «Қашықтан оқыту мен оқуда кері байланыс жұмыстарын қолдану» тақырыбында онлайн-семинар өткізді.

Онлайн-семинар мақсаты – қашықтан оқытуда табысты оқыту шарттарының бірі ретінде кері байланысты ұйымдастыру мәселелері бойынша пән мұғалімдерінің кәсіби құзыреттілігін дамыту, тәжірибе алмасуға арналған пікірлесу алаңын құру.

Вебинар модераторы Мукушева М.А. қашықтықтан оқыту жағдайында оқушылардың өз бетінше білім алуына ықпал ететін сапалы кері байланысты ұсыну принциптерін, тәсілдерін көрсетті.

Онлайн-семинар барысында қазақ тілі мен әдебиеті пәні мұғалімдері Абильдина А.К. (Жезқазған қ., №4 ЖОББМ) және Бекмурзаева Н.Б. (Балқаш қ., №9 ЖОББМ) оқушылардың жас ерекшеліктеріне сәйкес рефлексивті іс-әрекетті ұйымдастыру тәжірибесімен, сонымен қатар қашықтықтан оқытуда кері байланысты ұйымдастыру тәжірибесімен бөлісті.

Семинарға қатысушылардың рефлексиясы жаңа форматта сабақтың кері байланысын ұйымдастыру үшін алынған практикалық тәжірибенің маңыздылығын көрсетті.

Мукушева М.А., модератор онлайн-семинара

М.Б. Айткенова

«Өрлеу» БАҰО» АҚ филиалы Қарағанды облысы бойынша ПҚ БАИ
(aytkenova_m@mail.ru)

ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ҚЫЗМЕТТІҢ ЖАҢА ФОРМАТЫ – ҚАШЫҚТАН ОҚЫТУДА МҰҒАЛІМ ЖҰМЫСЫН ҮЙЛЕСТІРУ ЖОЛДАРЫ

Аңдатпа. Мақалада қашықтан оқыту форматтары Bilimland электронды оқыту жүйесі, оқушылардың Kundelik.kz онлайн-мониторинг құралы, Daryn.Online білім беру платформасы, GoogleClassroom оқытуды басқару жүйесі, Microsoft Teams жүйелері туралы ақпарат беріледі. Әр жүйенің өзіндік талаптары, ерекшеліктері ашылады. Қашықтан оқытудың тиімді әдістемесі ретінде кейс және желілік технология түрлері ерекшеленіп көрсетіледі.

Түйінді сөздер. Қашықтан оқыту, Bilimland электронды оқыту жүйесі, Kundelik.kz онлайн-мониторинг құралы, Daryn.Online білім беру платформасы, GoogleClassroom оқытуды басқару жүйесі, Microsoft Teams жүйелері, кейс технологиясы

Қашықтан оқыту – оқушы мен мұғалімнің АКТ және телекоммуникациялық құралдарды пайдаланып, оқытуды жүзеге асыру форматы. Бұл форматқа көшу Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінің шешімімен үстіміздегі жылдың сәуір айында жүзеге асты. Білім беру саласындағы бұл өзгеріс әлемде орын алған коронавирус пандемиясына байланысты енгізілді. болатын. Осы тақырып – жаңа оқыту жүйесі, мақала желісіне арқау болады.

Қашықтан оқытуда алдыңғы орында Ұлыбритания, АҚШ елдерінде екені белгілі. Ал біздің елімізде сырттай білім алу жүйесі таяу уақытта қашықтықтан оқыту жүйесіне көшкен болатын. Елімізде карантин жарияланған соң, бұл жүйе бастауыш, негізгі, орта білім беру мазмұнын қамтыды. Осыған орай мектеп оқушыларына арналған қашықтан оқытудың бірнеше форматы ұсынылды. Олар – күнделікті жалпы білім беретін мектептер үшін және арнайы білім алатын оқушылар үшін дайындалған телесабақтар, интернет арқылы оқу жүйесін таңдау, цифрлық білім беру ресурстары мен электронды почтаны пайдалану арқылы кері байланыс орнату түрлері. «Жаңа форматта жұмыс істеу барысында оқу орындары мен орта мектептердегі білім беру сапасын, мазмұнын бақылау мақсатында арнайы ситуациялық орталық бақылау жасайтыны Білім және ғылым министрі Асхат Аймағанбетовпен мәлімделді. Әр облыс, қала, аудан білім беру бөлімдері жанында әдістемелік көмек көрсету жөнінде Call-орталықтар жұмысқа қосылды» [1]. Қашықтан оқыту жүйесінде білім беру мекемелері 4-тоқсан толық жұмыс істеді. Бүгінгі таңда бұл жаңашылдыққа пікір қалыптасты.

Педагогика саласындағы жоғары санатты мұғалім, шебер-педагог, мектеп тренері Нұрсұлу Ұзақбайқызы жаңа оқу жүйесіндегі тәжірибесімен бөлісіп, өз пікірін былай білдіреді: «Жаңа білім беру ресурстары қазіргі таңдағы жаңашыл мұғалімнің күнделікті сабақты және сабақтан тыс жұмыстарын ұйымдастыруда таптырмас құралы екенін айта кеткім келеді. Онда пәнге деген қызығушылықты арттыратын көптеген дидактикалық және үлестірмелі материалдар, әртүрлі деңгейдегі тест тапсырмалары мен тәлімдік, тағылымдық ресурстар қамтылған. Менің шәкірттерім әсіресе, Daryn.Online платформасындағы тақырыпты бекіту үшін қойылатын тест жұмыстары мен тапсырмаларға аса зор қызығушылық танытты», – дейді қазақ тілі мен әдебиеті пәнінің мұғалімі.

Ал оқушы үніне құлақ түрсек, бұл жаңа жүйе жайлы Нұр-Сұлтан қаласындағы жалпы білім беретін мектептердің бірінің 4-сынып оқушысы Әділетбек Әлнұр білім берудің жаңа форматының өзіне ұнағанын айтады: «Ұтымды жағы – уақытты

үнемдеу. Қазіргі оқыту жүйесінде түске дейін телесабақтарды тамашалап, мұғалімнің берген тапсырмалары мен үй жұмысын орындауға уақытым жеткілікті. Тіпті қосымша онлайн түрде білім алып жүрмін. Әсіресе, маған теледидар арқылы берілетін қысқа, әрі нақты сабақтар ұнайды. Анам үнемі мені қадағалап отырады. Кей күндері сабақты бірге орындаймыз, – дейді оқушы.

Ал ата-ана пікірі қандай? Ата-ана Динара Аманжолова: «Қашықтықтан оқытудың білім алушыларға жаңа мүмкіндіктерді алып келетіні рас. Жалпы бұл жүйе өзге мемлекеттерде ертеректе жүзеге асқаны баршамызға белгілі. Кейбір елдерде ата-аналардың қашықтықтан оқыту мен мектепке барып білім алуды таңдауына да болады. Бұл жаңа жүйеде баланың өздігінше білім алып, сабаққа дайындалуына мүмкіндік көбірек. Бірақ бәрібір де балаға мұғалім мен ата-ананың қадағалауы қажет. Сондықтан қашықтықтан оқыту жүйесі жоғарғы сынып оқушылары мен мектептен кейінгі білім беретін колледждер мен университет студенттеріне ыңғайлы деп ойлаймын», – дейді [1].

Бүгінде Bilimland электронды оқыту жүйесі, оқушылардың Kundelik.kz онлайн-мониторинг құралы, Daryn.Online жаңа ғасырдың жаңа форматта білім беретін платформасы, GoogleClassroom оқытуды басқару жүйесі, Microsoft Teams жүйелері арқылы оқушылардың білім алуларына жағдай жасалынған. Әр жүйенің өзіндік талаптары, ерекшеліктері бар. Мәселен, Google Classroom платформасы оқуға арналған Google-дің пайдалы қызметтерін біріктіреді. Платформада сабақтарды құруға, қажетті оқу материалдарымен бөлісуге, оларға тапсырмалар ұсынуға, оқушылардың тапсырмаларын бағалауға болады. Ал Daryn.Online арқылы еліміздегі білікті ұстаздардан білім алуға мүмкіндік жасалған. BILIMLAND – Қазақстанның барлық мектептері мен білім беру мекемелерінің оқушылары мен мұғалімдеріне арналған интерактивті білім беру онлайн-платформасы. Онда интерактивті мектеп пәндері үш тілде берілген. Шешімдер мен жауаптары бар өткен тақырыптар бойынша жаттығулар мен тесттер жинақталған. Оқытушыларға арналған оқу материалдары, мектепке дайындық курстары жинақталған. Бұл ресурстарға 7000-нан астам мектеп қосылған. Қазақстан бойынша 230 мың пайдаланушысы бар. Ал Microsoft Teams-ке кіру үшін әрбір оқушыға жеке логині мен паролі бар аккаунт беріледі. Microsoft Teams есептік жазбасына кіруге арналған деректер педагог – ұйымдастырушы – кураторлар тарапынан алдын ала үлестіріледі.

Бұл жобада бейне конференция барысында мұғалім жаңа сабақты түсіндіреді, оқушылаға қосымша түсіндірме қажет болса, онлайн режимде бірден мұғалімге сұрақ қою мүмкіндіктері бар. Zoom қосымшасы арқылы мұғалімнен уақытылы ақпарат алып, сыныптастарымен онлайн режимде қарым-қатынас жасай алады.

К.Д.Ушинский заман талабына сай, әрбір ұстаз өз білімі мен біліктілігін жетілдіріп, ескі бірсарынды сабақтардан жаңа талапқа сай инновациялық технологияларды күнделікті білім беру барысында қолданса, өткізілетін сабақтың тиімді, қонымды болатындығын айтқан болатын. Ендеше жаңа форматтағы қашықтан оқыту жүйесі тек мұғалімдерге ғана емес, ата-аналар мен оқушыларға да пайдасы бар екені көрінді.

Мұғалімдер аз уақыттың ішінде көптеген платформаларды игере білді. Өздеріне артылған жауапкершілікті сезіне отырып, жылдам жаңа өзгерістерге үйрене алды. Қазақстанның барлық өңіріне интернет желісі жеткізілмегендіктен, оқушыларға теледидардан сабақ жүргізілді. Бұл бала үшін көгілдір экранның ақпаратты үйретуде пайдалы екенін көрсетті. Қазпошта арқылы да балаға кері байланыс жасаған мұғалімдер болды. Білім саласында көптеген жақсы палтформалардың бар екеніне көз жетті. «Мәселен, қала мектептері google-дің тегін платформаларын қолданды, Осы арқылы оқушылармен байланыс жасалып, қажетті ақпараттар google дискке енгізіліп, оқушылар еркін ала алды» [2].

«Қашықтық сабақ – әдеттегідей қырық минут көлеміндегі сабақ емес. Қашықтық сабақтың әдіс-тәсілдері, қағидалары да басқа», - дейді ҚР БҒМ вице-министрі Шолпан Каринова. Білім және ғылым министрлігінде, аймақтық білім беру басқармаларында қашықтықтан оқыту жүйесін ұйымдастыру бойынша Жобалау офисі құрылды. Ұстаздар үшін арнайы онлайн, теле-курстар, вебинарлар әзірленді. Сонымен қоса, ұстаздар мен балаларға "Балапан" және "Ел-Арна" телеарналарында төртінші тоқсанда күнде 1-11 сынып оқушыларына аптасына бес күн сабақ өткізілді. Теле-сабақтардың арнайы түсірілімі жүргізілді. Ол сабақтар мемлекеттік стандарт талаптарына, оқу бағдарламаларына сәйкес құрылған. Оқушылар үшін 2 мыңнан астам теле сабақ дайындалды. Бұған Нұр-Сұлтан қаласының, Назарбаев Зияткерлік мектептерінің, республикалық, халықаралық және жеке мектептердің үздік ұстаздары тартылып, еліміздің барлық балаларына сабақ берді [3].

Аз уақыт ішінде Қазақстандағы білім беру жүйелерінің құрылымдарында болған елеулі өзгерістер қашықтан оқыту технологиясының маңызын айқындады. Осы ретте қазіргі замандағы технологиялық жетістіктерге негізделген қашықтықтан білім беру жетекші рөлге ие болды. Дүние жүзі бойынша қашықтан білім беру жүйесін еркендетудің басты мақсаттарының бірі – оқушылардың кез келген мектептер, колледждер мен университеттердегі оқу бағдарламалары бойынша оқып, білім алуларына жағдай туғызу болмақ. Осындай жүйенің аясында жұмыс жасаудың алғашқы сатысында зиялылық потенциалды, компьютерлік техниканы ұтымды пайдалана отырып, үздіксіз білім беру принциптерін іске асыру қажет. Бұл оқыту процесінде әдістеме бойынша тәжірибе алмасуды қажет етеді.

Қашықтан оқыту – білім, білік дағдыларды қалыптастыру үрдісі, оқытуды жаңа ақпараттық және телекоммуникациялық технологиялардың көмегімен жүзеге асырады. Қашықтан оқытудың тиімді әдістемесі ретінде кейс және желілік технология түрлерін ерекшелік көрсетуге болады. Қашықтан оқытуда өз бетінше жүргізілетін жұмысты тапсырмалар арқылы ұйымдастыру жаңа тақырыптарды меңгеру үшін ыңғайлы. Жаңа тақырып бойынша берілетін материал қашықтан оқытуда электрондық түрде немесе электрондық оқулық түрінде беріледі. Жаңа тақырыпты бұлай баяндау кезінде сабақтың басты элементі форум немесе чат болып табылады. Мұндай баяндаулар алдын ала жоспарланып, алдын ала даярланған қадамдар бойынша жүргізіледі. Оқу үрдісіне мұғалім белсенді қатысады.

Қашықтан оқыту жүйесін үш компоненттің жиыны ретінде қарастыруға болады. Олар:

1. Дидактикалық жүйе;
2. Технологиялық жүйе;
3. Қамтамасыз ету жүйелері.

Қашықтықтан оқыту үшін оқытудың жалпы дидактикалық бес әдісін қолдануға болады:

1. Ақпараттық-рецептивті;
2. Репродуктивті;
3. Мәселелік мазмұндау;
4. Эвристикалық;
5. Зерттеу.

Білім беру жүйесі ақпараттық технологияларды пайдалану арқылы дамыта оқыту, қашықтан оқыту, дара тұлғаға бағыттап оқыту мақсаттарын жүзеге асырады.

Қашықтан оқытуды ұйымдастырудың әртүрлі технологиялары бар. Соның бірі – кейс технологиясы. Мұғалім мәтіндік, аудиовизуалды және мультимедиялық оқу-әдістемелік материалдарды жинайды және оларды пайдалану үшін оқушыға жібереді. Кейс технологиясы (ағылшынның case—портфель) оқытуда жасалынған әдістемелік материалдармен іске асырылады.

Кейс технологиясына арналған материалдардың түрлері: әдістемелік нұсқаулар. Оқу құралдары мен глоссарий. Оқушыларға пәндер бойынша электрондық тасымалдауышта (CD-ROM) оқу-әдістемелік материалдардың кешені (кейс) беріледі. Олар:

1. Жұмыс дәптері.
2. Анықтама.
3. Оқу, аудио, бейне материалдары.
4. Бақылау және емтихан материалдары.

Қашықтан оқытуға арналған кейстердің сапалық қасиеттері:

- курстың терминдер мен ұғымдарына арналған гипертекстік құрылымы;
- пайдаланушыға ыңғайлы құрылым – мұғалім материалды беру реті мен бейнелеудің бірнеше түрін таңдай алады. Сол арқылы бір оқу материалын әр түрлі аудитория үшін әдістемелік қажеттілік болса әр түрлі түрде беру мүмкіндігі бар.
- кейстің құрамына белгілі бір нормативті талаптар жоқ. Кең таралған документтер мен дыбыс, анимация, графикалық кірістірулер, слайд-шоу пайдаланылады.
- Оқушы оқулықтың кез келген бетін қағазға шығара алады.
- Оқушы оқу материалдарына кез келген әдіспен қол жеткізе алады (Интернет, CD-ROM).

- Оқулыққа кіріктірілген білімді тексеру жүйесі бар.
- Оқулық бетінен Интернет ресурстарына қол жеткізуге болады.

Кейс технологиясының дәстүрлі оқытудан басты айырмашылығы мұнда оқушы – өздігінен ізденетін, алдарында тұрған проблеманы шешетін субъект. Мұғалім тек бағыт-бағдар беруші қызметін атқарады. Кейс технологиясында оқушылар санына қарай бірнеше микротоптарға бөлінеді. Әрбір топ проблеманы шешуде өзінің пікірін дәлелдейді.

Үлгі-сабақ:

1) Презентация – мұғалім оқушылардың барлығына бірдей сабақтың мақсатына қарай белгілі бір проблема қояды. Осы проблеманы түсіндіреді.

2) Ұстанымы – оқушылар мұғалім түсіндірген проблема бойынша өз пікірлерін дәптерлеріне жазады. Әрбір оқушы өз идеяларын жеке жазып, басқа оқушылардан көшірмейді. Оқушылардың жазған ұстанымдары кейінірек проблеманы топ болып талқылағанда қажет болады.

3) Проблеманы талқылау – оқушылар проблеманы топ ішінде талқылап, дұрыс шешім шығарады. Топ ішінде оқушылар бір-біріне үйретеді, үйренеді.

4) Шешім шығару – топ ішінде қабылданған шешімді басқа топтарға айтып, өзінің пікірін дәлелдеу. Басқа топтарда айтылған пікірге өз көзқарастарын білдіреді [4].

Желілік технология – білім алушы, мұғалім, әкімшілік арасындағы интерактивті өзара әсері мен оның оқу-әдістемелік құралдармен жабдықталуын қамтамасыз етуде телекоммуникациялық желіні қолдануға негізделген.

Оқытудың желілік технологиясына жататындар:

- Интернет желісін пайдалану;
- Электрондық поштаны пайдалану;
- Телекоммуникациялық құрылғыларды пайдалану;
- Мультимедиамен жабдықталған, интернетке шығу мүмкіндігі бар желілік компьютерлік класс [5].

Электронды почта оқушыларға пән бойынша негізгі мәселелерге байланысты хат жазысуға мүмкіндік береді. Электронды почта арқылы ақпаратты жоғары жылдамдықпен жіберу мүмкіндігінің арқасында оқушыға дер кезінде көмек беріледі. Интернет көмегімен оқушылармен кері байланыс орнатып қана қоймай, олардың оқу қызметін бақылауға, бағалауға болады.

Қашықтан оқытуда мұғалімнің негізгі міндеті:

- туындайтын мәселелерді қарастыру;
- білім беру;
- ұйымдастыру қызметі;
- оқушылармен өзара байланысты ұйымдастыру;
- оқу процесін бақылау.

Оқушылар қашықтан оқу кезінде өзіне қолайлы уақытта, ыңғайлы орында, тиімді қарқында, өз бетінше жұмыс жасайды. Сондықтан оқушылар өздігінен жұмыс істеу техникасы мен әдістерін, білімді өз бетімен толықтыру жолдарын меңгеруі қажет. Сонымен бірге оқу үшін ақпараттық технологияның құралдарымен жұмыс істей білуі тиіс.

Сонымен, қашықтан оқыту – адамның білім алуға және ақпарат алуға деген құқықтарын іске асыратын үздіксіз білім беру жүйесі. Оқытудың бұл жүйесі балаларға үйреншікті емес екендігі түсінікті, дегенмен мектеп ұжымы оқу үрдісінің мүмкіндігінше тиімді болуы үшін бар жағдайды жасайды. Басты мақсат – оқу бағдарламасын толық көлемде қамту екені сөзсіз.

ӘДЕБИЕТТЕР ТІЗІМІ

1. Ибрагимова А. Қашықтықтан оқыту – уақыт талабы [ЭР]. – Қол жетімді режимі: <https://clck.ru/Non2z>
2. Дарханбаева М. «Пандемия білім саласына оң өзгерістер енгізіп жатыр» [ЭР]. – Қол жетімді режимі: <https://clck.ru/Non59>
3. Төртінші тоқсан 6 сәуірде қашықтықтан оқыту форматымен басталады [ЭР]. – Қол жетімді режимі: <https://clck.ru/Non73>
4. Кейс технологиясы [ЭР]. – Қолжетімді режимі: <https://www.slideshare.net/OmarZhumagaliyev/ss-76704625>
5. Қашықтан оқыту технологиясының маңызы [ЭР]. – Қолжетімді режимі: <https://clck.ru/Non8z>

Важные вопросы суммативного оценивания за четверть

Конец четвертой четверти 2019-2020 учебного года специфичен проведением суммативного оценивания в дистанционном режиме. Педагогическое сообщество, работающее в новом формате, озабочено качественным подведением итогов обучения. Перед каждым педагогом соответственно возник ряд вопросов по организации суммативного оценивания. В целях методической поддержки педагогов области в этот период ФАО НЦПК «Өрлеу» ИПК ПР по Карагандинской области 6 мая 2020 года проведен вебинар для учителей начальных классов на тему «Қашықтықтан оқыту жағдайында тоқсандық жиынтық бағалау тапсырмаларын құру ерекшеліктері».

На вебинаре модератор семинара Майбасова У.А. разъяснила нормативное обеспечение суммативного оценивания при дистанционном обучении. Были рассмотрены особенности организации суммативного оценивания за четверть и типы заданий, которые должны разрабатываться учителем. Так же были приведены примеры подборки некоторых учебных целей и составления заданий в соответствии с тестовой спецификацией, представленной в методических рекомендациях по суммативному оцениванию. Обсуждались оптимальное количество заданий в суммативных работах и вопросы выставления баллов, разработки критериев и дескрипторов к заданиям. В заключение участниками вебинара были выражены слова благодарности модератору за оказанную своевременную методическую помощь.

Майбасова У.А., модератор семинара

Л.А. ДОСОВА

«Өрлеу» БАҰО» АҚ филиалы Қарағанды облысы бойынша педагогикалық
қызметкерлердің біліктілігін арттыру институты
Қарағанды қ., Қазақстан
dosova.l@orleu-edu.kz

МҒАЛІМДЕРДІҢ ХХІ ҒАСЫР ДАҒДЫЛАРЫН ДАМУҒА БАҒДАРЛАНУЫ

Аңдатпа. Мақалада мұғалім тұлғасын қазіргі заман талабына сай қалыптастыру, оның қандай дағдыларға ие болуы мәселелері көтерілген. Оқу ортасының дамуын қамтамасыз ететін мұғалімдерді жетілдірудің маңыздылығы атап өтілді. Үздіксіз білім беру курстары мен курсаралық кезеңінде жүргізілетін зерттеулерге ерекше назар аударылып, әдістемелік іс-шаралардың сұранысқа ие тақырыптары көрсетілген.

Түйінді сөздер: базалық дағдылар, кәсіби құзыреттілік, жаһандану, адам ресурстары, креативтілік, өзін-өзі дамыту, педагогикалық технологиялар.

Қазақстан Республикасында Білім беруді және ғылымды дамытудың 2020-2025 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасында Қазақстанда мектептегі білім беру жаңа кезеңнің алдында тұрғандығы айтылып, Дүниежүзілік экономикалық форум (бұдан әрі – ДЭФ) анықтаған 21-ғасырдағы табысты адамның білімі мен іскерлігінің 16 түрі (командадағы жұмыс дағдылары, көшбасшылық қасиет, бастамашылық, IT-біліктілік, қаржылық және азаматтық сауаттылық, т.б.) атап көрсетіліп, Қазақстанның ДЭФ-ның «21-ғасыр дағдыларындағы ауытқуларды зерттеу» рейтингінде мектеп оқушыларының танымдық және эмоциялық зиятының деңгейі төмен елдер тобында тұрғандығы сөз болады. Яғни, елімізде құзыреттілік және жеке мінездемелер деңгейі базалық дағдылардан едәуір төмен [1]. Сондықтан төмен дағдыны жоғарылату үшін мұғалімнің кәсіби құзыреттілігінің рөлі маңызды.

Мұғалімнің кәсіби құзыреттілігі саласы жаңа сапалық тұрғылар арқылы кеңеюде. Ол – пәнаралық және жобалық қызмет, оқыту мен басқаруда ақпараттық-коммуникациялық технологияларды пайдалану, білім беру қажеттіліктері ерекше балаларды интеграциялау және ата-аналарды консультациялық сүйемелдеу. Сондықтан *базалық* дағдыларды дамыту мен әлемдік өркениетке кірігуіне қатысты қойылып отырған уақыт талабына (қоғамның жаһандануы, адам ресурстарының мобильділігі, АКТ саласындағы үлкен өзгерістер, қолжетімді және алуан түрлі ақпаратқа көшу, технологиялар ықпалының артуы, ғылымдағы инновациялар) қол жеткізу үшін білім беру мазмұнын жаңарту (күтілетін білім беру нәтижелерін нақтылау, оқытудың жаңа әдістері мен тәсілдері, объективті бағалау жүйесі, білім беру ортасын жаңарту, өмір бойы оқу, мектепті басқарудың инновациялық және ашық жүйесі) қажеттілігі туындауда.

Туындаған қажеттіліктерді жүзеге асыруда жаңаша білім беру жолында түбегейлі өзгерістер жүріп жатыр. Жеке тұлға, яғни, дарынды, шығармашыл тұлғаны қалыптастыру білім мен тәрбие берудегі мемлекеттік істің ең маңыздысы. Мақсатты білім беру – тұлға дамуын жүзеге асыратын мәселе. Адамзат баласының өз ұрпағын оқыту тәрбиелеудегі ең озық тиімді ізденістерін, тәжірибелерін жалғастырып, тың жолдар іздеу педагогиканың озық үлгілерін жаңашылдықпен дамыту жалғаса бермек. Бүгінгі таңдағы білім беру – өсіп келе жатқан ұрпақтың ақыл-ойы мен дамуының, мәдениетінің деңгейін анықтаушы фактор. Мұндағы негізгі мақсат – жаһандану заманында білімнің бүкіләлемдік кеңістігіне ену. Білімнің мазмұны да, оған қойылатын талаптар да өзгерді [2].

Үнемі өзгеріп тұратын жағдайларға бағдарлану, өзіне қажетті үлкен ақпарат ағынынан таңдау, шығармашылық белсенділік, ынтымақтастыққа дайын болу, өз бетінше ойлана білу, жаңашыл шешімдер табу, бастамашылық, бір сөзбен айтқанда, ХХІ ғасыр дағдылары бірінші орынға шығады. Бұл білім беру мақсаттарын қайта бағыттауды, оқытудың жаңа формалары мен әдістерін іздеуді қамтиды. Мұғалім өзінің кәсіби дағдылары мен қабілеттерін лайықты бағалап, өзін-өзі жетілдіруге дайын болуы, өзіндік даму траекториясын құра білуі керек. Өздігінен білім алу қажеттілігінсіз мұғалімнің кәсіби өсуі мүмкін емес. Ешбір мұғалім шәкіртіне өзінде жоқты үйрете алмайды. «ХХІ ғасыр дағдыларын» дамыту – басты міндеттердің бірі.

Қазіргі әлемде өзін-өзі жүзеге асырудың және «арманға жетудің» кілті болып табылатын адами қасиеттер мен дағдылардың белгілі бір жиынтығын дамытудың маңыздылығы туралы білетіндігінде күмән жоқ. Сондықтан кез-келген қазақстандық азамат, жалпы ұлт ретінде, ХХІ ғасырға лайықты қасиеттер жиынтығына ие болуы керек. Ал соның ішінде, мұғалім тұлғасына ерекше міндеттер қойылуда.

«Педагог мәртебесі туралы» - Қазақстан Республикасы Заңында міндеттер белгіленген.

Педагог:

–өз қызметі саласында тиісті кәсіби құзыреттерді меңгеруге;

–оқыту мен тәрбиелеудің педагогикалық қағидаттарын сақтауға, оқыту мен тәрбиелеудің сапасын мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандарттарында көзделген талаптардан төмен емес деңгейде қамтамасыз етуге;

–өзінің кәсіби шеберлігін, зерттеу, зияткерлік және шығармашылық деңгейін үздіксіз жетілдіруге, оның ішінде біліктілік санатының деңгейін бес жылда кемінде бір рет арттыруға (растауға);

–білім алушыларды, тәрбиеленушілерді оқыту және тәрбиелеу бойынша дағдыларын, құзыреттерін арттыруға;

–білім алушылар мен тәрбиеленушілердің өмірлік дағдыларын, құзыреттерін, дербестігін, шығармашылық қабілеттерін дамытуға.

Осы көрсетілген міндеттерге сай болу үшін мұғалімдер сын тұрғысынан ойлауды, коммуникативтік дағдыларды, шығармашылық шеберлікті және өзара әрекеттесу дағдыларын дамытуға баса назар аудару керек [4].

Жаңа ғасырдың мұғалімі кез келген ауыртпалықты өзіне қабылдай отырып, тәуекелге баруға дайын болу керек. Мұғалімнің өзі білікті әрі сауатты педагог болғаны дұрыс. Шәкіртке түрлі әдістер арқылы тәрбие беру, білім нәрімен сусындату – ең маңызды дүние. Мұғалім өзінің ұйымдастырушылық қабілетімен қоса сол ортада көшбасшы бола білу керек. Қоғамды соңынан ертуге қауқарлы, ісіне берік әрі тиянақты болғаны жөн. Көштің басын бастау әрине қиын, дегенмен бұл жаңа дамыған дәуірдің талабы.

Бұл дағдыларды қалыптастыру үшін «Бастауыш білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандартыда» бастауыш білім берудің мақсатын төмендегі кең ауқымды дағдылар негіздерін меңгерген білім алушы тұлғасының үйлесімді қалыптасуы мен дамуына қолайлы білім беру кеңістігін жасау көрсетілген[3]:

- 1) білімді функционалдықпен және шығармашылықпен қолдана білу;
- 2) сын тұрғысынан ойлау;
- 3) зерттеу жұмыстарын жүргізе білу;
- 4) ақпараттық-коммуникациялық технологияларды қолдана білу;
- 5) коммуникацияның түрлі тәсілдерін, оның ішінде тілдік дағдыларды меңгеру;
- 6) топпен және жеке жұмыс істеу дағдылары.

Ұтқырлық, креативтілік, өзін-өзі дамыту мүмкіндігі, шешім қабылдауға дайын болу және жауапкершілік, коммуникативтілік, табандылық өзін-өзі табысты жүзеге асырудың кілті бола алады. Болжамдалған нәтижені көруге үміттенеді.

Бірінші кезекте оқушылар «заманға сай болуы». Мұғалімнің маңызды қасиеті - ол жаңа тәжірибеге ашық болуы. Егер мұғалімнің кәсіби өсуі болса, онда оның шәкірттері қазіргі қоғамда табысты және сұранысқа ие болады [6].

Әсіресе, бүгінгі күннің өзектісі бастауыш сынып мұғалімдерінен бастау алу керек. Біліктілікті арттыруда «Өрлеу» біліктілікті арттыру институты үлкен көмек көрсетеді. Институттың кредосы: «Кәсіби білім беру оқу курстарынан кейін аяқталмайды». Сондықтан курс тыңдаушыларына жаңа идеяларды жүзеге асыруда және жаңа тәсілдерді енгізуде семинарлар, шеберлік сағаттары, ғылыми-практикалық конференциялар, кәсіби шеберлік сайыстар сияқты көптеген іс-шаралар дәл осыған бағытталған.

Мұғалімдердің осы санатына қатысты қандай да туындаған мәселелерді, қажеттіліктерді жүйелі түрде зерттеуіне үздіксіз білім беру курстары, әдістемелік іс-шаралар мүмкіндік береді.

Осы орайда мұғалімдерге курстан кейінгі сапалы қолдау көрсету мақсатында сауалнама жүргізілді.

Сауалнаманың мақсаты – білім беру ұйымдарының бастауыш сынып мұғалімдерінің кәсіби құзіреттілігін арттыру тұрғысынан оқу қажеттіліктерін зерттеу.

Біліктілікті арттыру курстарындағы, әдістемелік іс-шара шеңберіндегі өткізілген сауалнамалар келесі мәліметтерді ұсынды.

Бірінші кезекте сауалнама алғандардың 93% білім беру мазмұнын жаңарту, соның ішінде, заманауи әдіс-тәсілдер, жоспарлау мен критериялды бағалау жүйесі туралы ақпаратты алғанын қалайды. Жаңа технологияларды игеруімен мұғалімнің педагогикалық ойлауы, әдістемелік тілдің анықтығы, құрылымы айқындалады. Сондықтан да заманауи педагогикалық технологиялармен танысу көрсеткіші - 49%.

Бастауыш сынып оқушыларының функционалды сауаттылығын дамытуға арналған әдіс-тәсілдерді тек теория түрінде емес, тәжірибеде қолданылғанын (31%), сөйлеу әрекеті және коммуникативті дағдыларын (33%), ынтымақтастық дағдыларын (35%) көргісі келеді.

Сұрағандардың 30% эксперименталды жұмыс негіздерін игеруді қалайды.

Барлық мұғалімдер әдістемелік құзіреттілікті үнемі дамыту қажеттілігін түсінеді. Басымдықта бірнеше бағыт бар. Бастауыш сынып мұғалімдерінің 35%-і оқушылардың сабақта және мектептен кейінгі процесте ғылыми-зерттеу жұмыстарын ұйымдастыру қиынға соғатынын атап көрсетті.

Оқу мен жазу арқылы сын тұрғысынан ойлауды дамыту технологиясы соңғы жылдары бастауыш сынып мұғалімдері арасында кеңінен танымал болды және көптеген мұғалімдер әдебиеттік оқу мен дүниетану сабақтарында белсенді қолданады. Сауалнамаға жауап бергендердің 34%-і басқа пәндердегі сабақтарда сыни ойлаудың стратегиялары мен әдістерін қолдану дағдыларын жетілдіргісі келеді.

Заманауи мұғалімнің кәсіби қызметін бағалау критерийлерінің бірі – АКТ құзыреттілігі. Мұғалімдер заманауи компьютерлік технологиялар беретін үлкен мүмкіндіктерді мойындайтыны сөзсіз. Олар бірінші кезеңде АКТ-ны қолдану кезінде мұғалімдердің алдын-ала дайындалу уақыты сөзсіз көбейетінін, алайда әдістемелік база біртіндеп жинақталатындығын, бұл болашақта бұл дайындықты айтарлықтай жеңілдететінін атап өтті. Сауалнамаға қатысушылардың 32% мультимедиялық білім беру ресурстарын құру дағдыларын дамытуға бағытталған бірқатар шараларды өткізу қажеттілігін қолдады.

Мұғалімге әдістемелік қолдауды ұйымдастыруда назар аудару керек тағы бір аспект – сабақты жоспарлау. Сауалнамаға қатысушылардың 32%-і сабақ жоспарын құруда қиындық көргендерін айтады. 17% - сабақтың мақсаттары мен күтілетін нәтижелерін анықтауда түсініктерді талап етеді.

Мұғалімдермен байланыс тағы бір проблеманы анықтауға мүмкіндік берді: көптеген педагогикалық мониторингті ұйымдастырудағы қиындықтар (26%) және олардың қызметіне проблемалық талдау жүргізу (32%).

Әдістемелік іс-әрекеттің алуан түрлерінің ішінде мұғалімдер шеберлік сабақтарын нәтижелі деп санайды (76%). Үздік оқытушылардың тәжірибе ұсынуы жас мамандар үшін де, тәжірибесі бар мұғалімдер үшін де өте маңызды. Сонымен қатар, тренингтерді (51%) және семинарларды (48%) интерактивті оқыту нысаны ретінде көреді. 45% дөңгелек үстелдермен тәжірибе алмасу қажеттілігін мойындайды.

Зерттеу нәтижесінде әдістемелік іс-шаралардың ең сұранысқа ие тақырыптары анықталды:

- оқушылардың оқу жетістіктерін критериалды бағалау жүйесі - 52%;
- жаттығуда белсенді әдістерді қолдану - 47%;
- білім мазмұнын жаңарту мәселелері - 41%;
- оқушылардың функционалдық сауаттылығын дамыту - 38%;
- мұғалім мен оқушылардың ғылыми-зерттеу жұмыстарын ұйымдастыру - 38%;
- оқу процесінде АКТ технологияларын қолдану - 24%.

Сонымен, сауалнама нәтижелері бойынша бастауыш сынып мұғалімдері біліктілікті арттыру курстарының маңыздылығын атап көрсетті. Бұл – аймақтағы мұғалімдердің қызығушылықтары мен білім беру қажеттіліктері туралы ақпаратты уақытылы алуға мүмкіндік береді. Осылайша, курстан кейінгі жұмысты мұғалімдердің қажеттіліктеріне сәйкес жоспарлауға, оқытудың тиімді формаларын қолдана отырып ұйымдастыруға мүмкіндік береді.

Көптеген мұғалімдер сабаққа дайындалуда мұғалімдермен ынтымақтастық пен өзара әрекеттестіктің маңызды рөлін атап өтті.

Мұғалімдердің базалық дағдыларын қалыптастыруға бағытталған әдістемелік нұсқаулықтар:

–Білім беру мазмұнын жаңарту бағдарламасына сүйене отырып, әр сабақты жоспарлау және ұйымдастыру қажет.

–Әр сабақта нақты тұжырымдалған тақырып пен мақсаттары, оқу нәтижелері, бағалау әдістері мен критерийлері, рефлексия болуы керек.

–Тұлғаның проблеманы шешу дағдыларын дамыту кезінде мұғалімнің сыни ойлай алатын, проблема туғызатын тапсырмаларды дайындау керек.

–Мұғалім жүйелі түрде сабақ кестесіне сүйене отырып, сабаққа өзіндік талдау жүргізіп отыруы керек.

–Пәнді кешенді оқыту үшін жоғары сапалы материалдар, көрнекі құралдар мен түпнұсқа мәтіндерді жасау және таңдау қажет.

–Оқу үрдісінде әдіс-тәсілдердің тиімділігіне көз жеткізу керек.

–Педагогикалық үрдісте жүйелі жұмыс жүргізе алуы керек.

–Педагогикалық өзгерістерге тез төселу керек.

–Жаңаша ойлау жүйесін меңгеру керек.

–Оқушылармен ортақ тіл табыса алу керек.

–Білімді, іскер, шебер болу керек.

XXI ғасырда бәсекеге қабілетті тұлға қалыптастыуы үшін мұғалім бойында білімді қалыптастыру қандай маңызды болса, дағдыны қалыптастырудың маңызы да сондай деңгейде болуы қажет. Сонымен, дағды – бұл мұғалімнің белгілі бір іс-әрекеттерді орындауға машықтануы.

ӘДЕБИЕТТЕР ТІЗІМІ

1. ҚР «Білім туралы» Заңы//<http://www.zakon.kz/141156-zakon-respubliki-kazakhstan-ot-27.html>

2. Қазақстан Республикасында білім беруді дамытудың 2020-2025 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы. – Астана, 2019.

3. Орта білім берудің (бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім беру) мемлекеттік жалпыға міндетті стандарты// http://online.zakon.kz/Document/?doc_id=31248110

4. "Педагог мәртебесі туралы" - Қазақстан Республикасы Заңының жобасы. – Астана, 2019.

5. Қазақстан Республикасында орта білім мазмұнын жаңарту аясында қазақ тілінде оқытатын мектептердің бастауыш сынып мұғалімдерінің біліктілігін арттыру бағдарламасы, – Мұғалімге арналған НҰСҚАУЛЫҚ. «Назарбаев Зияткерлік мектебі» ДББҰ, 2016.

6. Бастауыш сынып оқушыларының сыни ойлауын дамыту: оқу-әдістемелік құрал / Құраст.: А.К.Шадетова. – Қарағанды, 2013. – 46 б.

«Жеңімпаздар лигасының» құрылтай жиналысы

2020 жылдың 3 маусымда «Өрлеу» БАҰО» АҚ Қарағанды филиалы Zoom-конференция режимінде «Жеңімпаздар лигасының» ережесіне сәйкес Құрылтай жиналысын өткізді, ол жеңімпаздар лигасының қызметінің басталуын анықтады.

Жиналыс жұмысына «Жеңімпаздар лигасының» мүшелері – Балқаш, Жезқазған, Қарағанды, Приозерск, Саран, Сәтпаев, Теміртау, Шахтинск қалалары, Абай, Қарқаралы, Шет аудандары педагогтары қатысты. Сондай-ақ, кездесуге Жетпісбаева Мейрамгуль Асылбековна, Өрлеу Институты директорының орынбасары, үш кафедраның профессорлық-оқытушылық құрамы, курстан кейінгі қолдау және инновациялық лабораторияларының және Институт бөлімдерінің қызметкерлері қатысты.

Конференцияның модераторы Муканова Саулеш Димкешевна, Қарағанды «Өрлеу» институтының директоры жиналысқа қатысушыларды құттықтай отырып, мамыр айының соңында Қазақстан Республикасы Президенті Қасым-Жомарт Кемелұлы Тоқаевтың бастамасымен құрылған Қоғамдық сенім ұлттық кеңесінің үшінші отырысы маңызды оқиға болғанын атап өтті.

Президент педагогтердің мәртебесін және олардың кәсіпқойлығын жоғарылату керектігін айтты. Осыған байланысты біз құрған «Жеңімпаздар лигасын» педагогтердің кәсіби дамуында отандық білім беру жүйесіндегі маңызды ресурс деп қарастырамыз.

Кездесу барысында С.Д. Муканова «Жеңімпаздар лигасына» қосылуға ниет білдірген 43 педагогке лига мүшелерінің куәліктері берілетінін атап өтті. Жеңімпаздар лигасы мүшелерінің арасында педагог-модератор – 7%, 16,2% – педагог-сарапшы, 60,5% – педагог-зерттеуші және 7% педагог-шебері дәрежелерінің бары қуантады.

«Өрлеу» Институты директорының орынбасары М.А. Жетпісбаева өз сөзінде жеңімпаздар лигасының 2020 жылдың екінші жартысындағы іс-әрекеттер шеңберіндегі негізгі шараларға шолу жасап, барлық іс-шаралар керемет даму ресурсына ие және Лиганың әр мүшесін кәсіби ортада алға жылжыту мүмкіндігі бар екенін атап өтті.

Кездесу соңында С.Д. Муканова «Өрлеу» Институтымен өз кәсіби тұрғыдан дамыту және тұтастай алғанда Қарағанды облысының білім беру жүйесін дамыту бойынша бірлесе жұмыс істеуге ниет білдірген барлық педагогтарға алғыс білдірді.

Кантарбаева Ж.Е., PR, SMM-маманы

Р.Т. ЖЕТКЕНБАЕВА

«Өрлеу» БАҰО» АҚ филиалы Қарағанды облысы бойынша педагогикалық қызметкерлердің біліктілігін арттыру институты
Қарағанды қ., Қазақстан
zhetkenbayeva_r@mail.ru

КУРСТАН КЕЙІНГІ ӘДІСТЕМЕЛІК ЖҰМЫС

Аңдатпа. Мақалада курстан кейінгі кезеңде педагогті әдістемелік қолдау біліктілікті арттыру жүйесінің заманауи процесінің базалық қызметі ретінде анықталады. Педагогті курстан кейінгі кезеңде әдістемелік қолдау формалары қарастырылған. Институттың курстан кейінгі әдістемелік жұмысының негізгі бағыттары сипатталып, қандай міндеттерді шешетіні анықталған. Курстан кейінгі жұмысты қашықтықтан оқыту режимінде ұйымдастырудың ерекшеліктері көрсетілген.

Түйінді сөздер: біліктілікті арттыру, қағида, қолдау, курстан кейінгі, қашықтықтан оқыту, ресурс, педагог.

Қазақстан Республикасының Білім және ғылым министрінің 2020 жылдың 9 сәуірде № 137 бұйрығымен бекітілген «Педагогтердің біліктілігін арттыру курстарын ұйымдастыру және өткізу, сондай-ақ педагогтің қызметін курстан кейінгі қолдау қағидаларында» педагог қызметін курстан кейін қолдау – педагогтің кәсіптік құзыреттілігін оның курстан кейінгі қызметін үздіксіз мониторингтеу және әдістемелік, консультациялық көмек көрсету арқылы дамытуды қамтамасыз ететін іс-шаралар жүйесі делінген [1].

Жоғарыда аталған қағидаларда педагог қызметін курстан кейінгі қолдауды жүргізудің келесі түрлері анықталған:

- кәсіби даму нәтижелері;
- курстан өткеннен кейін бірінші күнтізбелік жыл ішінде кемінде үш дербес жұмыс ұйымдастыру және өткізу;
- біліктілікті арттыру курстарынан өткен және алған білімін, іскерлігін, дағдысын практикада табысты қолданатын педагогтерді тәжірибе алмасу іс-шараларына қатысуға тарту, олардың тәжірибесін көпшілік алдында танылу (бұқаралық ақпарат құралдарында жариялау) [1].

«Өрлеу» БАҰО» АҚ филиалы Қарағанды облысы бойынша педагогикалық қызметкерлердің біліктілігін арттыру институтының курстан кейінгі жұмысының мақсаты біліктілікті арттыру курсынан өткен аймақ педагогтерінің кәсіби құзіреттіліктерін арттыру болып табылады [2, 133]. Осы орайда білім беру сапасы мен педагогикалық шеберлікке қоғамның үдеме талаптары жаңартылған білім беру мазмұнының міндеттерін жүзеге асыру мен педагогикалық тәжірибедегі проблемаларды сындарлы шешу үшін педагогтердің біліктілігін арттыру процесінің үздіксіз болуы талап етіледі.

Оқытудың жаңа технологиялары мен озық әлемдік тәжірибеге сүйенген, вариативтік бағдарламаларды құрушы, проблемалық-педагогикалық және сыни ойлайтын, шығармашыл тұлға ретінде мұғалімнің үздіксіз кәсіби өсуін қамтамасыз ету – «Өрлеу» БАҰО» АҚ филиалы Қарағанды облысы бойынша педагогикалық қызметкерлердің біліктілігін арттыру институтының негізгі міндеті (бұдан әрі – Институт) [2].

В.Ю.Кричевский және Л.Г.Тарита әдістемелік қолдауды адамның өмірінде туындаған мәселелерді (кәсіби және жеке) өз бетінше және тиімді шешуге үйретудің педагогикалық әдісі ретінде қарастырады.

Біліктілікті арттыру жүйесіндегі курстан кейінгі жұмыс – қолдауға мұқтаж адамның мәселесін шешпейді, бірақ оған өзінің нақты өмірлік жағдайында әр адамға сәйкес болатын ең ақылға қонымды шешімдерді табуға (ойлап табуға немесе алуға) үйретеді. Алайда әр мұғалімнің өзіндік жұмыс стилі бар, бұл ересектерге арналған білімге қатысты болғандықтан өзекті болып табылады [3].

Курстан кейінгі әдістемелік жұмыс келесі міндеттерді шешуді қамтамасыз етеді:

- педагогикалық проблемалар бойынша педагогтардың сұраныстарына жедел жауап қайтару;
- педагогикалық практикаға инновациялық технологияларды енгізу процесінде қолдау көрсету;
- заманауи талаптарға сәйкес педагогикалық іс-әрекетті талдау мен зерттеудің ең тиімді тәсілдерімен қаруландыру;
- авторлық әдістемелік әзірлемелерді жасауды әдістемелік көмек көрсету [3].

Курстан кейінгі әдістемелік жұмыс жүйесінде бірінші кезеңде қолдау іс-әрекеттері әртүрлі байланыс құралдарын (электронды пошта, мессенджерлер, қашықтықтан оқытуға арналған платформалар және т.б.) пайдалану арқылы біліктілікті арттырудың оқу бағдарламаларын іске асыратын педагогикалық оқытушылар құрамы курс тыңдаушыларының өзара іс-қимылында жүзеге асырады.

Өзара әрекеттесудің бұл формалары педагогтің кәсіби кемшіліктерін толықтыруға және игерілген теориялық және практикалық материалдарды нақты педагогикалық іс-әрекетте қолдануға қолдау көрсетеді.

2020 жылдың курстан кейінгі әдістемелік жұмысы институттың бірлескен әрекетінің әртүрлі формалары 1-кестеде көрсетілген.

1-кесте. Қарағанды филиалының курстан кейінгі әдістемелік жұмысының бағыттары мен жұмыс түрлері

Бағыт	Жұмыс түрлері
1. Кәсібилік тәжірибені бақылау негізінде педагогтерге кеңес беру арқылы қолдау	• Әдістемелік десанттар • Желілік қоғамдастықтың іс-әрекетін жүйелеу • Инновациялық педагогикалық тәжірибені • зерделеу, жалпылау, тарату
2. Педагогикалық бастамашылықтарды ұсыну, дәріптеу және айқындау	<i>Институттың мерзімді басылымдарында мақалаларды жариялау:</i> • «Өрлеу. Үздіксіз білім жаршысы – Өрлеу. Вести непрерывного образования»; • «Өрлеу. Тиімді сабақ – Өрлеу. Эффективный урок»; • «Өрлеу. Аймақтағы білім газеті» – «Газета «Өрлеу. Образование в регионе» желілік басылым
3. Педагогтердің шығармашылық әлеуеттерін ашу	<i>Республикалық байқаулар:</i> • Педагогикалық идеялар панорамасы; • «Оқуды ілгерілетудің заманауи сандық ресурстары» II республикалық онлайн буктрейлер байқауы <i>Облыстық байқаулар:</i> • Маған көрсетсең – мен түсінемін» (ЦББР көмегімен оқу ақпаратын визуалдау); • «Табыс навигаторы» қысқа мерзімді

	жоспарлар байқауы
4. Білім беру мазмұнын жаңартудың өзекті мәселелері бойынша ғылыми-әдістемелік қолдау	• семинарлар, оның ішінде онлайн түрінде; • вебинарлар; • шеберлік сабақтардың топтамасы
5. Кәсіби медиа-кеңістікті белсендіру және дамыту	• Әдістемелік өнімдерді шығару: • «Өрлеу» білім беру порталында жариялау үшін цифрлық білім беру ресурстарын әзірлеу «ЦББР»

Осылайша, біліктілікті арттырудың аймақтық жүйесінде біліктілікті арттырудың мазмұны, формалары, әдістері мен құралдары, педагогтерді курстан кейін қолдауды жобалау және ұйымдастыру бойынша жұмыстар жүргізіледі.

11 наурызда дүниежүзілік денсаулық сақтау ұйымы жаһандық коронавирус пандемиясын жариялады. Осыған байланысты Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2020 жылғы 14 наурыздағы № 108 бұйрығына сәйкес барлық білім беру ұйымдары, соның ішінде «Өрлеу «БАҰО» АҚ барлық филиалдары қашықтықтан оқыту жүйесіне көшті [4].

Жаңа форматта жұмыс істейтін қазақстандық педагогтер төртінші тоқсанда бейне сабақтарға, презентацияларға және басқа да интернет-ресурстарды пайдалануға ауысты. Маршруттық парақтарда оларға сілтемелер пайда болды. Чат, конференция, вебинар, онлайн күнделікті қолданысқа айналды. Осы орайда тыңдаушылармен өзара әрекеттесу үшін әлеуметтік желілер қарым-қатынас құралы болып табылды. Әлеуметтік желілер топтар, әңгімелер, соның ішінде жабық топтар құруға мүмкіндік береді. Бұл қауымдастықтарда тек байланыс орнатылып қана қоймай, сонымен қатар мультимедиялық материалдарды (бейнелер, аудио жазбалар, мәтіндік және графикалық материалдар, диаграммаларды) орналастыруға мүмкіндік бар.

Курстан кейінгі кезеңде тыңдаушыларға қашықтықтан қолдауды жүзеге асыруда Институттың сайты үлкен рөлге ие болды (<http://orleu-krg.kz/>). Ерекше назарға сайтта орналасқан екі блоктан тұратын педагогқа арналған ресурстар алынды:

1 блок – қашықтықтан оқыту

- 3-6 жастағы балалар үшін онлайн сабақты ұйымдастыру;
- Қашықтықтан оқыту жағдайында оқулықты қолдану;
- «Өрлеу» каналында орналастырылған 4-ші тоқсандағы тақырыптар бойынша цифрлық білім беру ресурстарының тізімдемесі.
- Педагогтерге арналған ұсынымдар: Қашықтықтан оқытуды қалай ұйымдастыруға болады?;

2 блок – ресурстар

- ҚМЖ туралы мәлімет;
- 2019-2020 оқу жылына арналған әдістемелік-нұсқаулық хат;
- Цифрлық білім беру ресурстары;
- Бейнесабақты түсіру бойынша пайдалы кеңестер;
- Қарағанды облысы білім беру ұйымдары педагогтарының бейнесабақтары
- «Өрлеу» Қарағанды институты оқытушыларының видеодерістері
- «Педагогикалық идеялар панорамасы» – 2018 республикалық конкурсының облыстық кезеңі жеңімпаздарының бейнесабақтары.

Сонымен қатар Институт қызметкерлері Instagram, Facebook әлеуметтік желілерідегі жеке парақшалары мен Институт парақшасында оқу процесін жобалау үшін пайдалануға болатын Интернетте ұсынылған электронды ресурстар,

қашықтықтан оқытудың платформалары туралы қосымша ақпаратты үнемі орналастырады.

Педагогтерді курстан кейінгі қолдау бойынша барлық шаралар Zoom платформасында өткізілді. Қашықтықтан оқытудың айқын артықшылығы – ақпаратпен жұмыс жасаудағы практикалық әрекеттің кеңеюі, нақты таңдау жасау мүмкіндігі. Педагогтер Zoom конференциясына телефон немесе компьютер арқылы қосыла алады. Кездесуде қатысушылардың барлығында сөйлеуге, бейнені көрсетуге және экранмен бөлісуге мүмкіндік бар.

Айту керек, біліктілікті арттыру жүйесі педагогтердің үздіксіз кәсіби білім алуын қамтамасыз ете алады, ол үшін педагогикалық оқытушылар құрамы курстан кейінгі кезеңде қашықтықтан оқыту технологияларын қолдану арқылы біліктілікті арттыру бағдарламасының қатысушыларымен интербелсенді өзара әрекеттесуде болу керек. Бұл орайда Институтта «Онлайн режимде педагогтерді курстан кейін қолдау бойынша кафедралардың шаралар жоспары» жасалды.

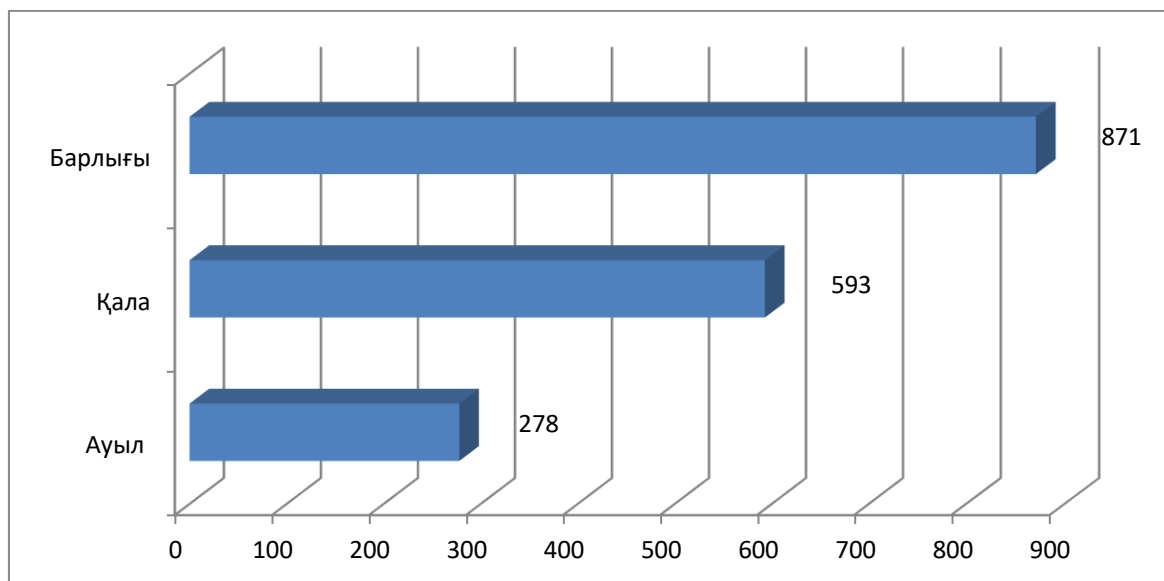
Қашықтықтан оқыту форматында өткен вебинарлар, семинарлар, онлайн кеңестер келесі бағыттарды қамтыды:

–Филиалдың қашықтықтан оқытуды ақпараттық-әдістемелік сүйемелдеу жоспары бойынша;

–«Бірге оқимыз-Бірге шешеміз» рефлексивтік вебинарларды ұйымдастыру (Білім басқармасымен курстан кейінгі қолдау жоспары бойынша);

–Білім беру мазмұнын жаңартудың өзекті сұрақтары бойынша онлайн шаралар.

2020 жылдың сәуір-мамыр айларының аралығында филиал оқытушылары педагогтерді курстан кейінгі қолдау және әдістемелік көмек ретінде қашықтық режимде 34 шара ұйымдастырды. 1-суретте облыстың барлық өңірлерінен осы шараларға қатысқан педагогтер саны көрсетілген.



1-сурет. Онлайн шараларға қатысқан ауыл/ қала мұғалімдерінің саны

Сонымен, курстан кейінгі әдістемелік жұмыс объективті қажеттілік болып табылады. Сондықтан біліктілікті арттыру жүйесінде педагогтердің оқу процесін жетілдіру және курстан кейінгі кезеңге қолдау функциясының әрекет етуі Институттың аймақ педагогтерімен жұмыстың перспективті түрі ретінде анықталады.

Осы орайда «Өрлеу» Институтының ұжымына курстан кейінгі жұмысты ұйымдастыруда келесі міндеттерді шешу қажет:

- 1) әдістемелік қызметті көрсетудің мобильділігін және формалары мен әдістерінің кеңейтілуін қамтамасыз ету;
- 2) аймақтың педагогикалық қызметкерлерінің қажеттіліктерін қанағаттандыруға бағытталған курстан кейінгі жұмыс шараларының ұйымдастырылуын және өткізілуін қамтамасыз ету;
- 3) «Өрлеу» Институтының біліктілікті арттыру жүйесіндегі трендтер туралы кәсіби ортаны, қауымдастықты кеңінен ақпараттандыруды қамтамасыз ету;
- 4) «Өрлеу. Тиімді сабақ – Өрлеу. Эффективный урок» облыстық әдістемелік журналында материалды жариялауға Қарағанды облысының педагогтерін кеңінен тартылуын қамтамасыз ету;
- 5) «Өрлеу» Институтының имидждік тартымдылығын, әдістемелік жұмыстың алға басуын және ұйымның электрондық ресурстарының дамуын қамтамасыз ету;
- 6) Қарағанды облысы педагогтерінің инновациялық тәжірибесінің базасының құрылуын қамтамасыз ету [5, 118].

ӘДЕБИЕТТЕР ТІЗІМІ

1. Педагогтердің біліктілігін арттыру курстарын ұйымдастыру және жүргізу, сондай-ақ педагогтің қызметін курстан кейінгі қолдау қағидалары. [Электрондық ресурс]. – Кіру режимі: <http://adilet.zan.kz/kaz/docs/V1600013420>
2. Повышение качества профессионального развития педагога: коллективная монография /Под ред. д.п.н. С.Д. Мукановой. – Караганды: Типография «Tengri», 2015. – 232 с.
3. Богданова О.Н, Ильина Н.Ф. Методическое сопровождение профессиональной деятельности учителя в посткурсовой период. [Электрондық ресурс]. – Кіру режимі: <http://www.sibuch.ru/sites/default/files/.pdf>
4. ҚР Білім және ғылым министрінің 2020 жылғы 14 наурыздағы № 108 бұйрығы [Электрондық ресурс]. – Кіру режимі: <https://portal.kundelik.kz/articles/271-prikaz-po-koronavirusu>
5. Муканова С.Д. Развитие образования: философия, методология, практика. Сборник статей (2008-2019 гг.). – Караганда: Изд-во «ТОО»TENGRİ Ltd1, 2020. – 135 с.

4 тоқсан: жаңа форматта оқыту

2020 жылдың 6 сәуірінде мектептер қашықтықтан оқыту форматына кірісті. ҚР Білім және ғылым министрі А.Қ. Аймағамбетов, білім вице-министрі Ш.Т. Каринова оқу процесіне қатысушылардың көптеген сұрақтарына жауап бере отырып, 4 тоқсанда мектептерде оқыту ерекшеліктерін түсіндіру бойынша бірқатар брифингтер өткізді. Атап айтқанда, қашықтықтан оқытуды жүзеге асыру, жаңа жағдайда Педагогикалық қызметті ұйымдастыру мәселесі көтерілді.

Мұғалімдерге қашықтықтан оқытудың қолайлы, қолжетімді және ыңғайлы форматын ескере отырып, Педагогикалық қызметті ұйымдастыру ұсынылды. Материалды сапалы меңгеру үшін оқушыларға телесабақ көруге міндетті екендігі қарастырылған. Телесабақтарға қосымша мұғалімдер білім алушыларға өз бетінше оқу үшін тапсырмаларды және қол жетімді платформалар мен арналардағы ЦОР-ға сілтемелерді ұсынады. Оқушылар өз бетінше орындалған тапсырмаларды электронды журналдар жүйесінде, электрондық пошта, WhatsApp және басқа мессенджерлер арқылы ұсына алады. Мұғалімнің кері байланысын ұсыну кезеңділігін дербес анықтайды.

Қойылған сұрақтарға толық көлемде жауаптар берілді. Іс жүзінде жаңа проблемалар пайда болуы мүмкін екенін түсінеміз, сондықтан Қарағандылық «Өрлеу» аймақ педагогтарына барлық қажетті оқу-әдістемелік көмек көрсетуге дайын. Біз байланыстамыз!

Мукушева С. Б., модератор

3. К. РАЗБЕКОВА

*«Өрлеу» БАҰО» АҚФ Қарағанды облысы бойынша педагогикалық
қызметкерлердің біліктілігін арттыру институты
Қарағанды қ., Қазақстан
razbekova_z@mail.ru*

КӘСІБИ БАЙҚАУЛАР АРҚЫЛЫ ПЕДАГОГТАРДЫҢ КӘСІБИ ҚҰЗЫРЕТТІЛІГІН ДАМУ

Аңдатпа. Бұл мақалада қазіргі уақытта білім берудің жаңа жүйенің қалыптасуына байланысты әрбір мұғалім мен жалпы педагогикалық ұжымның педагогикалық құзыреттілік деңгейін арттыруға ықпал ететін кәсіби шеберлік конкурстар қарастырылған. Курстан кейінгі іс-шаралар біліктілікті арттыру курстарының құрамдас бөлігі ретінде кәсіби байқаулардың маңыздылығы айқындалған.

Түйінді сөздер: курстан кейінгі қолдау, кәсіби құзыреттілік, педагогикалық шеберлік байқаулар, үздік педагогикалық тәжірибе, шығармашылық әлеует, әдістемелік көмек, заманауи мұғалім.

Кәсіби құзыреттілік мұғалімнің кәсіби және педагогикалық шеберлігінің ажырамас бөлігі болып саналады. Кәсіби құзыреттілікті дамытудың негізгі мақсаты – шығармашылық тұлға, педагогикалық инновацияларға сезімталдық, өзгермелі педагогикалық ортаға бейімделу қабілеті. Кәсіби құзыреттілік – табысты педагогикалық қызмет үшін қажетті кәсіби және жеке қасиеттерінің жиынтығы болып келеді. Кәсіби құзыреттіліктің деңгейін диагностикалауға өз жұмыс тәжірибесін жинақтау және ұсыну, кәсіби қызмет әдістері, нысаны, мазмұны бойынша өз жұмысының басым бағыттарын анықтай білу, әдістемелік бірлестіктер мен шығармашылық топтардағы тұрақты жұмыс жатады.

Инновацияны тәжірибеге енгізу және озық педагогикалық тәжірибені тарату бойынша курстан кейінгі іс-шаралар біліктілікті арттыру курстарының құрамдас кезеңі болып келеді. Курстан кейінгі қолдауға әдістемелік көмек, мастер-класстарға, конференциялар мен кәсіби байқалауға қатысуға ынталандыру жатады.

Кәсіби байқаулар тек үздік педагогикалық тәжірибені анықтап қана қоймай, қатысушылардың біліктілікті арттыру курстарында алған инновациялық технологияларды, әдістер мен тәсілдерді іс жүзінде қолдануды көрсетуге мүмкіндік береді. Кәсіби байқаулар білім беру жүйесінің ашықтығына, оның азаматтар мен қоғамның сұраныстарына төзімділігін, білім беру қызметкерлерінің әлеуметтік мәртебесі мен кәсіби құзыреттілігін арттыруға ықпал етеді. Кәсіби байқаулардың маңыздылығы әсіресе педагог тұлғасының шығармашылық әлеуетін ашуға деген қажеттілікті арттыра түсу мәнмәтінінде байқалады, бұл өз кезегінде білім берудің заманауи сапасының қалыптасу шарттарының бірі болып табылады. Педагогтың кәсіби құзыреттілігін дамыту жолдарының бірі оның кәсіби шеберлік байқауларына қатысуы.

Байқаулар – бұл қатысушылардың ішінен ең үздігін таңдап алу мақсатында ұйымдастырылтын жарыс. Педагогикалық шеберлік байқауларын мұғалімдердің кәсіби құзыреттілігін арттыру кезеңі ретінде қарастыруға болады.

Кәсіби өсуге ынталанған педагог өз шеберлігін арттыру және өз жұмысының тәжірибесін тарату мақсатында өзін қоғамда көрсетуге тырысады.

Педагогикалық шеберлік байқаулары мұғалімнің қоғамдағы беделі мен мәртебесін арттыру, білім беру саласындағы басқару теориясы мен тәжірибесінің жаңа бағыттарын анықтау және зерделеу, білім беру жүйесін дамытуға ықпал ететін

және оқыту мен тәрбиелеу үдерісіне тиімді әсер ететін инновациялық әзірлемелер мен технологияларды қолдау мақсатында өткізіледі.

Кәсіби байқаулар - бұл тек үздік педагогтарға арналған шығармашылық сынақтар ғана емес. Оларды өткізу мектептегі білім берудің отандық жүйесін тиімді дамытуға, тәжірибеге жаңа әдістемелер мен оқыту тәсілдерін кеңінен енгізуге ықпал етеді. Байқау педагогтардың кәсіби даму механизмі болып табылады. Сайыстарға нәтижелі қатысу – мұғалімнің аттестаттау кезіндегі жұмысының нәтижелілігінің маңызды өлшемі болып келеді.

Кәсіптік конкурстардың мазмұны ерікті түрде таңдалады, ол білім беру жүйесінің алдында тұрған басты міндеттерді шешуге бағынуы тиіс. Педагогтар кәсіби құзыреттілігін дамыту үшін әр деңгейдегі кәсіби байқауларға қатысады.

Сөйтіп, мұғалімдер неліктен кәсіби байқауларға қатысады немесе керісінше, конкурстарға қатысудан бас тартады? Бұл конкурстар педагогтарға қаншалықты қажет?

Көптеген педагогтар байқау мұғалімнің кәсіби өсуі ғана емес, бұл біздің оқушыларымыздың зияткерлік өсуі, сондықтан кәсіби конкурстар қажет деп есептейді. Педагогтардың құзыреттілігін, олардың шығармашылық әлеуетін дамыту, зерттеу қызметіне тартуды конкурстардың оң жақтарына жатқызады.

Кәсіби шеберлік байқауларындағы кедергілерде кездеседі: еңбек күнін ұйымдастырудағы проблемалар, мұғалім өзінің жұмыс күнін нығайта отырып, конкурсқа дайындалу үшін жеке уақыттың көбісін пайдалануына тура келеді. Сонымен қатар, бұл мұғалімнің әріптестерінің алдында көпшілік алдында сөз сөйлеуі, стресстік, шиеленіскен жағдай, ол табысқа және мойындауға, сондай-ақ сәтсіздікке әкелуі мүмкін. Бірақ, педагогтар байқау-өзін-өзі жетілдіруге ұмтылатын адамдарды ынталандыру тәсілдерінің бірі екендігін және кәсіби шеберлік байқауларға қатысу мүмкіндіктерінің тиімділігі мен өз кәсіби құзыреттілігін арттыру қажеттілігін түсінеді.

Құзыреттілікті дамыту – бұл ұзақ уақыт бойы мамандықты игеру процесі, бірақ егер мұғалім өз ісіне немқұрайлы қарамаса, білім беру процесінің кез келген өзгерістеріне бейім болса және инновация мен шығармашылық ізденістер ағымында болса, кәсіби шеберлік байқауларына қатыса отырып, өз тәрбиеленушілеріне үлгі бере алады. Сонымен, бүгінде педагогтің кәсіби дамуы оның жұмысының табыстылығының негізгі факторларының бірі болып саналады. Осыған орай, педагогикалық өсу үшін қолайлы жағдай жасау мен ынталандырудың қажеттілігі туындайды. Байқауларға қатысушыларды таңдаудың бірнеше жолы бар: өзін-өзі ұсыну, кәсіби қауымдастықпен – барлық педагогикалық ұжыммен немесе мұғалімдер тобымен ұсыну, сондай-ақ барлық үш нұсқаны үйлестіру.

Байқаулардың басты мақсаты – білім беру басымдықтарын насихаттау, қоғамда шығармашылықпен жұмыс істейтін педагогтар жөнінде оң көзқарастар қалыптастыру және педагогикалық мамандықтың беделін арттыру.

Белгіленген номинациялар өзіндік мән-мағынасымен айқындалған конкурстық жобалар «Өрлеу» БАҰО» АҚ:

- «Білім беру қызметкерлерінің кәсіби өсуі білім берудің жаңа сапасын қамтамасыз етудің шарты ретінде»;

- «Жылдың үздік психологы» республикалық конкурсы»;

- «Жылдың үздік әдіскері» республикалық байқауы»;

- «ТЖКБ-да инклюзивті білім берудің үздік педагогы» республикалық конкурсы»;

- «Мектепке дейінгі ұйымның үздік педагогы» облыстық кәсіби конкурсы;

- «Мектепке дейінгі білім беру ұйымының пәндік-кеңістіктік дамыту ортасы» облыстық онлайн-конкурсы;

- «Өрлеу «SMART-педагогы» республикалық конкурсының облыстық кезеңі;

- Астана қаласының 20 жылдығына арналған «Астана – перекресток мира и согласия» сыныптан тыс іс-шаралардың әдістемелік әзірлемелерінің облыстық конкурсы;

- «Білім беру робототехникасы» облыстық вернисажы;

- Бастауыш сынып мұғалімдеріне арналған «Жетістік навигаторы» қысқа мерзімді сабақ жоспарларының конкурсы;

- «ТЖКБ-да инклюзивті білім берудің үздік педагогы» республикалық конкурсының облыстық кезеңі»

- Орта білім беру пәндері бойынша республикалық бейне сабақтар конкурсы т.б. әр түрлі тақырыптық кәсіби байқаулар мақсатты және жүйелі тұрғыда өткізіледі.

Ұсынылған тізбедегі кейбір кәсіби шеберлік конкурстардың мақсаттары мен нәтижесіне тоқтала кетейік:

Цифрландырудың дамуымен біздің өмірімізге жаңа технологиялар, ал олармен жаңа қарым-қатынас пен мәдениет келеді. «Өрлеу» БАҰО» АҚ басты міндеттерінің бірі-әр түрлі АКТ-құралдары арқылы педагогтарды танымал ету, кәсіби қолдау.

Оқушыны оқумен қалай еліктіруге болады?

Оқушының қандай да бір кітапқа қызығушылығын туғызу үшін қандай заманауи құралдарды немесе технологияларды қолдануға болады?

Осы мәселелер тұрғысында сандық форматта оқу: буктрейлерлердің «Білім алушылардың оқу дағдыларын дамытудың заманауи сандық ресурстары» атты онлайн байқауы дәстүрлі түрде ұйымдастырылады. «Өрлеу» республикалық білім беру арнасында қазақ және орыс тілдерінде буктрейлерлердің электрондық базасын құру конкурстың маңызды нәтижесі болып келеді.

Абай Құнанбайұлының 175 жылдығы және Ұлы Отан соғысының аяқталуына 75 жыл бағыттары бойынша «Оқуды ілгерілетудің заманауи цифрлық ресурстары» II республикалық онлайн буктрейлер байқауы жалғасын тапты.

Мақсаты – білім алушылардың көркем және танымдық әдебиетке деген қызығушылығын арттыруға арналған цифрлық ресурстарды құру үшін педагогтердің ақпараттық-медиа құзыреттіліктерін дамыту. Байқаудың нәтижесінде бейнежазбаларды қолдану арқылы көркем немесе танымдық мәтіннің мазмұнын өзектендіру дағдыларын дамиды, көркем және танымдық мәтіндер (анимациялық, ойын, ойын емес және т.б.) негізіндегі буктрейлердің түрлері бойынша тәжірибе алмасады, оқушылардың арасында кітаптар және оқу үшін жаңа ақпараттық ресурстарды құрылады.

Орта мектеп педагогтарына арналған пәндер бойынша төртінші тоқсанның бейне-сабақтары республикалық конкурсының облыстық кезеңі өтті.

Байқаудың мақсаты – қашықтықтан оқытуды ұйымдастыру мүмкіндіктерін кеңейту үшін қазіргі заманғы білім беру технологиялары мен әдістемелерін пайдалана отырып орта білім беру пәндері бойынша үздік бейне сабақтарды іріктеу.

Міндеттері – қашықтықтан оқыту нысаны жағдайында сабақ өткізу кезінде әдістемелік көмек көрсету; ҚР виртуалды білім беру кеңістігінде үздік бейне-сабақтар банкін құру.

Конкурсқа орта білім берудің барлық пәндері бойынша төртінші тоқсан сабақтарын өткізу үшін облыс бойынша отыздан астам бейне-сабақтар әзірленді.

Мектепке дейінгі, орта, қосымша, техникалық және кәсіптік, жоғары білім ұйымдары үшін бейне-сабақтар мен бейне-дәрістердің жыл сайынғы «Педагогикалық идеялар панорамасы» республикалық конкурсы жарияланып отырылады.

Конкурс білім мазмұнының жаңару жағдайында мектепке дейінгі, орта, қосымша, техникалық және кәсіптік, жоғары білім ұйымдары педагогикалық қызметкерлерінің заманауи білім беру технологиялары мен әдістемелерін қолдану бойынша тиімді практикаларын және озық тәжірибелерін таныстыру мен тарату формаларының бірі болып табылады.

Конкурстың мақсаты – біріңғай ақпараттық-білім кеңістігінде заманауи педагогикалық тәжірибені жинақтау және насихаттау, педагогтардың ақпараттық-коммуникациялық және технологиялық құзыреттіліктерін арттыру.

Конкурстың міндеттері:

- үздік педагогикалық практикаларға қолжетімділікті қамтамасыз ету;
- білім беру қызметкерлерінің кәсіби құзыреттіліктерін дамыту;
- «Өрлеу» педагогтардың біліктілігін арттыру Ұлттық порталында үздік бейне-сабақтар мен бейне-дәрістер қорын жасау.

Ұсынылған жұмыстар мектепке дейінгі білім беру жүйесіндегі заманауи қызмет бағыттарына сәйкес келген, сюжеттік желінің логикалық құрылымы бар талданған жұмыстардың авторлары жыл сайын нәтижелеріне сәйкес марапатқа ие болады.

Қазақстан Республикасы Президентінің «Қазақстанның үшінші жаңғыруы: жаһандық бәсекеге қабілеттілік» атты Жолдауы негізінде жасалған «Сандық Қазақстан» мемлекеттік бағдарламасында орта, техникалық, кәсіби, жоғары білім беруде сандық сауаттылықты арттыру міндеті қойылған.

Бағдарламаны іске асырудың адами капиталды дамыту бағыты бойынша сандық экономика халықта оның жемістерін пайдалануға мүмкіндік беретін сандық дағдылардың болуын талап етеді [1]. Осыған орай, бәсекеге қабілетті экономиканы дамытуды және халқының тұрмыс сапасын жақсартуды бағытқа алған мемлекеттердің барлығы ұстанатын сандық үрдісте болашақтың кадрлары кең ауқымды құзыреттілікке ие болады.

Оқытуды интерактивті форма түрінде қамтамасыз ететін оқылатын пәндер бойынша сандық дидактикалық материалдар: фотосуреттер, бейнекөріністер, статикалық және динамикалық модельдер, виртуалдық шындық пен интерактивті модельдеудің объектілері, дыбысты жазулар және басқа оқу материалдары ретінде сандық білім беру ресурстары (әрі қарай-СБР) оқу үдерісінде қолдану. СБР-дегі оқу материалының мазмұны мәтіндер, анимациялық мәтіндер, фотосуреттер, суреттер, иллюстрациялар, анимациялар, бейнероликтер арқылы беріледі.

Сандық білім беру ресурстары пән бойынша типтік оқу бағдарламасына сәйкес нақты оқу тақырыбына арналған дидактикалық материалдар болып табылады. Олар оқу пәнінің белгілі бір тақырыбы бойынша мультимедиялық түсіндіруді, интерактивтік тапсырмаларды және тестілік сұрақтарды қамтиды [2].

Бағдарламаны жүзеге асыру және педагог қызметкерлердің сандық дағдыларын дамыту мақсатында «Маған көрсетсең – мен түсінемін» атты облыстық қашықтық конкурсын өткізуі жоспарланып отыр.

Конкурстың негізгі мақсаты – цифрлық білім беру ресурстарын қолдану арқылы сабақ кезеңдерін визуалдау бойынша пән мұғалімдерінің кәсіби дағдыларын кеңінен насихаттау және дамыту.

Конкурстың міндеттері:

- дарынды және шығармашылықпен жұмыс істейтін педагогтарды дамыту және қолдау;
- цифрлық білім беру ресурстарын қолдану арқылы сабақ кезеңдерін визуалдау бойынша педагогтардың іс-әрекеттерін ынталандыру;
- ЦББР электрондық базасын іріктеу және толықтыру.

ЦБР құрылымын мұғалім оқыту үдерісі кезінде: жаңа материалды түсіндіргенде, материалды бекіту және меңгеру деңгейін бағалауда, өз бетімен оқу, орындау және өз-өзін бағалауда қолдана алады.

Педагог қызметкерлер түрлі байқауларға, конференцияларға, семинарларға белсенді қатысады және т. б. олар өздерінің педагогикалық тәжірибесін әртүрлі деңгейде таратып қана қоймай, мүмкіндіктерді біріктіру мен идеяларды шоғырландыру үшін педагогикалық мәселелер бойынша мұғалімдерді қосатын инновациялық кеңістікті құра алады.

В. А. Сластенин педагогтың кәсіби құзыреттілігін «педагогикалық іс-әрекетті жүзеге асыруға оның теориялық және тәжірибелік дайындығының бірлігі» [3] ретінде құнды-мағыналық (жеке), гносеологиялық (теориялық білім) және іс-әрекеттік (біліктілік) компоненттерінен тұратын критерийлермен анықтайды. Осыған сәйкес заманауи мұғалім үнемі оқып, өзінің жеке және кәсіби әлеуетін, оқушының жеке тұлғасын дамыту үшін барлық мүмкіндіктерді, оның белсенді ақыл-ойының өсуіне, білімді терең және мағыналы меңгеруіне, оның адамгершілік негіздерін қалыптастыруға арнау керек.

Қазіргі таңда әрбір педагог қызметкер байқауларға қатысу арқылы заманауи мұғалім екендігін көрсету мүмкіндігіне ие болады, яғни инновациялық оқу технологияларын, оның ішінде ақпараттық-коммуникациялық технологияларды пайдаланады, өзінің педагогикалық тәжірибесін әр деңгейде (мастер-кластар, семинарлар, тренингтер, дөңгелек үстелдер және т.б.) жинақтайды және біліктілігін арттырады.

ӘДЕБИЕТТЕР ТІЗІМІ

1. «Цифрлық Қазақстан» мемлекеттік бағдарламасы. [ЭР]. – Режим доступа: <http://adilet.zan.kz/kaz/docs/P1700000827>
2. Сандық білім беру ресурстарын оқу үдерісінде қолдану бойынша әдістемелік ұсынымдар. – Астана: Ы.Алтынсарин атындағы Ұлттық білім академиясы. – 2015. – 32 б.
3. Сластенин В.А. Профессионализм учителя как явление педагогической культуры. – Педагогическое образование и наука. – №12 – 2008.

Республикалық бейнесабактар байқауының жеңімпаздары – қарағандылық педагогтарды құттықтаймыз

2020 жылдың наурыз-сәуір айларында Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінің тапсырмасы бойынша «Өрлеу» БАҰО» АҚ орта білім беретін 23 пәннен республикалық бейнесабактар байқауын өткізді.

Байқаудың негізгі нәтижесі қашықтықтан оқытуды ұйымдастыру мүмкіндіктерін кеңейту үшін 4-тоқсан тақырыптары бойынша үздік бейнесабактар банкін құру болды.

Қарағанды облысынан республикалық кезеңге орта мектеп мұғалімдерінің 35 конкурстық жұмысы жіберілді. Сараптамалық бағалау қорытындысы бойынша «Өрлеу» БАҰО» АҚ 16 филиалы арасында 12 бейнесабак жеңімпаз деп танылды!

Ұстаздарды республикалық байқаудағы жеңістерімен құттықтап, оларға кәсіби жетістіктер тілейміз!

Республикалық байқаудың жеңімпаздары туралы ақпаратпен мына сілтеме бойынша танысуға болады <https://clck.ru/MzmWK>

Ж.Х. КАИРБАЕВА

«Өрлеу» БАҰО» АҚ филиалы Қарағанды облысы бойынша ПҚ БАИ
happasovna_zh@mail.ru

**ОҚУШЫЛАРДЫҢ ФУНКЦИОНАЛДЫҚ САУАТТЫЛЫҒЫН ДАМУДАҒЫ
МҰҒАЛІМНІҢ КУРСТАН КЕЙІНГІ ӨРЕКЕТІ**

Аңдатпа. Мақалада курстан кейін мұғалімдер оқушылардың функционалдық сауаттылығын дамытудағы әрекеттерін жақсарту мәселесі қарастырылған. Мұғалімнің кәсіби дамуына және тиімді оқыту мәселесі көрсетілген. Курстан кейін мұғалімдер сабақты жоспарлау кезінде белсенді әдіс-тәсілдерді қолдануға жетелейді. Курстан алған іс-тәжірибелерін шыңдай түседі.

Түйінді сөздер: функционалдық сауаттылық, мұғалім, оқушы, математикалық, оқу, ғылыми-жаратылыстану сауаттылықтары, оқытудың белсенді әдіс-тәсілдер

Функционалдық сауаттылық – адамның сыртқы ортамен қарым-қатынасқа түсе алу қабілеті және сол ортаға барынша тез бейімделе алуы мен қарым-қатынас жасай алу деңгейінің көрсеткіші. Олай болса, функционалдық сауаттылық тұлғаның белгілі бір мәдени ортада өмір сүруі үшін қажетті деп саналатын және оның әлеуметтік қарым-қатынас жасауын қамтамасыз ететін білім, білік, дағдылардың жиынтығынан құралады. Ал кең мағынасында ол тек білік пен білімділік әлеміне барудың жолы ғана емес, ол – ұлттың, елдің немесе жеке адамдар тобының мәдени және әлеуметтік дамуының өлшемі. Осындай сапалық сипаты тұрғысынан қарағанда, функционалдық сауаттылық жеке адамды дамытудың тетігі ретінде қолданылады [1].

Жалпы, функционалдық сауаттылық дегеніміз не? Функционалдық сауаттылық дегеніміз – адамдардың әлеуметтік, мәдени, саяси және экономикалық қызметтерге белсене араласуы, яғни бүгінгі жаһандану дәуіріндегі заман ағымына, адамның мамандығына, жасына қарамай үнемі білімін жетілдіріп отыруы. Ондағы басты мақсат жалпы білім беретін мектептерде Қазақстан Республикасының зияткерлік, дене және рухани тұрғысынан дамыған азаматын қалыптастыру, оның әлемде әлеуметтік бейімделуі болып табылады. Мұндағы басшылыққа алынатын сапалар:

- белсенділік;
- шығармашылық тұрғыда ойлау;
- шешім қабылдай алу;
- өз кәсібін дұрыс таңдай алу;
- өмір бойы білім алуға дайын тұруы болып табылады.

Қазақстан Республикасында оқушылардың оқу жетістігін сырттай бағалау аясында функционалдық сауаттылықтың мынадай түрлері бағаланады: оқу сауаттылығы (қазақ тілі, орыс тілі); математикалық сауаттылық; жаратылыстану ғылыми сауаттылық (физика, химия, биология, география).

Оқу сауаттылығы – оқушылардың мәтін мазмұнын түсіне білуі және оларға ой жүгірте білу, мәтін мазмұнын өз мақсаттарына жету үшін пайдалана білу, қоғам өмірінде белсенділік таныту мақсатында білімдері мен мүмкіндіктерін дамыту қабілеттері.

Математикалық сауаттылық – әлемдегі математиканың рөлін айқындау және түсіне білу, математикалық тұжырымдарды дәлелді негіздей білу және қызығушылығы бар, ойлы азаматқа тән қажеттіліктерді қанағаттандыру үшін математиканы қолдана білу қабілеттері.

Жаратылыстану ғылыми сауаттылық – жаратылыстану ғылымындағы білімін қолдана білу, қоршаған ортаны және адамзат енгізген өзгерістерді түсіну үшін, табиғи-ғылыми мәселелерге қатысты және ғылыми дәлелдермен негізделген сұрақтарды анықтап тану және негізделген қорытынды жасай білу қабілеттері [1].

Функционалдық сауаттылық әр мектеп пәнінің негізінде қалыптасады. Оқушылардың функционалдық сауаттылығын дамыту және оның қалыптасуын тексеру құралы шығармашылық сипаттағы тапсырмалар (зерттеу жұмыстарына бейімделген тапсырмалар; экономикалық, тарихи мазмұндағы тапсырмалар; тәжірбиеге бағытталған тапсырмалар т.б.) болып табылады.

Білім беру сапасының деңгейі халықаралық PISA, TIMSS және PIRLS мониторинг зерттеулері арқылы анықталады. Оқушылардың халықаралық салыстырмалы зерттеулерінің білім және білік сапасының көрсеткіші де функционалдық сауаттылық болып табылады. Қазақстандық оқушылардың осы зерттеулерге қатысу нәтижесі функционалдық сауаттылықтың қажетті деңгейде қалыптаспағанын көрсетіп отыр[1].

Мектептегі басты тұлға – мұғалім десек, бала өмірінде мұғалім ерекше рөл атқарады. Оқушылардың білімді де, білікті, парасат пайымы мол, саналы да сабырлы азамат боп жетілуі, тәлім мен тәрбие беретін мұғалімге тікелей байланысты болмақ. Егер бала мұғалімді жақсы көрсе, онда ол оқуды да, мектепті де жақсы көреді. Мұны мұғалімнің беделі деп түсінуіміз керек. Мұғалімге артылатын сенім жүгі соншалық ауыр дей отыра, сонымен қатар оның ұлағатты ұлы жол екенін естен шығарып алмаған жөн.

Демек, өз ісіне берілген, жаңалықты жатсынбай қабылдайтын, ұлттық қасиеттеріміздің асылдарын асқақтата отырып, шәкіртінің жанына құятын ұстазды ғана бүгінгі күннің лайықты тұлғасы деуге болады.

Ұстаздардың келешектегі мақсаты – рухани жан дүниесі бай, жан-жақты жетіле дамыған жеке тұлғаны қалыптастыру.

Мұғалімнің міндеті оқушының өзі түсініп, ізденіп оқуына, пәнді терең білуге бағыттау білімнің қажеттілігін түйсік арқылы саналы қабылдау. «Мектептің тірегі де, тілеуі де оқыта білетін мұғалім», - деп Ахмет Байтұрсынов айтқандай, қазіргі білім беру саласында оқытудың озық технологияларын меңгермейінше, жас ұрпаққа заман талабына сай жан-жақты білім беру мүмкін емес, себебі қазіргі білім саласындағы талаптарды орындауға Қазақстанда әлі де жағдай жасалмаған.

Болашақ азамат өз ұлтының асыл мұрасымен сусындау арқылы туған халқының тарихымен, табиғатымен, мәдениетімен жете танысып, білімін кеңейтеді. Оқу сауаттылығын терең меңгерген оқушы, қоғамның кез келген саласында қиналмай жұмыс істеп, өзінің функционалды сауаттылығын көрсете алады.

Жалпы білім беретін орта мектептегі оқушыны жеке тұлға ретінде және оның ұлттық сана-сезімін, өзіндік, дүниетанымын, азаматтық ұстанымын, рухани құндылықтарын қалыптастыруға негіз болатын әлемдегі аса бай, мазмұнды, көркемдік деңгейі жоғары.

Пән мұғалімі оқушының назарын аудару үшін сабақ кезінде әртүрлі тақырыптық, пәнаралық, сыныпаралық байланыс орнатып, қызықты фактілер, пікірлер ұсыну арқылы ұйымдастыра білуі қажет. Сонымен қатар, түрлі көрнекілік құралдарын қолдану, сұрақ-жауап, талдау, жинақтау, ажырату, тақтаға жазу, айтқан ойды мысалдармен дәлелдеу, терминологиялық сөздермен жұмыс, проблемалық мәселелерге жауап беру, нақтылы және жалпылама тапсырмалар беріп, шағын шығармашылық жұмыстарды орындату, оқушының бірін-бірі сынауы, өзіндік пікір білдіруі, баяндама жасауы немесе презентация жасауы, ғылыми зерттеу жазып қорғауы т.б. алуан түрлі әдіс-тәсілдерді қолдануы керек.

Осындай әдіс-тәсілдерді түрлендіріп, жүйелі түрде пайдаланып мұғалімнің шәкірттері өз бетімен жұмыс істеуге тез үйренеді. Орта буын оқушыларының арнайы

ереже дәптерлері, альбомдар, сөздіктері, конспектілері, хронологиялық кестелері болуға тиіс. Сонымен бірге, шығармашылық дәптері бөлек болғаны дұрыс. Оған оқушы өздеріне ұнаған мақал-мәтелдерді, афоризмдерді, шешендік сөздерді де жазып алып жүруге баулу керек. Осы ретте, шығармашылыққа жақын кейбір оқушылар сол дәптерге әңгіме, мақала, күнделік, пікір жазып үйренуіне мүмкіндік туады [2].

Биология сабағында жүзеге асырылатын негізгі міндеттердің бірі – оқушылардың бойына өз күшіне және өз қабілетіне сенімді болу сезімін ұялату, әрқайсысының деңгейін стандартты талаптарға жеткізу, ал «мықты» оқушыға анағұрлым жоғары деңгейге көтерілуге мүмкіндік беру. Бұл үшін әр оқушыға пән бойынша оқу деңгейін өзіне таңдауға мүмкіндік беріп, яғни оқуды деңгей бойынша саралау қажет. Қазіргі кезде оқушыларды деңгейлік саралау биологияны оқытуда мейлінше тиімді әрі келешегі зор педагогикалық тәсілге айналып отыр. Жеке тұлғаға бағдарланған оқуға негізделген бұл тәсіл оқушылардың жақын арадағы даму аймағын және ізгілік, ізгілендіру, демократияландыру идеяларын ескере отырып, дамытушы оқу қағидаттарын жүзеге асыруға бағытталған.

Сондықтан да мұғалімдер өз тәжірибелерінде белсенді әдіс-тәсілдерді жиі қолдануға машықтанған, олар «Джигсо», «Инсерт», «Кубизм», «Венн диаграммасы», «Автобустық аялдама», «Ойлан-жұптас-бөліс» және тағы басқаларын пайдаланады. Бұл әдістердің барлығы оқушыларға көбірек ойланып, толғануға мүмкіндік жасайды. Әр сабақта оқушыларымды ойларын ортаға салып, өз пікірлерін ашық айтуға жетелейді. Бастапқыда олардың ойлары шашыраңқы болғанмен, кейінірек толықтырылып жетілген соң мәнді де мазмұнды болып шығатына көз жеткізуге болады [3].

Ал оқушылардың сабақта өз-өзін бағалау түрлерін де пайдаланып отыратындығын айта кетуге болады. Мысалы, бағалау парақтары, бағдаршам, смайликтер, «БББ», «Әуе шары», «Мақсаттар бойынша өзін-өзі бағалау» және тағы басқалары. Оқушылар тақырыпқа қатысты өздерінің түсіну деңгейлерін білдіру үшін смайликтер салады.

- Жалғастыруға дайынмын;
- Бір нәрсе түсінемін, бірақ бәрі емес;
- Түсінбеймін қайталап қарау қажет.

Мұғалімдер сабақ соңында міндетті түрде кері байланыс алып отырады. Оқушыларға стикерлер таратып, олар топта, жұпта немесе дербес түрде мынадай сұрақтарға жауап бере алады:

- Мен нені үйрендім?
- Нені үйрегім келеді?

Кері байланыстың тағы бір түрлері олар: «2 жұлдыз, 1 тілек», «Үш пікір, бір мәселе», «Активор 3-2-1», «БББ», «Бұрыштар», «Сұрақты қағып ал», «Серпілген сұрақ», «Допты лақтыру» деп аталады. Мысалы: оқушылар өз сыныптастарын орындалған тапсырмаларға бағалау үдерісінде оқушылардан 2 жұлдыз қоюды және бір тілек айтуды сұрайды.

Екі жұлдыз – орындалған тапсырмаға ерекше тұстарына мән беру.

Бір тілек – бұл жақсартуға болатын әрекет.

Дәстүрлі сабақтарда көп нәрсе қалыс қалып, мән берілмей немесе үстіртін қалып жатады, яғни біз көбінесе оқулық ауқымынан шыға алмаймыз, 45 минутта тек оқушыға негізгі мәліметті немесе ережені берумен шектеледі де, келесі сабақта дәл сол жұмысты ғана бағалап жатады. Біліктілігін арттыру курстарынан кейін өз тәжірибелеріне бағдарламаның жаңа идеяларын пайдалану өте тиімді екендігіне көз жеткізді. Әрбір сабақта нақты мақсат қоя отырып, сабақты қорытындылауда міндетті түрде кері байланыс орнату арқылы жеке баланың сол сабақтағы жеткен жетістігін көре алады.

Оқудың табыстылығы пәнінің ерекшелігіне сәйкес тиімді әдістерді таңдай білетін мұғалімнің шеберлігіне байланысты болатыны анық. Сонымен қатар мұғалімнің мәдениеті мен оқушыларға деген сүйіспеншілігінің де маңызы зор. Егер оқушы сабақтан жаңа нәрсе үйреніп, өзіне көңілі толып шықса, сабақтың жақсы өткені, мұғалімнің еңбегі табысты болғаны, ал егер оқушы сабақтан ештеңе үйренбей, немқұрайлы көңіл-күймен шықса – сабақтың сәтсіз болғаны; демек мұғалімнің ойлануы керек деген сөз. Дегенмен сабақтың табысты болуы тек мұғалімге ғана қатысты нәрсе емес, оқушының ынта-жігері мен өзінің білім алуына деген жауапкершілігіне де байланысты. Сабақта әрбір оқушының өзіндік маңызын және өзінің қаншалықты табысты болғанын сезіне білуі қажет. Бұл үшін мұғалім дайын, жаттанды білім беруден арылып, оқушыны жаңа білімді өздігінен игеруіне бағыттауы керек.

Сабақта белсенді әдістер қолдану оқушының өзіндік рефлексия жасау дағдыларының дамуына, сыныптағы жалпы жұмысқа үлес қосып, қатысқанын сезінуге; оқу үдерісінің белсенді мүшесі болуына, құрдастармен қарым-қатынасының дамуына, танымдық белсенділігінің артуына мүмкіндік береді. Сондай-ақ, мұғалімнің сабағын қызықты ұйымдастыруына, оқушыларының танымдық әрекетін күшейтіп, өзінің кәсіби шеберлігін шыңдай түсуіне ықпал етеді.

Сондықтан оқушылар әр тапсырманы қызыға орындауға құмарланады. Олармен бірге түрлі ойындар, тренингтер, жарыстар өткізуге белсенділік танытады. Мұндай ойындар мен жарыстарда әр түрлі тапсырмаларды беру баланың қызығушылығын арттырып, белсенділігін, шығармашылық қабілетін дамытып жақсы нәтижелерге жеткізетіндігі анық.

Курс кезінде мұғалімдер бір тақырыпқа қысқамерзімді жоспар әзірледі. Осы шығармашылық жұмыс кезінде алған теориялық білімін осы қысқамерзімді жоспарды әзірлеу кезінде белсенді әдіс-тәсілдерді толығымен қолданды.

Қазіргі кезде белсенді сабақ ұйымдастыруда Дэвид А. Колб (David Kolb) ұсынған келесі схема кеңінен қолданыс табуда:

1. Уәж тудыру, оқушыларды сабаққа ынталандыру және жаңа тақырыпты жариялау – сабақ уақытының 10 % үлесі
2. Өткен тақырыпты бекіту (қайталау) – сабақ уақытының 20 % үлесі
3. Жаңа материалды игеру - сабақ уақытының 50 % үлесі
4. Бағалау – сабақтың 10 % үлесі
5. Сабақты қорытындылау (дебрифинг, рефлексия) - сабақтың 10 % үлесі [2].

Сабағының ерекшелігіне байланысты кезеңдерге бөлінген уақытты мұғалім өз шеберлігіне байланысты өзгертуі мүмкін, бірақ осы кезге дейін жинақталған тәжірибе берілген үлгінің тиімді екенін көрсетеді.

Елбасы Н.Ә.Назарбаев «Болашақта еңбек етіп, өмір сүретіндер – бүгінгі мектеп оқушылары. Мұғалім оларды қалай тәрбиелесе, Қазақстан сол деңгейде болады. Сондықтан жүктелетін міндет өте ауыр» деген болатын. Осы ғылым мен білімнің негізін тереңдету нәтижесінде ғана еліміз өзінің елдігін басқа елдер алдында көрсете алады. Ал ел тағдыры, оның келешекте кемелді ел болуы мектептің қандай негізде құрылуына байланысты болған.

Қорыта келгенде, оқушылардың функционалдық сауаттылығын дамыту – бүгінгі заман талабы. Педагогтің сабақ өту шеберлігі, яғни шығармашылық пен жауапкершілікті ұштастыруы, бұл заман талабынан туындап отырған мәселе. Өз мамандығын толық меңгерген жоғары деңгейлі оқытушының алдынан шыққан оқушы – өмір айдынындағы өз жолын адаспай табады, азамат болып қалыптасады. Бұл ұстаз үшін абырой, яғни үмітінің ақталғаны, әрбір мұғалім осыған ұмтылса ұрпақ алдындағы қарыздың өтелгені. Мұғалімнің сабағының өн бойындағы негізгі мақсаты, оның негізгі мәнін естен шығармай, әрбір сәтті тиімді пайдаланғанда өз мақсатына жетеді.

ӘДЕБИЕТТЕР ТІЗІМІ

1. PISA, TIMSS зерттеулерінің тапсырмалары негізінде оқушылардың ғылыми жаратылыстану сауаттылықтарын дамыту. – Оқу-әдістемелік құрал Ы.Алтынсарин атындағы ҰБА, Астана. – 2014.
2. «Биология» және «Жаратылыстану» пәндері бойынша педагог кадрлардың біліктілігін арттыру курсының білім беру бағдарламасы. – Мұғалімге арналған нұсқаулық – НЗМ. – 2016.
3. Әлімов А.Қ. Интербелсенді оқыту әдістемесін мектепте қолдану. – Оқу құралы/«Назарбаев зияткерлік мектептері» ДББҰ ПШО. – 2014.

Шығармашыл ұстаз үшін әмбебап құралдар

2020 жылдың 27 мамырында «Өрлеу» БАҰО АҚ Қарағанды облысы бойынша ПҚБАИ филиалы ұйымдастырған «Қашықтықтан оқытудағы сабақ үшін ресурстар әзірлеу» вебинары Қарағанды облысының 28 педагогын жинады.

Вебинар мақсаты – қашықтық форматында сабақ дайындау үшін құралдарды қолдану бойынша мұғалімдерді әдістемелік қолдау, педагогтардың ақпараттық сауаттылығын арттыру.

Қатысушылар үшін келесі шеберлік-сағаттар өткізілді:

1. «Өз видеосабағыңды қалай құруға болады?» – Мартынова Н.Г., Нұр-Сұлтан қ., №22 МГ бастауыш сынып мұғалімі;
2. «Google формалар: қолдану мүмкіндіктері мен құпиялары» – Мамалинов А.А., филиалдың МДТ және ТӘ кафедрасының Лаборатория ІТ-маманы;
3. «iSpring Free Cam: мұғалім тәжірибесінде қолдану нұсқалары» – Мукушева С.Б., п.ғ.к., филиалдың ББППС кафедра меңгерушісі;
4. «Конвертерлер: ол не және оны қалай қолданады?» – Кушнир М.П., п.ғ.к., филиалдың МДТ және ТӘ кафедра меңгерушісі.

Барлық ұсынылған ресурстар – қолдануда қарапайым және әмбебап, игеруге түсінікті және қолжетімді сондай-ақ, спикерлердің кәсіби іс-әрекетінде қолданыста.

Бірінші спикер тәжірибесі қызықты. Наталья Григорьевна, екінші сыныбында қашықтықтан оқытуды бастай отырып, өз видеосабақтарын әзілеуді ойланды. Арнайы дағдылары болған жоқ. Демалудың орнына, ол Power Point бағдарламасыны мүмкіндіктерін игере отырып, бейне-роликтер жасауды үйрене бастады. Осылайша Натальи Григорьевнаның қолынан келді! Оның Youtube каналында бастауыш мектептің 4 пәні бойынша 60 видеосабақ. 38 оқушысы 2 сыныпты сәттілікпен аяқтады. Ал мұғалімнің қоржынында дәстүрлі оқытуда да қолданатын жұмыстың жаңа дағдылары пайда болды.

Шебер-сағаттар вебинар қатысушылардың көңілінен шықты. Сұрақтар қойылды, педагогтар жиынтық бағалау үшін Google формаларын, күрделі тақырыптарды түсіндіру үшін iSpring Free Cam бағдарламаларын пайдалану тәжірибесімен бөлісті. Бірақ ең үлкен қызығушылықты тудырған көшбасшы Н.Г. Мартынованың шебер-сағаты болды. Оны мұғалімдердің 40% атап өтті.

Вебинардың қорытындысы бойынша сауалнама вебинардың барлық қатысушылары үшін пайдалы болғанын және олар әрі қарай филиалдың онлайн іс-шараларына қатысқысы келетіндерін көрсетті.

Қатысушылар шебер-сағаттардың нақты ұсыныстары мен қызықты мазмұнын атап өтті. Педагогтардың 56%-ы он-лайн сервистерді зерттеуді жалғастырғысы келеді, 50% - ы сандық ресурстарды әзірлеу құпияларын білгісі келеді.

Рефлексия кезеңінде мұғалімдер ұсынылған құралдарды игеру үшін тек шығармашылық қана емес, сонымен қатар батыл болу керек, олардың қарапайым ашылуынан бастап, барлық функциялармен тәжірибе жасай отырып, жұмыс істеуден қорықпау керек деген қорытынды жасады.

Ұзақ жол кішкентай қадамнан басталады!

Кушнир М.П., семинар модераторы

ЛАЙФХАКИ УСПЕШНОСТИ

Аннотация. В статье рассмотрено понятие «лайфхак». Рассмотрены 5 ключевых (системных) лайфхака Института «Өрлеу», спроектированные на основе профессионально-педагогической деятельности коллег. Внедрение лайфхаков направлено на активизацию управления, повышение мотивации сотрудников к качественной организации работы, уровня их активности и доверия, обеспечение открытости производственных процессов.

Ключевые слова: лайфхак, ноу-хау, общая папка, подпапки, План недели, производственное собрание, мессенджер.

Современная жизнь любой организации – это череда событий, производственных процедур, смены приоритетов.

Как успеть сделать сейчас то, что уже «вчера» должно было быть готово? Как оставаться лидером в своей системе? Как помочь коллегам стать конкурентными?

Ответ найден! На помощь приходят лайфхаки!

Что такое лайфхаки? Окунемся в море Интернет-ресурсов. Во всемирной паутине массовое появление сайтов и блогов, дающих всевозможные жизненные советы, началось с 2005 года. Предполагается, что используя лайфхак, можно сделать значительно больше за меньшее количество времени. Это движение является особым мировоззрением, подразумевающим критическое отношение к карьере, к себе, к работе, а также к технологиям, применяющимся во время профессиональной деятельности и в домашних условиях.

Так, в приложении Pinterest прилагают «101 лайфхак о красоте», «10 лайфхаков для гардероба», «50 лайфхаков успешных людей», «20 удивительных лайфхаков для создания потрясающих фотографий», «12 лайфхаков как оформить пост», «10 лайфхаков создания успешной бизнес-презентации в Power Point» и т.п.

Итак, лайфхак (от лайфхакинг, [англ. lifehacking](#)) – слэнговый термин, обозначающий маленькую хитрость или полезный совет, помогающий решать проблемы, экономя тем самым время. Это набор методик и приёмов «взлома» окружающей жизни для упрощения процесса достижения поставленных целей при помощи разных полезных советов и хитрых трюков.

Термин «лайфхакинг» позаимствован из IT-лексикона в [2004 году](#) британским журналистом [Дэнни О'Брайеном](#). Он соединил слова *life* («жизнь») и *hack* («взлом») и предложил использование этого термина для решения житейских проблем при помощи компьютера. В 2011 году слово «лайфхак» появилось в Оксфордском словаре на онлайн-страницах.

Наиболее близкие эквиваленты – «смекалка», «рецепт», «находка».

Что такое лайфхак сегодня? Это – оптимизация жизни, помощь в решении проблем большого количества людей. При этом лайфхак не является чем-то новым. Это понятие означает оригинальное использование уже чего-то существующего.

Ваше ноу-хау экономит ресурсы (время, силы, денег и т.д.)?

Ваше ноу-хау оригинально разрешает возникшую проблему?

Ваше ноу-хау упрощает производственный процесс?

Ваше ноу-хау легко в применении?

Ваше ноу-хау полезно большинству людей?

Поздравляем! Вы являетесь обладателем лайфхака!!! Вы – обладатель приема, методики или стратегии, которые позволяют эффективно управлять повседневными задачами и своим временем.

У коллектива филиала АО «Национальный центр повышения квалификации «Өрлеу» Института повышения квалификации педагогических работников по Карагандинской области одним из принципов работы является тезис «Делай меньше – успевай больше». За 7 лет работы Института в составе АО «НЦПК «Өрлеу» нами разработано значительное количество приемов, методик, реально помогающих управлять своим рабочим временем.

В этой статье мы опишем пять лайфхаков, которые активизируют управление, способствуют повышению мотивации сотрудников к качественной организации работы, уровня их активности и доверия, а также обеспечивают открытость производственных процессов.

Итак, опишем 5 ключевых (системных) лайфхака Института «Өрлеу»:

1. Общая Папка
2. Мессенджер BIMOID
3. План деятельности Института на неделю
4. Годовое производственное собрание коллектива Института
5. Общая память в сервисе Майл-облако.

Лайфхаки спроектированы на основе профессионально-педагогической деятельности коллег.

ЛАЙФХАК 1. «ОБЩАЯ ПАПКА»

«**Общая папка**» – это структурированное хранилище информации на сервере Института.

«**Общая папка**» организована на рабочем столе компьютера и представляет собой систему папок, в которой хранятся тексты, фото, аудиозаписи по текущей деятельности, как в целом Института, так и всех подразделений организации (рисунок 1).

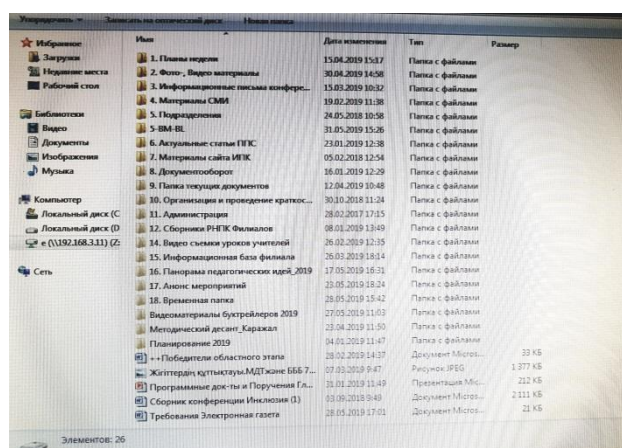


Рисунок 1. Изображение состава «Общей папки» на рабочем столе компьютера

В настоящее время в «Общей папке» организованы следующие подпапки:

1. Планы недели
2. Фото-, видеоматериалы
3. Информационные письма конференций
4. Материалы СМИ

5. Подразделения
6. Актуальные статьи ППС
7. Материалы сайта ИПК
8. Документооборот
9. Папка текущих документов
10. Организация и проведение краткосрочных курсов ПК
11. Администрация
12. Сборники РНПК филиалов
13. Видеосъемка уроков учителей
14. Информационная база филиала
15. Панорама педагогических идей-2020
16. Анонс мероприятий
17. Видеоматериалы буктрейлеров-2020
18. Методические десанты
19. Планирование-2020.

Как видно из наименований подпапок, в них размещаются актуальные материалы для эффективного управления производственными процессами, оперативного доступа к информации.

Отметим, структура и состав **«Общей папки»** меняются в зависимости от целей и актуальных задач текущего года.

«Общая папка» позволяет обеспечить сохранность документов, их систематизацию, оперативное размещение актуальной информации, быстрый доступ к информации всех сотрудников и др. действия, направленные на информационную поддержку деятельности всех сотрудников Института «Өрлеу».

С точки зрения развития кадрового потенциала, этот лайфхак позволяет развивать у сотрудников культуры системного управления, мышления, критического отношения к информации.

ЛАЙФХАК 2. «МЕССЕНДЖЕР BIMOID»

BIMOID позволяет создать систему передачи сообщений и файлов по локальной сети внутри Института «Өрлеу» (рисунок 2).

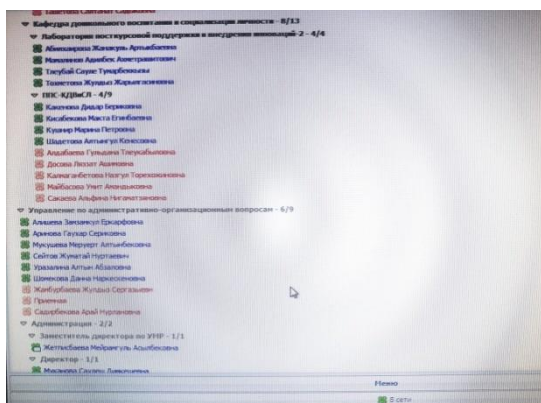


Рисунок 2. Изображение ФИО пользователей системы BIMOID

BIMOID используется для оперативной рассылки пользователям сообщений, обмена документами (файлов) как всем работниками организации, так и отдельным

сотрудникам. Обмен информацией возможен и среди отдельных групп (подразделений), подключенных в систему.

BIMOID позволяет оперативно оценивать текущую ситуацию по присутствию сотрудников на рабочих местах, их идентификации.

ЛАЙФХАК 3. «ПЛАН ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ИНСТИТУТА НА НЕДЕЛЮ»

С целью управления эффективной деятельностью подразделений в Институте «Өрлеу» активно используется лайфхак «План деятельности Института на неделю» (далее – План).

Субъектами проектирования Плана являются заместитель директора по учебно-методической работе, заведующие кафедрами, руководители отделов. Координатор работы – Управление по административно-организационным вопросам. По каждому мероприятию Плана – развернутое описание содержания работ, указание сроков выполнения, перечень ответственных лиц.

В основе планирования документа как особого способа познания и преобразования действительности лежит идея совместимости, кооперации, объединения ресурсов и усилий в ходе проектирования, получения социально значимого результата.

Указанная проектная деятельность носит ярко выраженный общественный характер, так как имеют место сложные виды коммуникации, необходимость самоопределения с коллегами в предметном и профессиональном поле.

Обязательными структурными компонентами Плана являются:

1. Учебная работа и мониторинговая деятельность филиала
2. Мероприятия Операционного плана работы АО «НЦПК «Өрлеу» по посткурсовой поддержке
3. Научно-методическая работа Филиала
4. Выполнение поручений МОН РК, АО «НЦПК «Өрлеу»
5. Административно-организационная работа Филиала
6. Участие в мероприятиях МОН РК, АО «НЦПК «Өрлеу», организаций образования
7. Командировки.

План составляется на основании Операционного плана работы филиала АО «НЦПК «Өрлеу» ИПК ПР по Карагандинской области на текущий год.

План – основной организационный документ деятельности Института, демонстрирующий содержание и сроки проведения мероприятий.

План способствует обеспечению логичности, преемственности, непрерывности проводимых в Институте Мероприятиях, ориентированных на достижение результата.

Наличие такого Плана, помогая менеджерам видеть объем работ предстоящей недели, требует особой концентрации в распределении кадровых, интеллектуальных и технических ресурсов.

Однозначно, планирование работы на предстоящую неделю способствует формированию в коллективе Института «Өрлеу» особой проектировочной культуры, чувства ответственности за качественное и своевременное выполнение мероприятий. Таким образом, происходит изменение людей, осуществляющих проект.

Планы недели размещаются в подпапке 1 «Общей папки».

К Планам обеспечен свободный доступ всех сотрудников Института «Өрлеу».

ЛАЙФХАК 4. ГОДОВОЕ ПРОИЗВОДСТВЕННОЕ СОБРАНИЕ КОЛЛЕКТИВА ИНСТИТУТА

Годовое производственное собрание коллектива Института «Өрлеу» проводится в первый рабочий день наступившего календарного года.

Так, повестка собрания 2020 года, прошедшего 5 января т.г., следующая:

1. Итоги работы Института в 2019 году.
2. Инновации 2019 года.
3. Перспективы работы Института в 2020 году.

Первый вопрос Повестки собрания отражает коллективную рефлексию выполнения коллективом Института в прошедшем году принятых обязательств. Рассматриваются итоги курсовой работы, результаты мониторинга качества работы кафедр.

При этом особое внимание уделяется сильным сторонам, сформировавшимся в организации, имевшим место позитивным тенденциям.

Вторым вопросом собрания рассматриваются управленческие, образовательные, методические и социальные инновации, имевшие место в деятельности коллектива в прошедшем году.

Третий вопрос Повестки собрания направлен на формулирование ценностей, постановку целей нового этапа жизни коллектива. При этом внимание сотрудников концентрируется на успешность, продвижение и рост. Ставятся задачи перед подразделениями на наступивший календарный год по всем направлениям работы Института «Өрлеу».

Все материалы собрания размещаются в «Общей папке», к ним обеспечен свободный доступ всех сотрудников Института «Өрлеу».

ЛАЙФХАК 5. ОБЩАЯ ПАМЯТЬ В СЕРВИСЕ МАЙЛ-ОБЛАКО

Рассмотрим на примере организации работ Республиканского конкурса видео-уроков по предметам среднего образования.

Суть идеи лайфхака – создание общего ресурса в сервисе Майл-Облако.

Так, рассмотрим на примере организации регионального этапа республиканского конкурса видео-уроков по школьным предметам 2020 года.

Каждый сотрудник имеет доступ к ресурсам в режиме 24/7. Каждый сотрудник видит ход работы по подготовке конкурса. На рисунке 3 представлена структура файлов участников конкурса.

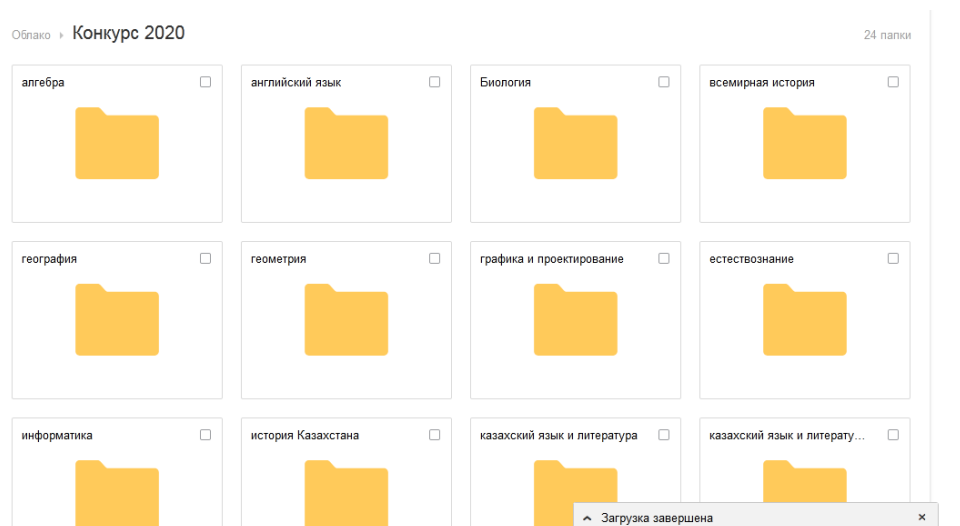


Рисунок 3. Структура файлов участников конкурса

Как организована работа с приложением Майл-облако?

Доступ к папке доступен только сотрудникам кафедры через добавление почтовых адресов, в котором каждый имеет право редактировать свой материал.

Есть возможность «перезаливать» или удалять видео материал, а также редактировать карточки участника конкурса как с персонального компьютера, так и с мобильных гаджетов. На рисунке 4 представлен список сотрудников кафедры.

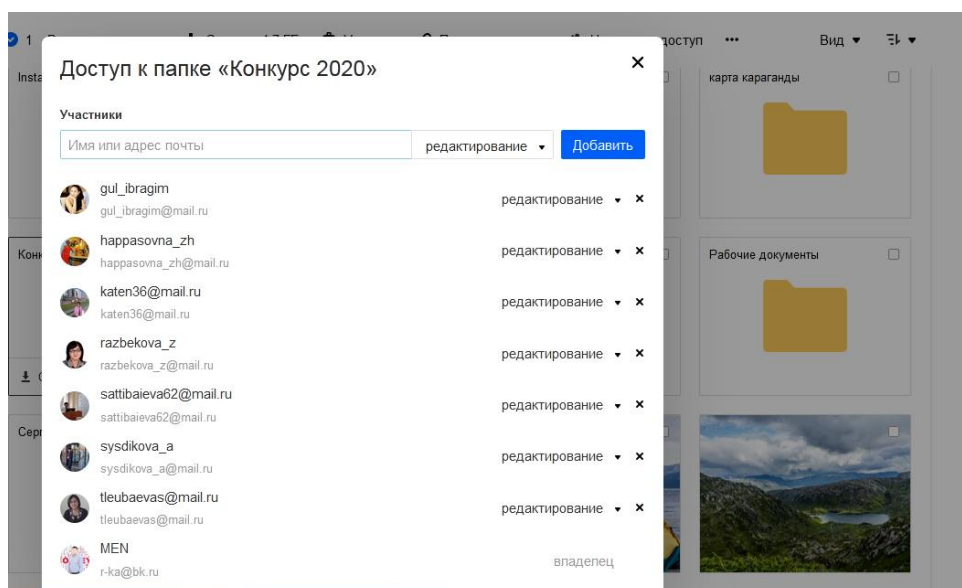


Рисунок 4. Список редакторов облачной папки «Конкурс 2020»

Алгоритм работы заключается в том, что после того как сотрудник «зальет» необходимый материал конкурса, It-специалист кафедры создаст уже готовый видео ролик конкурса, создает папку «готовый» и переносит карточку участника и видео материал с заставкой и плажкой данного конкурса.

Схема перемещения материала конкурса изображена рисунком 5.

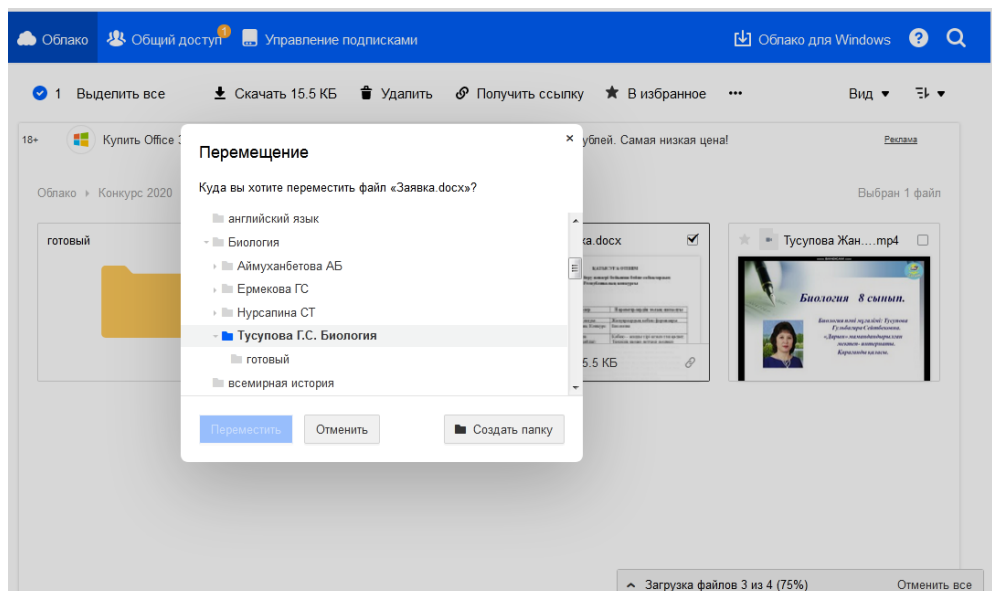


Рисунок 5. Перемещение материалов конкурса

Данный лайфхак особенно актуален в режиме удаленной работы сотрудников кафедры. Новые облачные технологии позволяют заменить следующие программные продукты, которые были удобны:

1. Vimoid – WhatsApp мессенджер (переписка с возможностью отправки файлов, и при необходимости подключение WhatsAppWEB);
2. Общая папка ИПК – Майл Облоко (хранение файлов, с возможностью их дальнейшего редактирования);
3. Общение Face-to-Face – Zoom(данное приложение организует визуальное присутствие при совещании кафедры).

Рассмотренные выше лайфхаки повышают it-компетенции сотрудников на новый уровень, малозатратны, адаптируемы и просто приносят удовольствие сотрудникам!

Лайфхаки полезны большинству членов коллектива Института, позволяют им оперативно быть в гуще информации, влиять на качество производственных процессов, отслеживать ростки нового в коллективе.

Созданные лайфхаки формируют эмоционально-дружелюбное поле в Институте, визуализируют продвижение и успешность подразделений Института, каждого сотрудника.

Отметим, каждый из рассматриваемых лайфхаков, в свою очередь, ведут к созданию новых приемов, форм активизации работы сотрудников коллектива.

СПИСОК ЛИТЕРАТУРЫ

1. Муканова С.Д. Бенчмаркинг инноваций успешности. – Караганда: «ТОО Tengri баспаханасы», 2020 . – 122 с.
2. Колесникова И.А. Педагогическое проектирование: учеб.пособие для высш. Учеб. Заведений / И.А.Колесникова, М.П.Горчакова-Сибирская; под ред. В.А.Сластенина, И.А.Колесниковой. – 2-е изд., стер. – М.: Издательский центр «Академия», 2007. – 288 с.

Н.А. ФИЛИНОВА

Филиал АО «НЦПК «Өрлеу» Институт повышения квалификации работников образования по Карагандинской области, г.Караганда, Республика Казахстан
filinova.n@orleu-edu.kz

ИНТЕРНЕТ-ПЛАТФОРМЫ ДЛЯ ДИСТАНЦИОННОГО ОБУЧЕНИЯ ШКОЛЬНИКОВ

Аннотация: На сегодняшний день мир столкнулся с угрозой распространения опасного коронавируса. В большинстве стран объявлен карантин, что повлекло за собой режим самоизоляции, организации образования перешли на дистанционные формы обучения. В данной статье рассматривается организация и особенности образовательного процесса в условиях дистанционного обучения, а также возможности интернет-платформ и сервисов для дистанционного обучения школьников.

Ключевые слова: пандемия, карантин, образование, интернет, дистанционное обучение, онлайн-обучение, сервис, сетевые ресурсы, автоматизированная система, образовательная платформа, интернет-платформа, система дистанционного обучения

В начале 2020 года мир столкнулся с угрозой распространения опасного коронавируса COVID-19, а 11 марта Всемирная организация здравоохранения объявила о пандемии. Учитывая сложную санитарно-эпидемиологическую обстановку, Правительство Республики Казахстан принимает ряд оперативных мер, связанных с недопущением распространения коронавирусной инфекции, а именно с 16 марта 2020 года в стране объявлен режим Чрезвычайного положения и введен карантин.

Министерство образования и науки РК, предварительно изучив опыт других стран, которые уже перешли на дистанционное обучение в условиях пандемии COVID-19 и карантинных мер, принимает решение о том, что все организации образования республики временно переходят на дистанционные формы обучения.

Как отмечал в своем выступлении Министр образования РК Аймагамбетов А.К.: «...все должны понимать, что переход к дистанционному обучению происходит в силу ограничений, связанных с распространением коронавирусной инфекции. К сожалению, другого выбора нет. Учебный процесс не должен останавливаться.

Хочу особо отметить, что работа в новом режиме для педагогов ничуть не проще, а наоборот, также ресурсозатратнее, как для детей и родителей. Дистанционное обучение – это действительно серьезный вызов для нашей системы образования» [1]

В чем же особенность дистанционного обучения? Дистанционное обучение (далее ДО) — представляет собой взаимодействие учителя и обучающихся на расстоянии, отражающие компоненты присущие учебному процессу и реализуемое с помощью интернет-ресурсов и видео уроков.

ДО проходит вне стен школы, высшего или другого учебного заведения. Все задания обучаемый может выполнять на домашнем компьютере. В расписании планируется вся работа учащегося по каждому предмету. Указываются темы, которые необходимо изучить, и задания, которые необходимо выполнить, время проведения онлайн-уроков, сроки выполнения тестов, контрольных и практических работ. Дистанционное обучение происходит в режиме онлайн в соответствии с государственной программой.

Министерством образования и науки РК, опираясь на опыт других стран, которые уже перешли на дистанционное обучение, в короткие сроки были разработаны рекомендации по организации учебного процесса в дистанционном формате. Учитывая технические возможности учащихся, а именно наличие или отсутствие высокоскоростного интернета, компьютера или ноутбука, доступ к телевидению республиканских каналов, дистанционное обучение рекомендовано осуществлять через:

- трансляцию телеуроков на Республиканских телеканалах «Балапан» и «Ел Арна»;

- передачу заданий посредством «Казпочту»;

- использование специализированных интернет-платформ и мессенджеров [3].

Хотелось бы отметить, что дистанционное обучение это не онлайн обучение:

- онлайн – это прямой эфир, селекторный режим, когда учитель и его 25-40 учеников в реальном времени учатся здесь и сейчас;

- дистанционное – это обучение через интернет-платформы, но не онлайн.

Дистанционные формы обучения это гораздо шире и подразумевают использование сразу нескольких инструментов, методов и форм подачи учебного материала. Использование технологий дистанционного обучения имеет свои положительные стороны, так как позволяет:

- проводить обучение большого количества человек;

- повышать качество обучения за счет применения современных средств, объемных электронных библиотек и т.д.;

- создавать единую образовательную среду (равные условия обучения для каждого участника образовательного процесса);

- не беспокоиться по поводу неусидчивости ребёнка или его плохого поведения, так как образовательный процесс проходит на дому;

- у каждого ученика есть возможность посмотреть интерактивный урок столько раз, сколько нужно, чтобы усвоить материал;

- учащиеся научиться распределять своё время, так как поймут, какие задачи требуют больше усилий и внимания;

- обучающиеся и учителя могут взаимодействовать в асинхронном режиме, то есть чёткие временные рамки не установлены.

Для осуществления дистанционного обучения МОН РК рекомендованы следующие интернет-платформы и сервисы: «Күнделік», «Bilimland», «Daryn.online», «Google Classroom», «MOODLE», «Univer», «Platonus», «Canvas», «Coursera», «ZOOM».

В данной статье остановимся на некоторых казахстанских платформах и сервисах, таких как «Күнделік», «Bilimland» и «Daryn.online».

Автоматизированная система «Күнделік» (<http://kundelik.kz/>) - это электронный дневник, с помощью которого родители могут следить за успеваемостью своих детей, узнавать домашнее задание, а так же возможность общения педагогов с детьми и родителями. Система обладает большим ассортиментом уникальных возможностей, помогающих в различных образовательных процессах. В нем есть определенный набор функций для педагогов, родителей и учащихся. Доступ к «Күнделік» осуществляет администратор данного сервиса, который есть в каждой организации образования, он дает доступ ко всем услугам системы всем участникам образовательного процесса [4].

Для педагога, система предоставляет ряд полезных функций для организации и контроля образовательного процесса:

1. Просмотр и ведение страницы школы.

2. Ввод расписания и уроков.

3. Выставление отметок в электронный журнал.

4. Управление домашними заданиями.

5. Составление отчетов.

Для родителей, система предоставляет ряд полезных функций для отслеживания успеваемости детей:

1. Просмотр дневника ребенка для получения любой необходимой информации.

2. Просмотр информации, касающейся домашнего задания ребенка

3. Получение важных уведомлений об учебе.

4. Общение с другими участниками автоматизированной информационной системы «Күнделік».

Для учащихся, система предоставляет так же ряд полезных функций:

1. Ведение электронного дневника, что гораздо удобнее и практичнее, чем аналогичное ведение дневника в бумажном варианте.

2. Доступ к объемной онлайн-библиотеке, с помощью чего можно оперативно получить почти все произведения, которые проходятся в школе, скачать видеофайлы, аудиофайлы, презентации и прочие материалы.

3. Составление личного портфолио, где учащийся публикует персональную информацию, свои успехи в учебе, спортивные достижения, просто интересные новости.

4. Общение с другими пользователями, зарегистрированными в сервисе

5. Участие в многочисленных интеллектуальных и творческих конкурсах от системы «Күнделік».

При переходе на дистанционное обучение автоматизированная система «Күнделік» увеличила свои сервисные мощности для того, что бы одновременно на ресурс могли заходить до 1 миллиона пользователей. При этом посещение образовательных ресурсов является бесплатным для пользователей и поддерживает два языка – казахский и русский.

Универсальная образовательная платформа для учителей и учащихся BilimLand (<https://bilimland.kz/ru>), где собраны более 40000 образовательных ресурсов (ЦОРы, учебные фильмы, тесты, подготовка к ЕНТ) по всем предметам общеобразовательной школы и поддерживает три языка – казахский, английский и русский. Для дистанционного обучения на платформе есть модуль OnlineMekter, доступ к которому организован всем участникам образовательного процесса – учителям, ученикам и родителям [5].

Для учителей в OnlineMekter доступны функции:

1. Видеоуроки

2. Задания с ответами

3. Тестовые вопросы с ответами

4. Автоматизированная проверка и выдача результатов по урокам

5. Чат с учениками (обсуждение урока)

6. Создание и отправка домашних заданий каждому ученику

7. Формативное оценивание (обратная связь)

8. Мониторинг успеваемости класса

9. Индивидуальный чат с каждым учеником

Учителя могут видеть, сколько учеников посмотрели видео, сколько ответили на вопросы и какие ошибки допустили. Здесь же преподаватель может давать задания. Есть возможность проводить форум, обсуждение с учениками.

Для учеников и родителей доступны функции:

1. Видеоуроки

2. Задания

3. Тестовые вопросы

4. Получение оценок за урок и домашнее задание

5. Чат с учителем и одноклассниками (обсуждение урока)
6. Получение домашнего задания
7. Обратная связь от учителя по уроку и домашнему заданию
8. Мониторинг успеваемости
9. Индивидуальный чат с учителем

Ученик находит предмет, тему урока и смотрит видеоурок. В любое время можно вернуться и просмотреть повторно видео, ответить на тренировочные вопросы. После получения результатов ученик может поработать над ошибками.

Следить за тем, сколько учеников просмотрели видеоуроки и каковы результаты тестов, могут сотрудники управления образования и МОН РК. Видеоуроки этой платформы транслируются и по республиканским телеканалам «Балапан» и «Ел Арна».

Казахстанская образовательная платформа Daryn.online (<https://daryn.online/>), где представлено более 1500 уроков и 10000 тестов по основным предметам общеобразовательной школы на казахском языке. Пользователями данной платформы являются учителя, родители и учащиеся школ [6].

Для работы с платформой необходима регистрация. Ученик самостоятельно находит нужный предмет, просматривает видеоурок, отвечает на тестовые вопросы. Они предназначены для того, чтобы ученик или родитель увидели, насколько ребёнку понятна тема. Можно провести работу над ошибками, вернуться и посмотреть видео ещё раз. Если ученик ответил правильно на все вопросы, то платформа предлагает ещё три задания. Они поделены на три уровня: лёгкий, средний и продвинутый.

Интересной опцией платформы является наличие виртуальной валюты - Daryn. Если ученик правильно отвечает на вопросы, ему начисляют бонусы. Этими средствами обучаемый можно воспользоваться, чтобы в дальнейшем получить доступ к другим заданиям. Это нужно для мотивации.

Хотелось бы остановиться еще на двух платформах для дистанционного обучения, которые активно используются казахстанскими преподавателями это «Google Classroom» и «MOODLE».

Система дистанционного обучения Google Classroom объединяет полезные сервисы Google, организованные специально для учёбы. Она является бесплатной и поддерживает русский язык. Используя возможности данной платформы, учитель имеет возможность:

- создать свой класс/курс;
- организовать запись учащихся на курс;
- делиться с учениками необходимым учебным материалом;
- предложить задания для учеников;
- оценивать задания учащихся и следить за их прогрессом;
- организовать общение учащихся.

Особенностями данной платформы является следующее:

- все участники курса должны быть зарегистрированы в системе Google;
- при создании материалов курса используются только инструменты Google;
- на Google-диске создается общая папка «Класс», которая доступна как для отдельного обучающегося, так и для класса в целом [7].

Система дистанционного обучения Moodle является одной из часто используемых в системе высшего образования. Moodle полностью бесплатен – его можно свободно скачивать, устанавливать, изменять и т.д. Он относится к Open Source системам, т.е. системам с открытым исходным кодом, что позволяет многим программистам создавать дополнительные, очень полезные расширения или модули.

В целом Moodle отлично справляется с задачами дистанционного обучения. Его преимущества:

- полностью бесплатная система, готовая к внедрению;
- создание качественных курсов для дистанционного обучения;
- широкие возможности управления курсами;
- содержит мощный аппарат тестирования;
- включает разнообразие учебных элементов;
- позволяет реализовать дифференцированное обучение;
- поддерживает разнообразные педагогические сценарии и образовательные стратегии (программирование, модульное, индивидуальное, социальное обучение);
- содержит настройки вариантов управления доступа пользователей к курсу – запись только учителем, по кодовому слову, модерация и т.д.);
- отслеживания прогресса учащихся посредством визуализации;
- возможность публикации учебного контента различного формата – аудио, видео, текст, флэш и т.д.

Так же Moodle позволяет реализовать различные педагогические сценарии дифференцированного обучения. Дифференциация может осуществляться 2 механизмами. Первый – создание групп и для каждой группы можно задать свой контент, свой учебный материал. Второй способ – задав зависимости доступа к тому или иному учебному элементу от выполнения другого учебного элемента. Например, не выполнив тестирование по теме 1 нельзя будет перейти к лекции темы 2. «Программировать» можно не только доступ к отдельным учебными активности, но к целой группы учебных элементов [8].

Но успешная реализация дистанционного обучения так же предполагает «живое» (онлайн) общение между педагогом и учащимися. Для онлайн обучения можно рекомендовать к использованию **платформу ZOOM**, приложение **Google Meet**, сервис **Видеозвонки Mail.ru**. Все эти платформы позволяют педагогам проводить онлайн уроки, лекции и консультации приглашая в конференцию всех учеников класса или студентов группы.

Многие преподаватели используют ZOOM, так как она имеет широкий функционал, надежное соединение, бесперебойную работу, возможность подключение до 100 участников. Для того, чтобы работать с ZOOM необходимо установить данную платформу на свой компьютер и зарегистрироваться на сайте [9].

Приложение Google Meet входит в линейку открытых приложений системы Google и предназначена для проведения онлайн активностей, доступен всем пользователям системы Google, не требует установки специального программного обеспечения и является условно бесплатным.

Сервис Видеозвонки Mail.ru входит в состав почтового сервиса Mail.ru, который позволяет создавать видеоконференции. Участвовать в видеоконференциях одновременно могут до 100 человек, и для этого им не требуется регистрироваться в почте Mail.ru и устанавливать какое-либо приложение. Огромный плюс, что нет ограничений по времени и сервис абсолютно бесплатный.

Мы должны понимать, что переход на дистанционный формат обучения это вынужденная мера, принятая в связи с мировой пандемией Covid-19, и в будущем надо быть готовыми к таким мерам. Необходимо и дальше развивать технологии дистанционных форм обучения и продолжить информатизацию школ республики.

Позитивный прогноз на возможности развития дистанционного образования связан с тем, что общеобразовательные школы и учителя, в целом до массового перехода на данный режим практически не обладавшие опытом онлайн-обучения, смогли довольно быстро сориентироваться в новой ситуации и освоить новые формы коммуникации с учениками.

СПИСОК ЛИТЕРАТУРЫ

1. Министерства образования и науки Республики Казахстан [ЭР]. – Режим доступа <https://www.gov.kz/memleket/entities/edu?lang=ru>
2. Главные трудности у дистанционного обучения в Казахстане [ЭР]. – Режим доступа <https://okulyk.kz/news/glavnye-trudnosti-u-distancionnogo-obuchenija-v-kazahstane/>
3. Минобразования РК: все, что нужно знать об организации дистанционного обучения [ЭР]. – Режим доступа https://www.inform.kz/ru/minobrazovaniya-rk-vse-cto-nuzhno-znat-ob-organizacii-distancionnogo-obucheniya_a3634112
4. Автоматизированная система «Күнделік» [ЭР]. – Режим доступа <https://portal.kundelik.kz/>
5. Универсальная образовательная платформа для учителей и учащихся BilimLand [ЭР]. – Режим доступа <https://bilimland.kz/>
6. Казахская образовательная платформа Daryn.online [ЭР]. – Режим доступа <https://daryn.online/>
7. Google Classroom: функционал и краткая инструкция по созданию онлайн-курса/ М.Коломийцев [ЭР]. – Режим доступа <https://www.eduneo.ru/google-classroom/>
8. Руководство по Moodle [ЭР]. – Режим доступа https://docs.moodle.org/38/en/Main_page
9. Платформа ZOOM [ЭР]. – Режим доступа <https://zoom.us/ru-ru/meetings.html>

Есть ли место учебнику в дистанционном обучении

Дистанционное обучение традиционно понимается как обучение, реализуемое специфичными средствами информационных технологий. В четвертой четверти казахстанские учителя, работающие в новом формате, с головой окунулись в видеоуроки, презентации и другие интернет-ресурсы. В маршрутных листах появились ссылки на них. Чат, конференция, вебинар, онлайн стали повседневной реальностью. В погоне за интерактивностью найдется ли место классическому учебнику? Поиску ответа на этот вопрос был посвящен вебинар на тему «Использование учебника в условиях дистанционного обучения», проведенный 22 апреля 2020 года филиалом АО «НЦПК» Өрлеу» Институт повышения квалификации педагогических работников по Карагандинской области.

В вебинаре принял участие 41 учитель начальных классов г.Балхаша.

Модератор Кушнир М.П. отметила, что в зависимости от доступности интернета учитель может в условиях дистанционного обучения использовать как электронные учебники, так и учебники на печатной основе. И те, и другие выполняют функции учебника как средства обучения, но дистанционный формат выводит на первое место – информативную и управляющую. С усилением активной роли учащегося это означает, что ученик самостоятельно усваивает содержание образования по учебнику. Поэтому для качественного усвоения материала необходимо сопровождение учащегося, которое в дистанционном обучении представлено в виде инструкций и алгоритмов работы.

В заключении участники мероприятия сделали вывод, что классическому учебнику есть место в дистанционном обучении и их практика тому доказательство.

Кушнир М.П.,
заведующая кафедрой ДВиСЛ

У.А.МАЙБАСОВА¹, Ж.КӘРІБАЙ²

¹«Өрлеу» БАҰО» АҚ филиалы Қарағанды облысы бойынша ПҚ БАИ,
Қарағанды қ., Қазақстан
umaybasova@mail.ru

²Шет ауданы, Ақой ЖОББ, Қарағанды облысы, Қазақстан
z.karibay@mail.ru

**БАСТАУЫШ СЫНЫП ОҚУШЫЛАРЫН ҚАШЫҚТЫҚТАН ОҚЫТУДЫҢ
ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ**

Аннотация. Мақалада қашықтықтан оқыту технологиясының бүгінгі күннің қажеттілігі ретінде теориялық мазмұны мен ұйымдастыру ерекшеліктері қарастырылған. Бастауыш сынып оқушыларын оқытудың аспектілеріне талдау жасалып, мектептегі бастауыш сынып оқушыларын оқыту тәжірибесі сипатталған.

Түйінді сөздер: жаңаша формат, қашықтықтан оқыту, бастауыш сынып, оқу процесін ұйымдастыру, түйінді дағдылар, оқушылардың деңгейі.

Қазіргі кезде ақпараттық қоғамға көшудің жаһандық процесі, Қазақстан Республикасында болып жатқан әлеуметтік-экономикалық өзгерістер мемлекеттің көптеген салаларында елеулі өзгерістерді талап етеді. Ең алдымен, бұл өзгерістер білім беру жүйесін реформалауға қатысты болып жатыр. Бүгінгі әлем дамуының жаңа ұстанымдары білім беру жүйесінен күн сайынғы экономикалық, әлеуметтік және мәдени өзгерістерге мейлінше бейімделуді талап етеді. Қазақстан Республикасындағы Білім туралы Заңына сәйкес білім беру саласын жаңа тұжырымдамалар негізінде дамытуды, жаңа педагогикалық технологиялар мен ғылыми-әдістемелік әзірлемелерді оқу процесіне енгізуді, сондай-ақ жаңа ақпараттық-коммуникациялық технологияларды қолдануды қарастырады. ХХІ ғасырдың басынан әлемде қарқынды даму үстіндегі технологиялардың бірі – қашықтықтан оқыту. Бұл технологияны қолдану білім беру саласында кездесетін ең маңызды заңнамалық мәселелердің бірі – адамның білім алу және ақпарат алу құқығын қамтамасыз етуге көмектеседі.

Қашықтықтан оқытуға көшу – оқушылардың денсаулығын сақтай отырып, пандемия кезінде инфекцияның таралуына жол бермеу. Қазіргі жағдайда Қазақстан ғана емес, бүкіл әлем елдері осындай қашықтықтан білім беруге көшуде. Қашықтықтан оқытудың теориялық анықтамаларына келер болсақ, интерактивті өзара әрекеттесу формасы ретінде қарастырылады, сонымен қатар мұғалім мен білім алушылардың арасындағы және білім беру процесіне тән барлық компоненттерді көрсететін интерактивті ақпараттық ресурстар көзі арқылы жүзеге асырылады (мақсаттар, мазмұн, әдістер, оқыту құралдары және т.б.) [1].

Қазіргі уақытта қашықтықтан оқытуды жан-жақты зерттейтін авторлардың көптеген жұмыстары жарық көруде (А.А. Андреев, Е.С. Полат, В.В. Вержбицкий, А.М. Долгоруков және т.б.). Бұл технологияны жоғары және орта арнаулы оқу орындарында енгізу мен дамытуға көңіл бөлінді (В.Д. Домрачев, Н.Ю. Найденова және т.б.). Қашықтықтан оқытуда білім беру формаларының үлкен таңдауы қамтылған. Яғни, оқу процесін жеке-жеке жүзеге асыруға мүмкіндік береді, мәселен, электронды курстар арқылы. Сондай-ақ, ұжымдық жұмыс түрінде жүргізуге болады: вебинарлар, видео конференциялар, чат сабақтары, пікірталастар ұйымдастыру және басқалары арқылы. Сонымен қатар, қатысушылардың өзара әрекеттестігі синхронды, яғни онлайн режимінде және қатысушылар әртүрлі уақытта алған кезде және асинхронды түрде ұйымдастырылады. Оған білім алушылардың әртүрлі

уақытта қатысуға мүмкіндіктері болады, сұрақтары мен жұмыстарын ұсынылған білім беру платформасына жүктеп, кері байланыс күтеді. Зерттеушілердің пайымдауынша, қашықтықтан оқыту жағдайында топтық білім беру формасы көбінесе тиімді бола түсуде, бірақ оның басты мәселесі барлық қатысушылар арасындағы сапалы және үздіксіз байланыстарды қамтамасыз ету болып қала береді. Себебі, білім алушылардың жағдайларының әр түрлі болуына байланысты: жеке сипаттамалары, компьютерлік сипаттамалары, аумақтық қашықтығы: басқа қала / ел / ауылдық аймақ, әртүрлі уақыт белдеуі және т.б. [1].

Қашықтықтан оқыту формасын ұйымдастыру мен жүргізу – қашықтықтан оқыту формасымен білім беру құқығын беретін Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінің (ҚР БҒМ) лицензиясы бар білім беру мекемелерінде жүзеге асырылады. Қашықтықтан оқыту формасын жүргізу құқығын беретін лицензия алу Қазақстан Республикасының істегі заңдылықтарына сәйкес жүзеге асады. Қашықтықтан оқытуды жүргізу құқығын, лицензия алу үшін білім беру мекемесі келесі құжаттары бар ҚР БҒМ-не өтініш жасайды:

- бірінші басшының қолы бар бланкідегі хат;
- бекітілген үлгі бойынша өтініш;
- өтініш жасаушының басқару органының шешімі;
- өтініш жасаушының ұйымдастыру-құқықты формасы туралы мәлімет;
- өтініш жасаушының біліктілігі туралы мәлімет;
- техникалық сипаттама;
- қашықтықтан оқыту – қашықтықтан оқытудың негізгі білім беру мекемесі, қашықтықтан оқытудың оқу орталығы және оқушының орналасқан жерінде жеке жүзеге асады;
- қашықтықтан оқыту жүйесінің объектілері болып оқу курстарының кешендері табылады;
- қашықтықтан оқыту жүйесінің субъектілері болып оқушылар, тьютерлер және администратор табылады;
- объектілер мен субъектілер мемлекеттік стандартқа сәйкес оқу процесінің барлық сабақ түрлерінің жүргізілуін және оқушылардың білім сапасын қамтамасыз етеді [2].

Қашықтан оқытудың білім саласындағы мақсаты – білім берудің біртұтас ақпараттың жүйесін құру арқылы педагогтардың білім деңгейін көтеру.

Қашықтан оқыту процесін формалды түрде айтар болсақ, оқу материалын электронды түрде ұсынудың дәстүрлі жүйесі деп айтуға да болады: әдебиеттер мен оқулықтарды интернет арқылы алмасуға мүмкіндік беретін формаға айналдыру жеткілікті, осылайша оқушының білім алу процесі аяқталады. Алайда, осы мәселемен айналысатын авторлар, бұл жеткіліксіз деп дәлелдейді: білім алушыларға ұсынылатын ақпаратты бейімдеу қажет, ұсыну тәсілін таңдау және білім алушының ақпаратты электронды түрде қабылдауы, қабылдау ерекшеліктерін ескеру қажет.

Сонымен қатар, қашықтықтан оқытуда ұйымдастырушылық қиындықтар туындайды: қашықтан жұмыс жасайтын білім алушылардың дәстүрлі оқытудағы құрдастарымен бірдей оқу сағатының саны болмайды және арнайы оқу жоспары мен басқа да жұмыс бағдарламасын әзірлеуді талап етеді. Олардың оқу бағдарламасына сәйкес білім алу барысында шектеулі уақыт аралығында денсаулыққа және дамуына зиян келтірместен жеткілікті білім алып, өзара әрекеттесу мен қарым-қатынас қажеттілігін қанағаттандыру үшін жағдай жасалу керек. Зерттеушілердің пікірінше, қашықтықтан оқытуды жүзеге асыру үшін әлі де ғылыми-әдістемелік әзірлемелер жетіспейді [3].

Алайда, елімізде төтенше жағдай енгізілуіне байланысты ҚР Президенті жарлығының және ҚР Білім және ғылым Министрлігі бұйрығының негізінде 6 сәуірден

бастап барлық білім беру ұйымдары қашықтықтан оқыту форматына көшті. Білім және ғылым министрлігі тарапынан жаңаша форматтағы оқытуға жағдай жасау мақсатында арнайы мамандандырылған интернет платформалар ұсынылды (Bilimland.Kz, Daryn.online, google classroom т.б.). Телеарналар арқылы онлайн-сабақтар жүргізу, әлеуметтік желідегі мессенджерлер арқылы білім алушыларға тапсырмалар ұсынып, кері байланыс беру ұйымдастырылды.

Биылғы оқу жылындағы қашықтықтан оқыту тәжірибесін Шет ауданы Ақой жалпы білім беретін орта мектебінің бастауыш сыныптарының ерекшеліктерін қарастырайық. Мектеп елмен бірге 4-тоқсанды заман талабынан қалмай жаңаша форматта оқытуды бастап кетті. Оқытуды бастамас бұрын білім бөлімі тарапынан берілген жалпы орта білім беру ұйымдарында қашықтықтан оқытуды іске асыру бойынша қадамдық нұсқаулықтары басшылыққа алынды. Ең алғашқыда мұғалімдер мен ата-аналар арасында ақпараттық-түсіндіру жұмыстары жүргізілді. Қашықтықтан оқытуға көшуге дайындық барысында мектеп оқушылары қаншалықты компьютермен немесе басқа коммуникациялық құралдармен қамтамасыз етілгендігі туралы ақпарат жинақталды. Нәтижесінде, кейбір компьютері жоқ оқушыларға мектеп балансындағы компьютер мен ноутбуктар уақытша пайдалануға берілді. Білім беру платформалары арқылы қашықтықтан оқыту жұмысына тереңірек тоқталар болсақ, мұғалімге үлкен қолдау болғаны сөзсіз. Бұл платформалар арқылы оқушылардың алдыңғы білімдері қорытындыланып, білім-білік дағдылары қалыптасып, тапсырмаларды терең түсініп орындауға көп мүмкіндік болды. Әрбір мұғалім бекітілген сабақ кестесіне сәйкес қашықтықтан жұмысты өздігінен ұйымдастырды. Екінші сыныпты қашықтықтан оқыту тәжірибесіндегі жұмыс ретіне тоқталар болсақ:

1.	Телеарналардан сабақтарды көруді ұсыну	«Балапан», «Еларна»
2.	Сабақ кестесі мен тақырыбына сәйкес оқушыларға түсіндірме беру және орындайтын тапсырмалар ұсыну	Bilimland.Kz, Daryn.online, google classroom, WhatsApp
3.	Орындалған тапсырмаларды тексеріп, оқушыларға жеке-жеке кері байланыс беру	Bilimland.Kz, Daryn.online, google classroom, WhatsApp

Мұғалім осындай ретпен күнделікті қашықтықтан оқытуды жүзеге асырады. Тиімділігі – оқушылар білім беру платформалар, ақпараттық құралдар арқылы білім ала отырып, бастауыш сыныптан бастап ақпараттық-коммуникациялық технологияларды қолдану дағдыларын жетілдіре түсті. Тапсырмаларды өздігінен немесе ата-аналармен бірлесіп орындауға дағдылана отырып, оқушылар жауапкершілікке тәрбиеленді.

Бастауыш сынып оқушылары мен мұғалімдері үшін де қашықтықтан оқыту қиындық туғызғаны анық. Тақта алдында бормен тықылдатып сабақ түсіндіруге дағдыланып қалған мұғалімдер, коммуникациялық құралдарды қолдануда қиналатын мұғалімдер, т.б. Қағаз бен қаламды қолдарына бірінші жыл ұстаған оқушылар, тапсырманы тек мұғаліммен бірлесіп орындауға дағдыланған оқушылар, компьютер, ноутбукпен жұмыс жасай алмайтын оқушылар, т.б. бірнеше қиындықтарға қарамастан білім алушылар мемлекеттік жалпыға міндетті бастауыш білім беру стандартына сай білім алуы үшін барлық мүмкіндіктер пайдаланылды. Осыған орай, «Өрлеу» біліктілікті арттыру ұлттық орталығының Қарағанды облысы бойынша педагогикалық қызметкерлердің біліктілігін арттыру институты мұғалімдерге онлайн түрінде вебинарлар арқылы әдістемелік қолдау көрсетуде. Бастауыш сынып мұғалімдеріне қашықтықтан оқытуды тиімді ұйымдастыру үшін ресурстарды тиімді қолдануда әдістемелік қолдау көрсету мақсатында келесі тақырыптарда вебинарлар циклі өткізілді: «Қашықтықтан оқыту жағдайында оқулықтағы тапсырмаларды тиімді ұсыну». Әр істің өзіндік қиындықтары барының дәлелін вебинар барысында

Бастауыш сынып оқушыларын...

мұғалімдер айқындады. Бастауыш сыныптың басты ереушеліктерінің бірі – оқушылардың көбісі ата-ананың көмегімен білім алуы. Бірнешеуіне тоқталар болсақ:

- Оқушы мен ата-ананың ғаламтор желісінде жұмыс жасай алмауы;
- Ұялы телефонның мобильді байланыс трафигінің әлсіздігі;
- Бір отбасындағы бірнеше оқушыға байланыс құралдарының жетіспеушілігі;
- Үйдегі ғаламтор трафигінің төмендігі, т.б.

Вебинарда осындай қиыншылықтарды еңсеріп, бастауыш сынып оқушыларына сапалы білім беруге мүмкіндік жасау бойынша мұғалімдерге бағыт-бағдар берілді. Күнделікті сабаққа дайындалу кезінде оқу мақсаттарына сәйкес нақты, ықшамдалған тапсырмалар таңдау, ресурстарды тиімді қолдану бойынша ұсыныстар берілді. Сәйкесінше, аймақ мұғалімдеріне қолдау ретінде вебинарлар циклі білім беру салалары, қашықтықтан жүргізілетін жиынтық бағалау және басқа тақырыптар төңірегінде жалғасын тапты.

Қорыта келе, түйгеніміз, қашықтықтан оқыту жүйесінің рөлі білім саласы үшін өте жоғары, себебі бұл жүйе арқылы мұғалімдеріміз бен оқушыларымыз әлемдік ақпараттармен байланысуга, ғылыми және шығармашылық жұмыстарын жетілдіруге, әлемдік ақпарат кеңістігінде өздерінің білімдерін шыңдауға зор мүмкіндік алды. Қашықтықтан оқыту ақпараттық мәдениет деңгейі дидактикалық бағдарламалар білім саласында оқытуды басқару мен бақылауды автоматтандыру, әсіресе, жоғары сынып оқушысына өз бетінше қайталанбайтын көпнұсқалы, көпдеңгейді дидактикалық шарттар негізінде тапсырмалар беру, білім мен дағдыны объективті бағалау, ерекше ақпараттық материалдарды мультимедиялық формада беру, виртуалды өмірге енгізу т.с.с. жаңа мүмкіндіктер ұсынылды. Сонымен қатар, қашықтықтан оқыту материалды өз бетінше игеру жетілдірілген психологиялық педагогикалық әдістерді пайдалану, қашықтықтан оқытуды оқушының жеке психофизиологиялық ерекшеліктеріне қарай таңдауға мүмкіндік береді.

ӘДЕБИЕТТЕР ТІЗІМІ

1. Организация дистанционного обучения в начальной школе. (электронды ресурс): <https://cyberleninka.ru/article/n/organizatsiya-distantsionnogo-obucheniya-v-nachalnoy-shkole/viewer>
2. Білім беру ұйымдарына электрондық оқыту жүйесін енгізу жағдайында педагогтардың біліктілігін арттыруды ұйымдастыру әдістемесі / Ахметова Г.К., Караев Ж.А., Мухамбетжанова С.Т. // Алматы:АҚ «ҰБАО «Өрлеу». – 2013.
3. Андреев А.А. Дидактические основы дистанционного обучения. – М.: РАО, 1999. – 120 с.

С.Т. ТЛЕУБАЙ¹, Г.С. ТУСУПОВА²

¹*«Өрлеу» БАҰО» АҚФ Қарағанды облысы бойынша педагогикалық қызметкерлердің біліктілігін арттыру институты*

Қарағанды қ., Қазақстан

tleubaevas@mail.ru

²*Қарағанды облысы білім басқармасының мамандандырылған «Дарын» мектеп-интернаты Қарағанды қ., Қазақстан*

gulya.75.15@mail.ru

САРАЛАП ОҚЫТУДЫҢ ӨЗЕКТІЛІГІ ЖӘНЕ МҮМКІНДІКТЕРІ

Аңдатпа. Бұл мақала білім беру мазмұнын жаңарту жағдайында мұғалімдердің саралап оқытуды мектеп тәжірибесінде жүзеге асыруына бағыт-бағдар беретін ойлармен ұштастырылған. Оқушыларға кеңейтілген деңгейлік тапсырмаларды сауатты құрастыру жолдары қарастырылып, сол арқылы талантты және дарынды балаларды анықтау мүмкіндіктері айқындалған. Саралап оқытудың мақсаттары мен жағымды аспектілері, зияткерлік тапсырмаларды орындау жолдарын нұсқаулық, кесте, сурет арқылы ұсынылған.

Түйінді сөздер: саралап оқыту, жеке-дара оқыту, талантты және дарынды, зияткерлік тапсырма, коммуникативтік, кластер, кеңейтілген тапсырма, психологиялық-педагогикалық, әлеуметтік, дидактикалық

Қай мемлекеттің де негізгі тірегі – білімді де білікті, іскер де белсенді адамдар. Қоғам талабына сай ол қоғамды көркейтетін, дамытатын жастар тәрбиелеу ең маңызды мәселе екені белгілі. Қазақстан Республикасының «Білім туралы» заңында мемлекеттік саясат негізінде ең алғаш рет «Әр баланың жеке қабілетіне қарай интеллектуалдық дамуы, жеке адамның дарындылығын дамыту» сияқты өзекті мәселелер енгізіліп отыр[1].

Бүгінде талантты және дарынды балаларды оқытуда сапалы табысқа жетуде саралап оқытуды қолданудың орны ерекше болып отыр. Мұғалім саралауды қолданатын сыныпта барлық оқушылар өздерінің әр түрлі оқитынын түсінеді және бір бірінің оқу үдерісіне қосқан үлесін бағалауды үйренеді. Ал, бұл өз кезегінде мұғалімнің біліктілігі мен шеберлігін қажет ететін үрдіс.

Саралап оқыту дегеніміз: оқыту мен оқуға қатысты анықталған ортақ қасиеттері ескере отырып дайындалған, оқушылар тобына мұғалімнің оқу үдерісін ұйымдастыру нысаны; әртүрлі оқушылар тобы үшін арнайы оқу үдерісін қамтамасыз ететін дидактика жүйесінің бір бөлігі. Атап айтқанда «difference» – латын тілінен аударғанда бүтінді түрлі формаға, элементке, бөлшекке мүшелеп бөлу, саралау дегенді білдіреді. Ал, оқытуды саралау дегеніміз: оқушылардың қажеттіліктері мен қабілеттеріне сәйкес әртүрлі сыныптар, топтар, мектептер үшін әртүрлі оқу ортасын құру; әртүрлі топтарда оқытуды қамтамасыз ететін әдістемелік, психологиялық-педагогикалық және ұйымдастырушылық шаралардың кешені. Сондықтан оқушыны саралап оқыту үшін сабақ жаңаша жоспарланады. Оқушыларға деңгейлік тапсырмалар беру арқылы сан түрлі жұмыс жүргізіледі. Оқушының алған білімін жүзеге асыралатыны тексеріледі. Өз бетімен жұмыс орындауға бейімділігі бақылауға алынады. Қорытындысында зияткерлік тапсырмалар арқылы жұмыс жасаудың тиімділігі байқалады. Талантты және дарынды оқушының белсенділігі мен іскерлігі артып, шығармашылыққа ұмтылады. Саралап оқыту барысында біліктілікке жетеді.

Талап ету және оқудың нәтижесінде мұғалімнің белсенді шығармашылық қабілетін дамытумен қатар оқушыларға өз білімін жаңа әдіспен бағалауға мүмкіндік береді. Оқушының білімі мен білігіндегі жетістіктерді, кемшіліктерді, олардың

себептерін анықтап, мұғалім өз жұмысына талдау жасайды, оны жетілдірудің жолдарын белгілейді. Сонымен қатар даралап-саралап оқыту барысында оқушылар да өзінің оқу жұмысындағы жетістіктер мен жіберген кемшіліктері туралы мәліметтер алып, өз еңбегіне талдау жасайды. Ең бастысы, оқудан ләззат алуға, білім мен ғылымға деген құштарлығын арттыруға дағдыланады. Барлық оқушы өз қызметін ең төменгі түрде орындап болғаннан кейін ғана, келесі деңгейге көшіп отырады. Бұл оқушылардың арасында өзара жарысу және оқушының өз қабілетіне, қызметіне сәйкес жоғарғы деңгейге көтерілуіне жағдай туғызады. Осыған байланысты дарынды балаларды саралап оқытудың келесі мақсаттарын ұсынуға болады:

– *Әлеуметтік тұрғыдан*: қоғамның шығармашылық, зияткерлік және кәсіби әлеуетін қалыптастыруға ықпал етуге бағытталған;

– қоғамның әрбір мүшесінің мүмкіндіктерін толық пайдалану үшін ұмтылу.

– *Дидактикалық тұрғыдан*: жеке оқушылардың қажеттіліктерін ескере отырып, оқытудың әдістері мен нысандарын, құралдар жиынтығын іске асыру арқылы әр оқушының қызығушылығын арттыру мен қабілеттерін дамыту

– *Психологиялық тұрғыдан*: «мұғалім-оқушы» жүйесінен «субъект-субъект» қарым-қатынасына көшу үшін қолайлы жағдай туғызу; рефлексияға дағдылану:

• Мен істеп жатырмын? – пәндік мазмұнның өз әрекетіндегі талдауы.

• Қалай істеп жатырмын? – өз қызметіндегі тәсілдерге талдауы.

• Не үшін жасап жатырмын? – өз құндылықтарын анықтауы.

– *Әдістемелік тұрғыдан*: білім берудегі мәселелерді сыртқы және ішкі саралау арқылы шешу. Әрбір оқушыға жеке білім траекториясымен өсу үшін мүмкіндік туғызу.

Сол себепті балаларды саралап оқыту барысында: мұғалімде әлсіздерге көмектесуге, мықтыларға назар аударуға мүмкіндік болады, қоғамдық нормаларға бейімделе алмайтын қиын балалармен тиімді жұмыс істеуге мүмкіндік туады, мықты оқушылардың білім беру үдерісінде жылдам және тереңінен білім алуға деген ынталары жанданады

Ағылшын зерттеушісі Кэрол Анн Томлин мұғалімдер оқушыларды саралап оқытудың төрт жолын көрсеткен[2]:

1. *Мазмұн бойынша*. Мұғалім оқу мазмұнын Блум таксономиясы (төменгі ойлау деңгейінен жоғары ойлау деңгейіне дейін зияткерлік деңгейлер жіктелесі) бойынша әртүрлі деңгейді қамтитын оқушылар тобына әртүрлі оқу әдістерін ұйымдастыруы керек.

2. *Үдеріс бойынша*. Визуалдарды оқулықпен қамтамасыз ету; Аудиалдарға аудио жазбаларды тыңдату; Кинестетиктерге тапсырмаларды өздеріне жасап көруге мүмкіндік беру;

3. *Нәтиже бойынша*. Нәтиже дегеніміз сабақтың соңында мазмұн бойынша оқушының алған білімін демонстрациялау әрекеті.

4. *Оқу ортасы бойынша*. Психологиялық тұрғыдан айтқанда мұғалімдер сыныпта қауіпсіз және қолайлы оқу ортасын қамтамасыз ететіндей оқу үдерісін ұйымдастыруы қажет.

Осыған байланысты саралау қолданылатын сыныпта барлық оқушылар өздерінің әр түрлі оқитынын түсіну және бір бірінің оқу үдерісіне қосқан үлесін бағалауы қажет.

Саралау принципін негізге алатын дарынды оқушылардың негізгі сипаттамалары төмендегідей болады (1 кесте).

1-кесте – Дарынды оқушылардың негізгі сипаттамалары

Оқушылар	Оқу жоспары
Ерте даму	Қиындатылған мазмұн
Қарқындылық	Тереңдетілген оқыту
Қиындық деңгейі	Мәселелердің өзара байланысы/тұжырымдамалар/тақырып/идеялар әр түрлі пәндерде

Жоғарыда аталған дарынды оқушылардың сипаттамаларының негізінде дарынды балалардың қажеттіліктерін анықтаудың сауалдары көрсетілген (2 кесте).

2 кесте – Сараланған тапсырмаларды орындауға нұсқаулық

Статистикалық деректерді пайдаланыңыздар (биссектриса, медиана, шара бөлу, жиілігі, пайыз) деректер жиынтығын талдау мақсатында Сіздің мектептің ғылыми симпозиумында жаңалықтарыңызды түсінуде деректер мен таныстырылымдар графикасын дайындаңыз.
Денсаулық сақтауда адамдардың әр он жылдық өміріне 10-нан 90 жылға дейін шығыстары Немесе Беларуссияда көлік сатуда көлік маркалары бойынша 10 жылмен салыстыра отырып, әлемдік саудадағы сол маркадағы көліктерді сату Немесе 10 жыл ішіндегі экономиканың әр түрлі секторларында еңбекақының өсу үрдісі
<i>Сараланған тапсырмалар мысалы</i> Келесі сұрақтарды қарастыру: Таяу арадағы бес жылдықта Сіз өзіңіздің деректеріңіздің қандай мүмкін өзгерістерін болжай аласыз? Сіз оны қалай бағаладыңыз? Оған қандай факторлар ықпал етеді?
<i>Саралауға жаттығулар</i> Сіз жедел оқыту стратегияларын қолдана отырып, дарынды балаларға арналған сөздік қорын қалыптастыру бағдарламасын немесе дұрыс жазуға қалыптастыруға мақсатталған бағдарламаларды саралай аласыз?
<i>Саралау принциптері: күрделендіру</i> – Әр түрлі жоғары деңгейлі дағдыларды қолдану. – Оқыту үдерісінде үлкен көлемдегі әр түрлі тапсырмаларды қосу. – Әр түрлі ақпарат көздерін пайдалануды талап ету.
Үш ежелгі өркениетке әсер ететін әлеуметтік, саяси және экономикалық мәселелерді талдаңыз: египеттік, гректік және римдік. Олардың әрбір мәдениеттің қалай құлдырауына әсерін, әрбір мәдениетке ықпалын анықтаңыздар және бағалаңыздар. Өзіңіздің ғылыми-зерттеушілік жұмысыңыздың алты беткөлемінде бекіту үшін кем дегенде үш дерек көзін пайдаланыңыз.
Келесі жаттығуды күрделендіру үшін біз қалай істей аламыз? «Екінші Әлемдік Соғыс» тақырыбындағы мәтінді оқып, келесі сұрақтарға жауап беріңіздер: Соғыста кімдер қатысты? Не себеп болды және оның нәтижесі қандай болды?
<i>Саралау принципі: мазмұнды тереңдету</i> – Тұжырымды түрлі көзқараста және салаларын қолдануды – қарап шығыңыз – Бастапқы зерттеу жүргізіңіз. – Орындалған жұмысты беріңіз.

Жүйе туралы түсінікті бізге түсінуге мынадай үш қолданбалы ғылыми тақырыптар қалайша көмектесе алады: шошқа тымауы, жануарлардың қырылуы және метеорологиялық карта? Схемалық элементтерді кескіндеу, өзара іс-қимыл, шекарасы, кіріс және шығыс деректер, әрқайсысының үш элементтерін кескіндеңіз және салыстырыңыз. Бір тақырыпты таңдаңыз және Сізді қызықтыратын негізгі сұрақтарды зерттеңіз. Өзіңіздің жаңалығыңызды бөлісу үшін кітапша дайындаңыз.
Саралауға жаттығулар Оқушылардың «өзгеріс» тұжырымын ғылыми салада қолданатын жағдайда түсінігін қалай тереңдете аламыз?
Саралау принциптері: креативтілік – Жобалаңыз/ қағидаттар немесе өлшемдерге негізделген үлгі құрыңыз. Тапсырмаларға, жұмыс нәтижелері және бағаға балама дайындаңыз. – Нақты аудиториямен ауызша және жазбаша қарым-қатынасқа ерекше маңыз беріңіз.
Сіздің түс, тепе-теңдік, келешек пен тақырыптар элементтерін түсінгеніңізді көрсету үшін өнер туындысын (Сіздің таңдау: вазу, көрінісін немесе коллаж табылған заттар) жобалаңыз. Сіздің бір өнер шығармаңызға оның көркемдік үлгісінің ерекшеліктері жайлы ақпаратты енгізетін авторлық тұжырымын жазыңыз. Өзіңіздің жұмысыңызды жергілікті мұражайға көрмеге ұсыныңыз.
Саралауға жаттығулар – Тамаша балалар алаңының дизайнын жасау үшін қандай өлшемдер болуы тиіс? – Олар дизайнерлік үлгіні тәжірибеде қалай қолдана алар еді? – Олардың нақты аудиториясы кім болуы мүмкін?

Оқушыларды жан-жақты дамыту үшін саралап оқыту арқылы кеңейтілген тапсырмаларды қолдана отырып, оқытуды түрлі нысанда ұсынуға, білім алушының өз әлеуеті деңгейінде, сондай-ақ ағымдағы жетістіктері деңгейінде бағалануында түрлі нәтижелерге қол жеткізуге мүмкіндік мол.

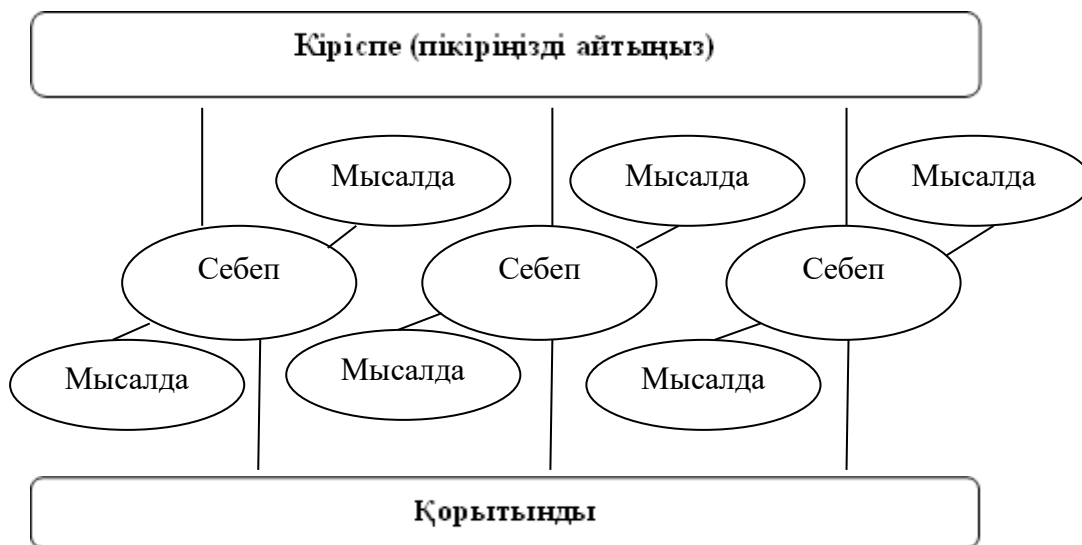
Талантты және дарынды оқушылардың қызығушылықтарын арттыру үшін сын тұрғысынан ойлау технологиясының көптеген әдістерін қолдануға болады, соның ішінде шығармашылық хат үшін «Іздеу моделі» (1-сурет).



1-сурет. Шығармашылық хат үшін «Іздеу моделі»

Мұғалім авторлық тақырыпты пайдалану арқылы оқушылармен кейіпкерлер мен символдар, құрылымдар бойынша деңгейін түсінуіне ықпал жасайды. Авторлық

стильдегі өзіндік жазуды басқа біреудің өзіндік жазу стиліне аударып, «Іздеу» моделінің шығармашылық интерпретациясын, сөз бен тілдің тиімді қорын пайдаланады (2- сурет).



2-сурет. Дәлелдер хаттар үшін «Гамбургер» моделі

Бұл жерде функционалдық дағдыларын қалыптастыру деңгейі және қолда бар нәтижесінде оқу жоспарын түрлендіруге диагностикалық бақылау жасалынады. Зерттеу тәсілін пайдалана отырып, дарынды оқушыларды топтастырып, зерттеу материалдарын пайдалау қажет. Осыған орай кластерлік топтастыру әдісі арқылы талантты және дарынды оқушылардың жұмыс белсенділігін арттыруға болады:

- сынып ішінде топқа бөлу;
- жетекші оқушыларды таңдау.

Кластерлік топтастыруды қолдану тәсілі:

- шағын топтар құру (2-5 адам);
- оқуға жоғары қабілеттілігін ескере отырып нұсқаулық беру;
- тікелей және оңайлатылған нұсқаулық ұсыну.

Оқыту тиімділігі оның мазмұны мен әдістеріне ғана тәуелді емес, сонымен қатар, оқушылар тұлғасының жеке басының ерекшеліктеріне байланысты.

Саралап оқытуды қолданған сабақтарда төмендегідей жағымды аспектілерді байқауға болады:

- мұғалімде әлсіздерге көмектесуге, мықтыларға назар аударуға мүмкіндік болады; қоғамдық нормаларға бейімделе алмайтын қиын балалармен тиімді жұмыс істеуге мүмкіндік туады;
- мықты оқушылардың білім беру үдерісінде жылдам және тереңінен білім алуға деген ынталары жанданады, деңгейі артады;
- оқуды ынталандыру деңгейі артады;
- топта бірдей балалар жинақталса, балаға оқу жеңіл болады.

Педагогикалық қызмет табыстылықты, жақсартуды, түзетуді қажет ететін салаларды анықтайтын әмбебап үдеріс. Сондықтан біз пәнді оқытудан талантты және дарынды оқушыны оқытуға қарай жылжуымыз керек. Яғни, «барлығына жарамды» оқыту моделінен «біреуіне жарамды оқыту» моделіне ауысуымыз қажет.

Егер мұғалім күнделікті сабақта оқушыға тапсырмаларын күрделендіре беріп, бағыт-бағдар көрсетіп отырса, оқушы бұл тапсырманы орындағанда оқулық материалдарымен шектеліп қана қоймай, өзінің бойындағы барлық қабілетін аша отырып, ойланып, ізденіп жауап береді. Кеңейтілген деңгейлік тапсырмалар беру

Саралап оқытудың өзектілігі...

арқылы – оқушының қабілетінің ең биік шегін, мәртебесі жоғары сұрақтар беру арқылы – оқушының жан-жақты ойлау қабілетін, сыни тұрғыдан ойлау әдістері арқылы – салыстыру, саралау қабілетін, эссе жазу арқылы – оқушының іздену қабілетін, тест әдісін қолдана отырып оқушының есте сақтау қабілетінің деңгейін анықтауға болады. Олар өз бетімен жұмыс істеу, еңбексүйгіштік, төзімділік, жұмыс орындаудағы ұқыптылықпен ерекшеленіп, мұғалім мен ата-ана тарапынан бақылауды қажетсінбейді де, олардың бойында біртіндеп өзін-өзі бақылау мен бағалау дағдысы қалыптасады.

ӘДЕБИЕТТЕР ТІЗІМІ

1. Қазақстан Республикасында білім беруді дамытудың 2016-2019 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы. – Астана, 2016.
2. Жакыпова Н.Б. Физика пәнін оқытуда саралау тәсілін тиімді қолдану. – Қол жетімді режимі: <https://www.youtube.com/watch?v=bqj6jxXRsq>
3. «Балалардың дарындылығын дамыту ,бағдарламасын енгізудің мониторингі: Қорытындылар, ұсыныстар, келешек жоспарлар (Зияткерлік мектептердің педагогтарымен және Джонс Хопкинс Университетінің Талантты жастар орталығының (АҚШ) халықаралық эксперттерімен бірлесе жасалған жобасы –Астана, 2016
4. Бекжанова М.Б. Дарынды балалармен жұмыс – заман талабы // Қазақстан орта мектебі, 2009. №5/6, 18-25б.

Дистанционный вебинар для учителей математики

2 апреля 2020 года Карагандинский филиал АО «НЦПК «Өрлеу» провел вебинар по теме «Формативное оценивание в условиях дистанционного обучения».

Цель вебинара: развитие профессиональных навыков учителей математики по обеспечению эффективной обратной связи в условиях дистанционного обучения.

Вебинар был организован на платформе «Zoom» в рамках посткурсовой поддержки учителей математики. В работе вебинара приняли участие также тренеры кафедры инновационного образования и информационных технологий института и специалисты лаборатории при этой кафедре.

В содержательной части вебинара модератор Бигельдинова Б.Н. обратила внимание участников на возможности формативного оценивания для учащихся и учителей, напомнила о принципах и правилах представления корректной и грамотной обратной связи.

Приведены примеры письменной обратной связи на самостоятельную работу учащихся по математике в 6 классе на тему «Преобразование алгебраических выражений» и алгебре и начала анализа в 11 классе – тема «Решение логарифмических уравнений».

По завершении вебинара были даны рекомендации учителю по обеспечению эффективной обратной связи в условиях дистанционного обучения.

Участники семинара отметили практическую направленность и своевременность вебинара, определили новые эффективные возможности развития собственной практики.

Бигельдинова Б.Н.,
модератор вебинара

Ж.С. КОШКИМБАЕВА

«Өрлеу» БАҰО» АҚ филиалы Жамбыл облысы бойынша ПҚ БАИ
zhanar1301@mail.ru

**САБАҚТА ТОПТЫҚ ЖҰМЫСТАРДЫ ҰЙЫМДАСТЫРУ АРҚЫЛЫ
ӨЗАРА ӘРЕКЕТТЕСТІКТІ ҰЛҒАЙТУ**

Аңдатпа. Бұл мақалада сыныпта оқыту ортасын құру, сабақта топтық жұмыстарды ұйымдастыру арқылы өзара әрекеттестікті ұлғайтудың маңыздылығы қарастырылады. «Дәстүрлі» оқытуда көп жағдайда сыныптағы оқыту оқушылардың жеке жұмыс істеуіне бағытталып, зерттеу, талқылау, әрекетіне оқушылардың аздаған бөлігі ғана қатысады да, кейбіреуі назардан тыс қалады. Сыныпта оқыту ортасын құруда ынтымақтастық атмосферасын қалыптастыру қарым-қатынас орнату үшін маңызды. Осындай қарым-қатынаста жүргізілген сабақ оқушылардың ынтымақтасын арттырып, оларға жауапкершілік жүктейді, сабақ барысында оқушылардың тиімді жұмыс жасауына қолайлы жағдай туғызады. Оқыту әдістемелерін де өзгерту қажеттілігін туғызды.

Түйінді сөздер: оқыту ортасы, ынтымақтастық, атмосфера, қалыптастыру, қарым-қатынас, ынтымақтасу, жауапкершілік.

Білім беру процесінде көптеген өзгерістер болып жатыр. Бұл өзгерістер мұғалімдер жұмысына жаңа талаптар қоятыны белгілі. Қазіргі білім беру үдерісі мұғалімнен балаға білімді «дайын күйінде» беруді емес, керісінше, білімді әр оқушы өз мүмкіндігі шегінде өзі ала алатындай орта туғызуды талап етеді. Д.Дьюи айтқандай: «Оқыту кірпішті бір қолдан бір қолға бергендей көрінбеуі керек. Оқыту интерактивті процесс: оқушыдан оқу бағдарламасына және керісінше мұғалімнен оқушыға, сол сияқты оқушыдан оқушыға» берілуі тиіс. Оқытушы мен оқушының қарым – қатынасы педагогикалық дамуда ең басты рөл атқарады. Мұндай идеяларды жүзеге асыру үшін мұғалімдер оқытудың жаңа технологияларын жан-жақты меңгеруі керек.

Білім беру жүйесі жаңаша көзқараспен іскерлікпен, ақпараттарды қабылдау мен өңдеу қабілеттілігін дамытуды, білім беру мәселелерін шығармашылықпен шешуді, білім бағдарламаларын дербес өзгешеліктермен толықтыруды ұсынады. Қалыптасқан дәстүрлі оқыту әдістері, ақпараттық құралдармен алмасуда. Педагогика – психология тұрғысында білім беру технологияларын жетілдірудегі негізгі тенденцияның негізгі сипаттары: білім алуда есте сақтау қызметінен ақыл – ой даму қызметіне көшу; жүйелі ойлау, жекеден топтық оқыту бағдарламасына ауысты. Топтық оқыту қазіргі таңда көптеп мектептерде қолданып жүр. Бұл өзгерістер мектептерде жаңа пәндерді енгізумен қатар, оқыту әдістемелерін де өзгерту қажеттілігін туғызды. Сыныпта оқыту ортасын құру негізінен маңызды? «Дәстүрлі» оқытуда көп жағдайда сыныптағы оқыту оқушылардың жеке жұмыс істеуіне бағытталып, зерттеу, талқылау, әрекетіне оқушылардың аздаған бөлігі ғана қатысады да, кейбіреуі назардан тыс қалады. Бүгінгі күн білім дайын күйінде берілмей, оны өздігімен құрастырудың тұлғаны дамытатыны, ондай білімнің есте ұзақ мерзімде сақталатыны дәлелденген. Қайталау мен жаттауға неізделген білім тек есте сақтау дәрежесінде болса, конструктивті білім оқушыдан түсіну қолдану, талдау, ақпарат негізінде жаңа мазмұнды құрастыру, бағалау секілді белсенді әрекеттерді талап етеді. Ал бұл әрекеттерді жүзеге асыру, соған бағытталған оқыту ортасын құру мұғалімге үлкен міндеттер жүктейді. Оқу үдерісі оқушыға бағытталған идеяны ұстанғандықтан үйрену/ үйрету әрекеті жан-жақты қарым-қатынастан тұруы керек.

Сыныпта оқыту ортасын құруда ынтымақтастық атмосферасын қалыптастыру қарым-қатынас орнату үшін маңызды. Осындай қарым-қатынаста жүргізілген сабақ оқушылардың ынтымақтасып, оларға жауапкершілік жүктейді, сабақ барысында оқушылардың тиімді жұмыс жасауына қолайлы жағдай туғызады. Ол үшін сергіту жаттығулары мен топқа бөлу әдістерінің маңызы зор. Бұл кезде оқушыларды әрі сергітіп, әрі топқа бөлуге болады. Оқушылардың белсенділігін арттыратын әдістердің қатарына осы топпен, жұппен жұмыстарды жүргізуге болады. Топтық жұмыстарда оқыту климаты үшін мұғалім мен оқушы бірге жауапты болады, оқушылардың барлығы белсенді әрекет етіп, шешімдер қабылдайды. Оқушылар өз бетімен сұхбаттасу сұрақтарын дайындайды, талқылап отырған мәселені шешуде презентацияларды дайындап ұсыну үшін стратегияларды таңдап алады. Мұғалімдер оқушыларды қолдай отырып өз білімін емес, басқаларды тыңдай отырып, әр пікірге сыйластықпен қарап бірлескен жұмыстың жүзеге асуын бақылайды. Оқушылардың ашық сұрақтарды қолдана отырып, жобалау, болжау, ақпарат жинау үшін түрлі стратегияларды пайдалануына жағдай жасайды. Мерсер мен Литлтон (2007) өз еңбектерінде диалог сабақта оқушылардың қызығушылығын арттырумен қатар, олардың білім деңгейінің өсуіне үлес қосатынын көрсетеді. Зерттеулерде ересектермен қарым-қатынас жасап, достарымен бірігіп жүргізілген жұмыстың балалардың оқуына және когнитивті дамуына әсер ететіндігі көрсетілген.

Топтық жұмыс оқушылардың өздерін сенімділікке тәрбиелейді, өзін - өзі ортада ұстай білуге, сөйлеу қабілеті дағдыларын қалыптастырады. Бірін – бірі тыңдауға, сыни ойлауға, өзінің пікірін айтуға құқығының бар екендігін сезінеді, пікірлердің сан алуан болатындығын жақсырақ түсінуге үйренеді. Өздерінің идеяларымен шағын топтарда өзінің құрдастарымен бөлісе алады. Топ негізінен белгілі қасиеттер бойынша құралған, өзіндік иерархиясы мен ережелері бар, көзделген мақсатқа жету үшін ортақ мүддеге біріккен адамдар тобы. Сіздің тобыңызда мынадай қасиеттер кездессе, сіз оны топ ретінде қабылдай аласыз:

- ортақ мақсат;
- ортақ құндылықтар;
- қызметтің нақты бөлінуі;
- күшті мотивация;
- әрекетке қажетті барлық жағдайдың болуы;
- мықты көшбасшы;
- тілегі бір мүшелер яғни ішкі тілектес орта;
- өзара түсіністік;
- бір-бірімен ойласу;

Топтық жұмысты жүзеге асыру арқылы мұғалімдер :

- оқушылардың барлығын белсенді әрекетке тартады;
- оқушылардың өзіндік қабілеттерімен ерекшеліктерінің ашылуына мүмкіндік жасайды;
- оқушылардың еркін, сенімді жағдайда ынтымақтаса жұмыс жасауына жағдай тудыра алады;
- оқушыларды сенімсіздікпен күдіктен арылтады. Ол үшін берілген тапсырмалар , ұсынылатын мәселелер оқушылар үшін маңызды болу қажет. Сондай-ақ оқушылар үшін маңызды мәселені ұсынуда олардың қабілеттері мен жеке ерекшеліктерін ескеріп отыру керек.
- Тапсырма нақты, түсінікті түрде беріліп, нақты уақыты белгіленуі керек.
- Соңында кері байланыс орнатылып, қандай нәтижеге қол жеткізілгені анықталып отырғаны абзал.

Сабақта топтық жұмыстарды ұйымдастыру кезінде төмендегі жағдайды ескерген қажет.

1) Топтардың құрамын жиі өзгертіңіз, әрбір оқушы қалған барлық оқушылармен жұмыс жасай алатын болсын. Оқушылар тек өз достармен ғана жұмыс жасамауы керек. Ұлдар мен қыздардан немесе ұлты әр түрлі балалардан құралған аралас топтың жұмысы жақсы нәтиже көрсетеді. Топтың құрамын әр түрлі етіп өзгертуге болады.

2) Әрбір топ мүшелері өз ролін толық түсінгенін біліңіз. Мысалы: 1 нөмерлі сен хатшысың, 2 нөмірлі сен реттейсің деген сияқты т.б.

3) Оқушылар басқалардың да өз пікірін айту құқығын сыйлауы керек.

4) Оқушылардың барлығының жұмыс жасауына назар аударыңыз.

5) Жұмысын ерте бітірген оқушыларға жеке тағы да тапсырма берңіз.

6) Топпен жұмыс жүргізгенде жұмыс шуы болады. Ол үшін жұмыс жасау барысындағы шу мен күнделікті болатын шуды айыра білуіңіз керек.

7) Мұғалім - бақылаушы қызметін атқарады.

Сабақта топтық жұмыстарды ұйымдастыру арқылы оқушының барлығы қандай да болмасын оқу танымдық іс-әрекетке басқалармен бірге қатысып отырады. Оқушылар өзара көмектесіп ынтымақтастық негізінде өзара даму байқалады. Топтық жұмыста оқушылар ұйымшыл, алғыр, белсенді, өз күштеріне сенімді, пікірлерін жеткізе біледі сондай-ақ өзара әрекеттестіктері ұлғайады.

ӘДЕБИЕТТЕР ТІЗІМІ

1. Мұғалімдерге арналған нұсқаулық. Үшінші(негізгі) деңгей. 2012ж.

2. Мирсеитова С. Оқыту ізденіс ретінде және оқыту ізденіс оқыту ретінде: оқушылардың сынтұрғысынан ойлауын дамыту нысандары мен әдістері.— Қарағанды, 2011.

3. Национальный план действий по развитию функциональной грамотности школьников на 2012 – 2016 годы. Утвержден постановлением Правительства Республики Казахстан от 25 июня 2012 года № 832.

4. Лебедева Е.П. Как избежать ошибок при подготовке и проведении урока литературного чтения // Начальная школа плюс До и После: ежемесячный научно-методический и психолого-педагогический журнал МОиН РФ; РАО; Московский психолого-социальный институт. – 2006. – №5. – С. 19-23.

ҰСТАЗДЫҚТЫ ПІР ЕТКЕН ИМАНЖҮЗДІ ИМАНГЕЛДІ ІНІМЕ

*Өмірде асқақ, адал адамдар бар,
Өркенді іс, өнегені үлгі қылар.
Өлшеусіз ізгі ниет, еңбегімен,
Өшпестей ұрпағына ізі қалар.*



«Өмір өткінші де жалған, бүгін барсың, ертең жоқсың», «Қамшының сабындай қысқа» деген өткеннен қалған қағидалар бар. Өмір өткелдерінен өте де, тағдыр тауқыметін көре келе осы айтылғандардың рас екендігіне сене де көне бастайсың. Өткінші де қысқа екені, түсінгендерге нұсқа екені де рас. Соңғы уақыттағы опықты өкініштің бірі тепсе темір үзетіндей жастар мен әлі де болса айтары бар, берері көп азаматтардың фәнилік дүниеден бақилық тұраққа ерте аттануы. Жүрек қысымы, ісікті ауру, апатты жағдай құрбаны, т.с.с. тәнді тоздырар, жанды жаралар қауіпті де қатерлі дерттер тосыннан келуде. О дүние түгілі, бұл жалғандағы қаңқу сөздерге де, тиер көздерге де қимайтын жалынды жастар мен жайсаң жақсылардың жамбасының жер қойнауына ерте кіруі

кімнің болса да қабырғасын қайыстырары белгілі.

Осындай бір, арамыздан алшақ кеткеніне сәуір айында бір жыл болатын, маған да, көпшілік үшін де қадірлі де қимас жан – **Имангелді Түсіпұлы**. Ол – еңбек жолына ертерек араласқан, жас кезінен білім мен өнерге ұмсына ұмтылған, өзі ғана ұмтылмай, 45 жылдай жүздеген шәкірттерінің бойына білім нәрін себе, өнерге баулыған ұстаз.

Жерлес те әріптес, сымбатты да салиқалы, сыйлас та сырлас, сабырлы да салмақты, парасатты да пайымды бауырымды сұм ажалдың арамыздан алып кеткеніне де бір жылдай болыпты.

Асыл інімнің жарқын бейнесі күн өткен сайын алыстай түскендей. Бірақ қанша алыстаса да «жазған хаттың жойылмайтыны» сияқты, жақсының аты ұмытылмайтыны белгілі. «Бетке бет тақасса бет көрінбес, ірілер берер алыстан елес» (*С.Есәнин*) дегендей, Имангелді де алыстаған сайын адамгершілік қадір-қасиетімен, ізгілікті де игілікті іс-әрекеттерімен алып болып көрінер азаматтың бірі. Жақынына да, жатқа да жасаған жақсылығы жетерлік жайдарлы жан, өнер саласында қалдырған қайырлы ізі, елеулі еңбегі бар мәдениет майталманы.

Жаныңда жүрген адамның өзіне де, өнегелі ісіне де көп жағдайда мән бере бермейміз. Әрқайсымыз өз әрекетімізді әсерлеп, өз ісімізді әспеттей, өз күнімізді күйттейміз. Бұл білместік пе, әлде менмендік пе?! Енді міне, аптал азаматпен қатар жүрген кездердегі, оның ірілік те кісілік қасиетіне көз жүгірте, еңбек жолына үңіле игілікті де ізгілікті іс-әрекеттерін еске алған сайын, ұлағаттық та ұлтжандылық ұстанымыдарына тәнті болғандаймын. Осы ініммен, мына арпалысқан аласапыран заманда, сынаптай сусып, желдей ескен уақытта, өреки өткен өмірімізде алғаш рет қашан кездесіп ек, қалай араласып, қандай нәрлі нәтижеге жетіп едік деген ой шырмауына бөленген сәттерімде талай жәйттар жадымда жаңғыра, санамды сыза есіме түскендей.

1985 жылы облыстық мұғалімдер білімін жетілдіру институтында еңбек етіп жүрген кезімде, математика кабинетінің есігінен ұзын бойлы, ақшыл-сары азамат «аға мен сіздің жерлесіңізбін» деп сәлем бере кіріп, өзін таныстырған болатын. Қолында ұстаған «Индустриальная Караганда» газетін ашып, «Мұнда сіздің «В класс

«приходят» компьютеры» деген (*Караганда, «Форма Плюс», 14.05.1985 ж.*) мақалаңыз жарияланыпты. Мәскеуде арнайы курстан өтіп, енді 300-400 математика-физика мұғалімдерінен информатиктер дайындау қажеттігін, «компьютердің» мектепке де, өнер саласына да жедел түрде енетінін, өндіріс, бүкіл шаруашылық орындарында да кеңінен қолданылатынын оқып таңғалдық. Біраз мұғалімдер сенімсіздік білдірді. Сізді, осы жаңалыққа аймағымызда алғаш жол салушы Ақтоғайлық аға екендігіңізге қуана да құттықтай, бұл мемлекеттік маңыздағы мәселені құптайтынымды білдіре келдім» деп танысқан болатын. Мен де, осындай көкірегі ояу, көзі ашық оқырманға, жаңалықты қоштаушы азаматқа «Иә, қиындықтар кездесуде. «Мұғалімдердің бос уақытын аларлық мұндай оқуға жібермейміз» деушілер, сенімсіздік білдірушілер баршылық. Бірақ биылғы оқу жылында жаңа пән - «Информатика және есептеу техникасы» барлық 9-шы сыныптарда оқытылады» деген сенімімді жеткізе, жерлесіме үлкен ризашылығымды білдірдім.

Содан бері 33 жылдай осы кенді де көмірлі қалада бірге бола, талай маңызды мәселелерге араласа, нелер мейірлі де мерекелік шараларда қатар жүрдік десем болады. Менің облыстық халық ағарту бөлімінде жалпы білім беру инспекторы қызметін атқару кезеңдерімде қазақ сыныптарын, мектептерін ашу барысында бастама көтергенімде, осы мәселені іске асырушы белсенділердің қатарында Имангелді бауырым болды. Одан кейін Октябрь ауданынан қазақ тілді мектеп ашып, оған ұлтымыздың ұлы көсемі Әлихан Бөкейханның есімін беруде де бауырымның белсенділігіне және осы бір желкенді жетістігімізге шаттанған қуанышымызды бүкіл қалалық шара ретінде өткізудегі ұйымдастырушылық қабілетіне куә болдым.

Рас, абзал азаматтың аудандық, қалалық тіпті аймақтық шараларға қатысы, ұлтжандылық ұстанымы ерекше-тін. Октябрь ауданындағы «Маяк» кинотеатрының ғимаратын мешітке (*қазіргі «Балақажы» мешіті*) беруге қатысы, қаламыздың оңтүстік-шығысындағы марқұм бабаларды жерлеуге бөлінген Соқыр ата (*Жалаңтөс батыр Құлықұлы*) бейіті орналасқан өңірдегі сол батыр бабаның мазарын 1995 жылы жаңарта, көрікті де көрнекі ете көтереуде жерлестерді ұйымдастыруы еске сақтар еңбектер. Сондай-ақ, 1993 жылы Ақтоғай ауданында Жидебай батыр Қожаназарұлының 280 жылдығына толу тойына, Шет ауданының орталығынан 25 шақырым жерде Нұра өзенінің бойында бабаның мазарын қалпына келтіруде арнайы автобус жалдап, ұйымдастыра апарған Масғұт Халиолла аға мен Имангелді. Кейінде, 2013 жылы Жидебай бабаның 300 жылдығына арнала Қарағанды аймағында өткізілген ауқымды шараларда басымызды қосушылар Имангелді мен Маман інілеріміз болатын. 1994 жылы Шабанбай би Қалқаманұлына 240 жыл толу тойына арнала мазарын жаңарта, құлыптас қойылған аста да осындай ұлтжанды ұлдар аруақты бабаларға бата жасата, бірге жүрдік.

Имангелді Түсіпұлының ұмытылмас ұлықты еңбектерінің бірі де бірегейі, бетті де өтті дерлік қаракеті - 1990 жылдардың басында Қарағанды қаласында ашқан Қасым Аманжолов атындағы өнер мектебі. Қаншама қиыншылықтарға кездесе, нелер текетірестерден өте, талабы мен талантын таныта көптің көңілінен шыға қуантқан, жеткіншектерді жинап болашағына бағыт бере, өнерлерін өркендеткен оқу орынының басшысы болған жылдарының куәгерінің бірімін. Қазақ халқының қанатты ақынының атындағы мектепті ашып қана қойған жоқ, оны жан-жақты да танымал өнер орталығына айналдырды. Мәселен, Жамбыл атындағы №7 гимназиядан, сондай-ақ Әлихан Бөкейхан атындағы №76 орта мектептен және Оңтүстік-Шығыстағы мектептер ішінен қосалқы музыка мектептерін ашып өнерге ұмтылған балдырған балапандарды өрге тарта, өрісін кеңейтті. Бұл мектептен өнер жолында қаншама шәкірттер шыққаны, олардың қаншамасы облыста, республикада жүлдегер атанғаны аймақ халқына белгілі.

...Екеуіміз де нелер арыстар мен ақындар, әншілер мен күйшілер шыққан Ақтоғай жерінде жалғанның жарығын көріп, ауасын жұтып, суын ішіп өссек те,

кездескен жеріміз Қарағанды болыпты. Таным-талғамымыз бір, ой-түрткіміз ортақ, зияткер де зиялы қасиетті бойға сіңіре бір-бірімізге түсіністікпен қарайтын азаматтар болғандықтан ба, жастық-жігіттік кезден бастапқы сырларымызды саралай айтатын ағалы-інілі жақын жандарға айналыппыз. Кейігі жылдарда кездесе қалғандағы әңгімеміз: ана тіліміз бен дініміздің өркендемеуі, туған жеріміз бен ауылымыздың ауыр жағдайға ұшырауы барысындағы өкінішімізді айта, одан соң мәдениетіміз бен әдебиетіміз, салт - дәстүріміз бен жер байлығымыз, рухани өзгерістер мен ұрпақ болашағы сияқты келелі де күрделі мәселелерге ауысып, өткеніміз бен болашағымызға ой жүгірту болатын. Әрине, салауатты өмір салтын сақтау мен спорттық сайыстарға да ара-кідік тоқталатынбыз.

Алаштың алыптары туған киелі топырақтан жаралды емес пе, тілге бай да зерделі замандастың бұл бағыттағы ойы орынды да терең, сөзі сынды да сырлы болатын. Айтарын санаңа салып, меңзегенін миыңа құйып берердей майдалай да мағналы түрде жеткізе білетін.

Жоғарыда жазған ұйымдастырушылық, ұлтжандылық, жаңашылдық, өнерпаздық сияқты басты да басым қадір-қасиеттеріне туған-туыстары, дос-жолдастары, қызметтес-әріптестері, көрші-қоландары тәнті болдық десек те болады. Тұғырлы тұлғаның олардан басқа да, ерлігі мен өрлігі жетерлік, ауыз толтыра айтарлық қимыл-қарекеттері, ерекшелігі бір басында аз еместін.

Білікті азаматтың тағы бір ерекшелігі – **жаңалыққа құштарлығы**. Қашанда болсын телефонмен хабарласа құттықтап, мәнерлі ой-тілектерін айта, маңызды мәселелерге өзінің көзқарасын білдіруі- тәрбиеліктің, кішпейілділіктің кепілі. Телехабарларды мұқият тыңдайтын саналы бауырым, 02.10.1991 жылы таңертең ерте телефон соғып «Ой аға, жаңа ғана Бүкілодақтық телеарнадан ғарышқа ұшқан Тоқтар Әубәкіровке сәт-сапар тілеген құттықтауыңызды көрсетті. Сүйіншісін бересіз. Жуасыз» деп қалжыңдай құттықтап, мені де ерекше қуантты. Іле шала Балқаштағы ағай Әмірғалы мен жерлесім Елеусіз, Қарағандының телестудиясынан Садық Таласбаев, облМБЖИ-нан Рашит Шайзаратұлы, Саламат Бейсенбайұлы, тағы біраз таныстар құттықтады. Расында, бұл мен үшін де, мені сыйлайтын таныстар үшін де үлкен қуаныш екендігінде дау жоқ. Сол күннің кешінде бұл қуанышты дос-жолдастармен бірге атап өтіп, қалай болғанын айтып бердім.

Иә, 30.09.1991 күні телестудия қызметкері Садық жанында жүрген республикалық телехабар журналистерімен кездестіріп, ғарышқа ұшпақшы жерлес Тоқтарға ақ жол тілеңіз деп, менің екі тілде айтқан тілегімді және үш-төрт шумақ өлеңімді жазып алған болатын. Ел Президентінен кейін 1,5 мин. сөйлеппін. Өкініштісі сол хабарды өзім көре алмадым.

Бойлы да ойлы, зерделі де зиялы бауырымның тағы бір айрықша ерекшелігі – **кірпияз тазалығы**. Қашанда болмасын өзіне жарасымды да қымбат киім алып, сол киімдерінің «қырын сындырмай, жігін білдірмей» дегендей, ешқандай кір жұқтырмай сәнді де сылқым, көрікті де кербез түрде көрінуі. Өзімен бірге «Оқжетпес» шипажайында демалған Қуанышбек пен Зайда атты ортақ достарымыздың «Біз де өмірімізде біраз сері де сымбатты, танымал да таза азаматтарды көріп, өзіміз жөнінде де сондай салиқалы сөздерді естіп едік, мына Имангелді ініміздің кірпияздығы тіптен ерекше екен. Кешкі концерт, кездесулерге барғанда галстукті ақ көйлегі, жарасымды киімімен шыққанда, тура тігін фабрикасынан жаңа ғана өзіне арнап тіктіре киінгендей көрінетін. Қарасаң өзіне де киіміне де көзтоймастай» деген таңғалысын естідік. Бұрында Алмамен, кейінде Дарияшпен тұрғандағы үй ішінің тазалығы, әр нәрсенің орналастырылуы нағыз дизайнердің талғамымен, қолымен қойылғандай көрініс беретін.

Өрелі інімнің өмірінде кездескен өрекепелі де өкінішті сәттері де жоқ емес. Ордалы отбасы, орнықты отағасы болған шағында үйінің ырысы, өмірінің тынысы бола білген, жанында жүргенде сүйсіне сөйлесетін, алысқа кетсе сағынып кездесетін

сүйікті жары, қимас қосағы - Алма қырықтың қырқасынан енді ғана асқанда о дүниеге сапар шекті. Шаңырақтың еркесі болған, жаңа ғана тұрмыс құрған Мирасының жұбы - күйеубаласы желкілдеген жас кезінде қапыда қайтыс болды.

Иә, көпшілікті күңіrentіп, денемізді тітіrentкен; ет жүрегімізді езіп, жанымызды жаралаған; көңілімізді қарайтып, дертімізді көбейткен мезгілсіз де мейірімсіз ажалға, қасіретті де қайғылы қазаға куә болдық.

Адамзат баласының көрер қызық-қуанышына тоймай өмірден ерте өтуі – ерте де кенет келген ажал, кімде – кімнің болса да өзегін өртер өкініш.

Имангелді – болған іске болаттай берік бола білген асыл да тұғырлы тұлға. Өз басына түскен ауыртпалықты өзгеге де, әсіресе шәкірттеріне білдірмей ұлтының болашағы, елінің ертеңі үшін жасаған елеулі еңбектерін облыстық мәдениет бөліміндегі қызметі кезеңінде де, одан кейінгі талай іс-әрекеттерінде де танытты. Мұндай беріктікке, беделін биіктетуге, өмірін өркендете шаттандыруға әріптесі әрі жанды жадыратар жұбы бола білген Дарияштың, осындай текті әулеттің зиялыларынан жарық дүниені жарқырата келген Ұлпандай кішкентайларының әсері де аз болмағаны белгілі.

Бірақ, адамзаттың өмірі Алла тағаланың қолында, о дүниеге де жақсылар керек. Балаларына асқар таудай әке, сүйікті зайыптарына жарасымды жұп, біреуге іні, біреуге аға бола білген, туғандарына қайырым-мейірімімен, көпшілікке құрмет-қадірімен танылған алып азаматымыз жетпістің желкесіне шықпай көз жұмды. Қанша қимасақ та, қаншама қиналсақ та Жаратушы Жалғыздың ісіне қарсы келер қайран жоқ. Жатқан жері жайлы, иманы қасында, қабірі нұрға толып, өмірдегі жақсылықтары Алла Тағаланың есебіне алынып орны жұмақта болсын!

Арынды азаматымыздың өркенді ісі жалғасуда. Баласы Есілдің орындауындағы күмбірлі күйлері күйші ініміздің икемді саусақтарын көзімізге көрсете, шерту шеберліктерін таныта, көкірегімізді оята, санамызды жаңғырта, сарынды дауысын жеткізуде. «Өлді деуге бола ма, айтыңдаршы, өлмейтұғын артында іс қалдырған» деп ұлы хакім Абай дана айтқандай иманжүзді ініміз әлі де арамызда деу дұрыс болар. Лайым, Әсеті - әкесіндей әсерлі ұстаздық ісімен, Мира – анасындай мейірімділігімен танылып, Есілі - өнерде өрлеп, лауазымы өсіп, бал кенжесі Ұлпан - ұлағатты ару болып өсіп, ата-баба істерін жалғай берсін!

ӘМІРТАЙҰЛЫ ТІЛЕУҒАЛЫ,

ардагер педагог,

Қазақстан журналистер одағының мүшесі,

Халықаралық жазушылар одағының мүшесі,

Қарағанды облысына білімі сіңген қызметкер.

**«Өрлеу» біліктілікті арттыру ұлттық орталығы» АҚ филиалы
Қарағанды облысы бойынша педагогикалық қызметкерлердің біліктілігін
арттыру институты**

АҚПАРАТТЫҚ ХАТ

Құрметті әріптестер!

«Өрлеу» БАҰО» АҚ филиалы Қарағанды облысы бойынша педагогикалық қызметкерлердің біліктілігін арттыру институты **2020 жылдың 12 шілдесінде «Шағын жинақты мектептің педагогы: білім беру мазмұнын жаңарту жағдайындағы кәсіби даму мәселелері»** тақырыбында VI Республикалық ғылыми-әдістемелік on-line конференция өткізеді (одан әрі – Конференция).

Конференция келесі бағыттарда жұмыс істейді:

- ШЖМ бастауыш сынып мұғалімдерінің үздіксіз кәсіби даму проблемалары.
- Білім беру мазмұнын жаңарту жағдайында ШЖМ-де оқу процесін ұйымдастыру ерекшеліктері.
- ШЖМ педагогтерінің кәсіби дамуындағы ақпараттық-коммуникациялық технологиялардың рөлі.
- Білім беру мазмұнын жаңарту жағдайында оқушы тұлғасының шығармашылық әлеуетін дамыту.
- Шағын жинақты мектеп тұлғаны әлеуметтендіру институты ретінде.
- Шағын жинақты мектептерді қолдауда ресурстық орталықтардың ролі.

Конференцияға қатысу үшін материалдар konf_mksh_2018@mail.ru электрондық поштасына **2020 жылдың 5 шілдесіне** дейін қабылданады.

Конференцияның қорытындысы бойынша «Өрлеу» БАҰО» АҚ филиалы Қарағанды облысы бойынша ПҚ БАИ сайтында орналасқан PDF форматында электрондық жинақ шығарылады. Үздік жарияланымдар материалдың өзектілігі мен жаңашылдығы үшін дипломдармен марапатталады, барлық қатысушылар сертификат алады (электрондық форматта)

2020 жылдың 24 маусымы мен 5 шілде аралығында Институттың профессорлық-оқытушы құрамымен Конференция материалдарының электрондық жинағында жарияланатын мақаланы дайындау бойынша педагогтерге кеңес беріледі. Кеңес «Skype for business» платформасында өтеді. «Skype for business» платформасын қолдану бойынша нұсқаулық Институттың <http://orleu-krg.kz/> сайтында жарияланған.

Конференция материалдарын дайындаудың техникалық талаптары:

1. Мақаланың көлемі: 2-тен 5 бетке дейін;
 - а. бет параметрлері: А4 форматы;;
2. Мәтін форматы: Microsoft Word (*.doc, *.docx).
3. Парақ форматы: А 4 (210x297 мм).
4. Бағытталуы: кітапша
5. Жиектері (жоғары, төмен, оң және сол жақ): – 20 мм.
6. Шрифт: Times New Roman, мөлшері – 14 (кегель).
7. Теңестіру: ені бойынша.
8. Жоларалық интервал: дара (одинарный)
9. Бет нөмірі қойылмайды.
10. Мақаладағы сілтемелер мәтінде берілген тәртібі бойынша тік жақшаларға нөмірленеді. Дереккөздердегі дәйексөз тәртібі және бет нөмірі бойынша жақшаларда беріледі (мысалы: [5, с. 21-23]). Әдебиеттер тізімі «Қолданылған әдебиет» тақырыбымен мақаланың соңында беріледі. Бір дереккөзге бірнеше рет сілтеме жасалған жағдайда әдебиеттер тізімінде ол бір рет қана көрсетіледі.

11. Мақаланы ресімдеу:

1 жол: Баяндаманың атауы–Times New Roman шрифті, қою, 14 кегль, ортасына қарай теңестіру, барлығы БАС ӘРІПТЕРМЕН жазылады;

2 жол: Бос;

3 жол: автордың Т.А.Ә. – Times New Roman шрифті, қою, 12 кегль, ортасына қарай теңестіру;

4 жол: Бос.

5 жол: ұйымның толық атауы – Times New Roman шрифті, қою, 12 кегль, ортасына қарай теңестіру;

6 жол: Аудан, қала, облыс, елдің атауы – Times New Roman шрифті, қою, 12 кегль, ортасына қарай теңестіру;

7,8 жол: Бос, одан әрі – баяндама мәтіні.

Әдебиеттер тізімін ресімдеу үлгілері:

Кітаптар, монографиялар, жинақтар:

Муканова С.Д. Управление инновационными процессами в условиях развития системы образования: Монография. – Караганды: ИПК ПР по Карагандинской области, 2014. – 288 с.

Педагогическое образование: Проблемы, реалии, перспективы: Сб.статей / редкол. А.А.Мухатаев [и др.]. – Астана, 2012. – 222 с.

Мақалалар:

Кушнир М.П. Информационная безопасность детей: социально-педагогический аспект // Образование в области технологии и безопасности жизнедеятельности: состояние, проблемы, перспективы: Материалы Международной научной конференции. – Караганды, 2014. – С. 59-63.

Саттибаева Р.М. Географиялық өлкетануды ұйымдастыру ерекшеліктері // Өрлеу. Вести непрерывного образования. – 2018. - №4(23). – С. 8-14.

Электрондық ресурстар:

Қазақстан Республикасының білім беруді және ғылымды дамытудың 2020-2025 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы. Астана, 2019// <http://adilet.zan.kz/rus/docs/P1900000988>

Конференцияның мазмұны мен техникалық талаптарына сай емес, сонымен қатар, көрсетілген мерзімінен кеш ұсынылған жұмыстар жариялануға жіберілмейді. Материалдар пікірден өтпейді және қайтарылмайды. Жарияланып отырған материалдарға жауапкершілік авторларға жүктеледі.

Ұйымдастырушының адресі: 100019, Қарағанды қ, Жәнібеков көшесі, 42, «Өрлеу» БАҰО» АҚ филиалы Қарағанды облысы бойынша ПҚ БАИ

Байланыс телефондары: 8 (7212) 418722, 87014891425 Тлеубай Сауле Тумарбекқызы.

«Шағын жинақты мектептің педагогы: білім беру мазмұнын жаңарту жағдайындағы кәсіби даму мәселелері» атты VI Республикалық ғылыми-әдістемелік on-line конференцияға қатысушыны тіркеу формасы

Тегі Аты Әкесінің аты	
Ғылыми дәрежесі, атағы	
Ұйым, лауазымы	
Байланыс телефоны	
E-mail	
Бағыты	
Мақала атауы	
Бірлескен авторлар туралы мәліметтер	

**Филиал АО «Национальный центр повышения квалификации «Өрлеу»
Институт повышения квалификации педагогических работников
по Карагандинской области**

ИНФОРМАЦИОННОЕ ПИСЬМО

Уважаемые коллеги!

Филиал АО «НЦПК «Өрлеу» Институт повышения квалификации педагогических работников по Карагандинской области **12 июля 2020 года** проводит VI Республиканскую научно-методическую on-line конференцию **«Педагог малокомплектной школы: вопросы профессионального развития в условиях обновления содержания образования»** (далее – Конференция).

Предполагаются следующие направления работы Конференции:

- Проблемы непрерывного профессионального развития учителей начальных классов МКШ.
- Особенности организации учебного процесса в МКШ в условиях обновления содержания образования.
- Роль информационно-коммуникационных технологий в профессиональном развитии педагогов МКШ.
- Развитие творческого потенциала личности учащихся в условиях обновления содержания образования.
- Малокомплектная школа как институт социализации личности.
- Роль Ресурсных центров в поддержке малокомплектных школ.

Материалы для участия в Конференции принимаются по e-mail konf_mksh_2018@mail.ru до **5 июля 2020 года**.

По итогам Конференции выпускается электронный сборник в формате PDF, который будет размещен на сайте филиала АО «НЦПК «Өрлеу» ИПК ПР по Карагандинской области. Лучшие публикации будут отмечены дипломами за актуальность и новизну материала, все участники получают сертификаты (в электронном формате).

В период с 24 июня по 5 июля 2020 года профессорско-преподавательский состав Института проводит консультирование педагогов по подготовке статьи для публикации в электронном сборнике материалов Конференции. Консультирование будет проходить на платформе «Skype for business». Инструкция по использованию платформы «Skype for business» размещена на сайте Института <http://orleu-krg.kz/2-news/903-konferentsii>

Технические требования к подготовке материалов Конференции:

1. Объем: от 2 до 5 страниц.
2. Формат текста: Microsoft Word (*.doc, *.docx).
3. Формат страницы: А 4 (210x297 мм).
4. Ориентация: книжная.
5. Поля (верхнее, нижнее, левое, правое): по 20 мм.
6. Шрифт: размер (кегель) – 14, тип – Times New Roman.
7. Выравнивание: по ширине.
8. Межстрочный интервал: одинарный.
9. Нумерация страниц не ставится.
10. Сноски и ссылки в статье нумеруются в квадратных скобках в порядке упоминания в тексте. В скобках указывается номер цитируемого источника по порядку и номера страниц (например: [5, с. 21-23]). Список литературы дается в конце статьи под заголовком «Список использованной литературы». При ссылке на один и тот же источник несколько раз в списке литературы он указывается один раз.

11. Оформление статьи:

1 строка: Название доклада – шрифт Times New Roman, полужирный, кегль 14, выравнивание по центру, все буквы ПРОПИСНЫЕ

2 строка: Пустая

3 строка: Ф.И.О. авторов – шрифт Times New Roman, полужирный, кегль 12, выравнивание по центру

4 строка: Пустая

5 строка: Полное название организации – шрифт Times New Roman, полужирный, кегль 12, выравнивание по центру

6 строка: Название района, города, области, страны – шрифт Times New Roman, полужирный, кегль 12, выравнивание по центру

7, 8 строка: Пустая, далее – текст доклада.

Образец оформления списка литературы:

Книги, монографии, сборники:

Муканова С.Д. Управление инновационными процессами в условиях развития системы образования: Монография. – Караганды: ИПК ПР по Карагандинской области, 2014. – 288 с.

Педагогическое образование: Проблемы, реалии, перспективы: Сб.статей / редкол. А.А.Мухатаев [и др.]. – Астана, 2012. – 222 с.

Статьи:

Кушнир М.П. Информационная безопасность детей: социально-педагогический аспект // Образование в области технологии и безопасности жизнедеятельности: состояние, проблемы, перспективы: Материалы Международной научной конференции. – Караганды, 2014. – С. 59-63.

Саттибаева Р.М. Географиялық өлкетануды ұйымдастыру ерекшеліктері // Өрлеу. Вести непрерывного образования. – 2018. - №4(23). – С. 8-14.

Электронные ресурсы:

Қазақстан Республикасының білім беруді және ғылымды дамытудың 2020-2025 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы. Астана, 2019// <http://adilet.zan.kz/rus/docs/P1900000988>

В случае несоответствия представленных материалов тематике Конференции и требованиям, предъявляемым содержанию и оформлению, оргкомитет оставляет за собой право отказать автору в публикации. Материалы не рецензируются и не возвращаются. За содержание публикуемых материалов ответственность несут авторы.

Контактные телефоны: 8 (7212) 418722, 87014891425 Тлеубай Сауле Тумарбеккызы.

Регистрационная форма участника VI научно-методической on-line конференции «Педагог малокомплектной школы: вопросы профессионального развития в условиях обновления содержания образования»

Фамилия Имя Отчество	
Ученая степень, звание	
Организация, должность	
Контактный телефон	
E-mail	
Направление	
Название статьи	
Сведения о соавторах	

АВТОРЛАР ТУРАЛЫ МӘЛІМЕТ

Айткенова Молдир Болатовна	«Өрлеу» «БАҰО» АҚ филиалы Қарағанды облысы бойынша ПҚ БАИ білім беру үдерісін психологиялық-педагогикалық сүйемелдеу кафедрасының аға оқытушысы
Әміртайұлы Тілеуғалы	ардагер педагог, Қазақстан журналистер одағының мүшесі, Халықаралық жазушылар одағының мүшесі, Қарағанды облысына білімі сіңген қызметкер
Досова Ляззат Ашимовна	«Өрлеу» «БАҰО» АҚ филиалы Қарағанды облысы бойынша ПҚ БАИ мектепке дейінгі тәрбие және тұлғаны әлеуметтендіру кафедрасының аға оқытушысы
Ибрагимова Гульнара Каиржановна	PhD, «Өрлеу» «БАҰО» АҚ филиалы Қарағанды облысы бойынша ПҚ БАИ инновациялық білім беру және ақпараттық технологиялар кафедрасының меңгерушісі
Каирбаева Жанна Хапасовна	«Өрлеу» «БАҰО» АҚ филиалы Қарағанды облысы бойынша ПҚ БАИ инновациялық білім беру және ақпараттық технологиялар кафедрасының аға оқытушысы
Кастаев Рахат Кайратович	«№103 мектеп-лицей» КММ директоры
Кәрібай Жанна Әбдіғалиқызы	Қарағанды облысы, Шет ауданы, Ақой ЖОББ, бастауыш сынып мұғалімі
Кисабекова Макта Егенбаевна	«Өрлеу» «БАҰО» АҚ филиалы Қарағанды облысы бойынша ПҚ БАИ мектепке дейінгі тәрбие және тұлғаны әлеуметтендіру кафедрасының аға оқытушысы
Кошербаев Ержан Курмашович	«Өрлеу» «БАҰО» АҚ филиалы Қарағанды облысы бойынша ПҚ БАИ білім беру үдерісін психологиялық-педагогикалық сүйемелдеу кафедрасының аға оқытушысы
Кошкимбаева Жанар Сыихынбаевна	«Өрлеу» «БАҰО» АҚ филиалы Қарағанды облысы бойынша ПҚ БАИ білім беру үдерісін психологиялық-педагогикалық сүйемелдеу кафедрасының аға оқытушысы
Майбасова Умит Амандыковна	«Өрлеу» «БАҰО» АҚ филиалы Қарағанды облысы бойынша ПҚ БАИ мектепке дейінгі тәрбие және тұлғаны әлеуметтендіру кафедрасының аға оқытушысы
Муканова Саулеш Димкешевна	п.ғ.д., «Өрлеу» «БАҰО» АҚ филиалы Қарағанды облысы бойынша ПҚ БАИ директоры
Мукушева Салтанат Булатовна	п.ғ.к., «Өрлеу» «БАҰО» АҚ филиалы Қарағанды облысы бойынша ПҚ БАИ білім беру үдерісін психологиялық-педагогикалық сүйемелдеу кафедрасының меңгерушісі
Омарова Гульнар Халилұллаевна	«Теміртау қаласының №4 жалпы білім беретін орта мектеп» КММ, информатика мұғалімі
Разбекова Зауре Каировна	«Өрлеу» «БАҰО» АҚ филиалы Қарағанды облысы бойынша ПҚ БАИ инновациялық білім беру және ақпараттық технологиялар кафедрасының аға оқытушысы
Сыздыкова Асемгуль Ибрагимовна	«Өрлеу» «БАҰО» АҚ филиалы Қарағанды облысы бойынша ПҚ БАИ инновациялық білім беру және ақпараттық технологиялар кафедрасының аға оқытушысы
Тлеубай Сауле Тумарбекқызы	«Өрлеу» «БАҰО» АҚ филиалы Қарағанды облысы бойынша ПҚ БАИ инновациялық білім беру және ақпараттық технологиялар кафедрасының аға оқытушысы
Тусупова Гульбагира Сейтбековна	Қарағанды облысы білім басқармасының мамандандырылған «Дарын» мектеп-интернаты, биология пәні мұғалімі
Филинова Наталья Анатольевна	«Өрлеу» «БАҰО» АҚ филиалы Қарағанды облысы бойынша ПҚ БАИ білім беру үдерісін психологиялық- педагогикалық сүйемелдеу кафедрасының инновацияларды енгізу және курстан кейінгі қолдау лабораториясының меңгерушісі

СВЕДЕНИЯ ОБ АВТОРАХ

Айткенова Молдир Болатовна	старший преподаватель кафедры психолого-педагогического сопровождения образовательного процесса филиала АО «НЦПК «Өрлеу» ИПК ПР по Карагандинской области
Әміртайұлы Тілеуғалы	ардагер педагог, Қазақстан журналистер одағының мүшесі, Халықаралық жазушылар одағының мүшесі, Қарағанды облысына білімі сіңген қызметкер
Досова Ляззат Ашимовна	старший преподаватель кафедры дошкольного образования и социализации личности филиала АО «НЦПК «Өрлеу» ИПК ПР по Карагандинской области
Ибрагимова Гульнара Каиржановна	PhD, заведующая кафедрой инновационного образования и информационных технологий филиала АО «НЦПК «Өрлеу» ИПК ПР по Карагандинской области
Каирбаева Жанна Хапасовна	старший преподаватель кафедры инновационного образования и информационных технологий филиала АО «НЦПК «Өрлеу» ИПК ПР по Карагандинской области
Кастаев Рахат Кайратович	директор, КГУ «Школа-лицей № 103», г. Караганды
Кәрібай Жанна Әбдіғалиқызы	учитель начальных классов СОШ Ақой, Шетского района, Карагандинской области
Кисабекова Макта Егенбаевна	старший преподаватель кафедры дошкольного образования и социализации личности филиала АО «НЦПК «Өрлеу» ИПК ПР по Карагандинской области
Кошербаев Ержан Курмашович	старший преподаватель кафедры психолого-педагогического сопровождения образовательного процесса филиала АО «НЦПК «Өрлеу» ИПК ПР по Карагандинской области
Кошкимбаева Жанар Сыихынбаевна	старший преподаватель кафедры психолого-педагогического сопровождения образовательного процесса филиала АО «НЦПК «Өрлеу» ИПК ПР по Жамбылской области
Майбасова Умит Амандыковна	старший преподаватель кафедры дошкольного образования и социализации личности филиала АО «НЦПК «Өрлеу» ИПК ПР по Карагандинской области
Муканова Саулеш Димкешевна	д.п.н., директор филиала АО «НЦПК «Өрлеу» ИПК ПР по Карагандинской области
Мукушева Салтанат Булатовна	к.п.н., заведующая кафедрой психолого-педагогического сопровождения образовательного процесса филиала АО «НЦПК «Өрлеу» ИПК ПР по Карагандинской области
Омарова Гульнар Халилуллаевна	учитель информатики КГУ «СОШ №4 г.Темиртау»
Разбекова Зауре Каировна	старший преподаватель кафедры инновационного образования и информационных технологий филиала АО «НЦПК «Өрлеу» ИПК ПР по Карагандинской области
Сыздыкова Асемгуль Ибрагимовна	старший преподаватель кафедры инновационного образования и информационных технологий филиала АО «НЦПК «Өрлеу» ИПК ПР по Карагандинской области
Тлеубай Сауле Тумарбекқызы	старший преподаватель кафедры инновационного образования и информационных технологий филиала АО «НЦПК «Өрлеу» ИПК ПР по Карагандинской области
Тусупова Гульбагира Сейтбековна	учитель биологии Специализированной школы-интернат «Дарын» управления образования Карагандинской области
Филинова Наталья Анатольевна	заведующая лабораторией посткурсовой поддержки и внедрения инноваций кафедры психолого-педагогического сопровождения образовательного процесса филиала АО «НЦПК «Өрлеу» ИПК ПР по Карагандинской области